

A. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ

ΓΥΛΙΟΥ

«Μαζί κι ἔγώ στοὺς κόπους σου
μαζί και στὴν χαρά σου
Καὶ στὸ καλὸ τὸ γύρισμα
λεβέντη μου κοντά σου.»

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ "ΕΣΤΙΑ".

1922

ΤΟ ΠΑΡΣΙΜΟ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

29 ΜΑΪΟΥ 1453

Σύρτε χαμπέρια στή Φοργυγά, στή Μεσοβοΐα μαντάται
Πήρων τὴν Πόλη πήραν την δέ τίταν ξακουσμένη!
Πήραν καὶ τὸ Γαλατᾶ, πήραν καὶ τὸ Φανάρι
Πήραν καὶ τὴν Ἀγιὰ Σοφιὰ τὸ μέγι μοναστῆρι
Μὲ τετρακόσια σήμαντρι μὲ ἔξιτιδρο καμπάνες,
Κάθε καμπίνα καὶ παπᾶς κάθε παπᾶς καὶ διάκος
Μὲ πεντακόσες καλογρίες καὶ χίλιους καλογέρους.
Τοῦρκοι χίλιάδες μπήκανε στοῦ Ρωμανοῦ τὴν Πόρτα
Κι ὁ Κωνσταντίνο - Δράγαστης μὲ τὸ σταθὶ στὸ χέρι
Τρέχει χτυπάει τὴν Τουρκιὰ ποὺ μετρημοὺς δὲν ἔχει
Κλάψτε ἀδέρφια Χριστιανοὶ καὶ μαῖρα νὰ ντυθῆτε!
Τὸ βασιλιά μας σκότωσαν αἴτον τὸν Ηαλαιολόγο!
Ποῦ εἶχε κιαδιὰ τοῦ λιονταριοῦ καὶ δίναμη τοῦ δράκων
Τρέξετ ἀδέρφια Χριστιανοὶ στὸν Ἀγιὸν Πατριάρχη
Ναρθῆ μὲ τὸ ἄγια θυμιατὰ νὰ κάμωμε τὸ ξῶδι.
Γιρούντι ἔκαμ' ἡ Τουρκιὰ κι' αἴτοι οἱ Γιανιτάροι
Κι ὁ Αμιρᾶς ἐπρόστιξε νὰ κόψουν τοὺς Ρωμαίους
Τρεῖς μέρες μᾶς ἐκόβανε καὶ ἀλλες τόσες νύχτες.
Ἐκόψαν καὶ τὸ Νοταρᾶ μὲ δλη τῇ φαμελιά του.
Ἐπεσ' ἡ Πόλη στὴ σκλαβιὰ στὸ Ἀγαρηνοῦ τὰ χεριά
Βόηθι Χριστὲ καὶ Παναγιὰ τὴ Χριστιανωσύνη!...

ΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΛΙΩΣΗΚΗ

T Z A K

— "Ωχ, κακὸ ποὺ μᾶς ηύρε! κακὸ ποὺ μᾶς
ηύρε! . . .

— Μπὰ ποὺ νὰ πάγη καὶ νὰ μήν ἔρθη!

— Νὰ εἶχε καῆ ἡ ὥρα ποὺ τὸν ἔβγαλε!

— Νὰ πνιγόταν τὸ βαπτέρι ποὺ τὸν ἔφερνε.

Πλατὺς κύκλος ἀπὸ γυναίκες τῆς γειτονιᾶς εἶχε
σχηματισθῆ ἐμπρὸς εἰς τὴν αὐλόπορτα τῆς κυρα-
Γερασιμίνας. Ἡ δεσποινὶς Κατερινιώ ἡ δασκάλα τοῦ
Βατραχονησοῦ ἡ Χρίστενα ἡ παχουλὴ καὶ δρο-
ζερὴ γυναικα τοῦ μανάβη ἡ Μαρή τοῦ φούρναρη
καὶ ἀλλες ποὺ ἀντιπροσώπευαν ὅλας τὰς ἡλικίας
καὶ ὅλους τοὺς χρακτῆρας τοῦ γυναικείου φύλου,
ἥσαν μαζεμένες ἐκεὶ καὶ συνομίλουν θορυβωδῶς καὶ
πολυτρόπως. Καὶ δὲν εἶνε βέβαια σπάνιαι αἱ συνα-
θροίσεις καὶ αἱ θορυβώδεις συνεμιλίαι τῶν γυναι-
κῶν κατὰ τὰ μέρη ἐκείνα. Ἀλλὰ τόρα εἶχαν γένη
πολὺ συχνώτεραι. Γιατὶ θέμα τῆς διμιλίας των ἡτο
· τὸ Τζάκι, ὁ φοβερὸς τοῦ Δονδίνου ἀντεροβγάλτης.
· Ἄπο μηνὸς αἱ ἐφημερίδες ἔγραφαν ὅτι οὗτος
εἶχε βαρεθῆ τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Εύρωπης καὶ

κατέβη εις Ἀθήνας διὰ νὰ ιυνεχίσῃ τὰ φοβερὰ κατορθώματά του. Ἀπὸ ἐφημερίδα εἰς ἐφημερίδα καὶ ἀπὸ στόμα εἰς στόμα, ἀπὸ τὸν γραμματισμένον εἰς τὸν ἀγράμματον διεδόθη σὲ λιγάκι εἰς δλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας. Ἐφεβύθηκαν πολὺ οἱ ἄνδρες, ἐτρόμαξαν τὰ παιδιὰ ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἔπαθαν πανικὸν αἱ γυναῖκες. Καὶ μὲ τὸ δίκιο τους. "Ολες αἱ διαδόσεις ἔλεγαν ὅτι αὐτὰς καὶ μόνον καταδιώκει ὁ κακοῦργος. Μόλις ίδει γυναῖκα, σᾶν νὰ τὸν πιάνῃ τὸ δαιμόνιο τραβᾶται τὸ μαχαίρι του καὶ τὴν ξεκοιλιάζει ἀψε-σεῦσε. Καὶ μήπως τὸν γνωρίζει κανεὶς νὰ προφυλαχθῇ. Δέγουν πῶς εἶνε νέος, μόλις εἴκοσι τριῶν χρονῶν, μὲ μαῦρα μάτια καὶ μαῦρο μουστάκι. Τούλαχιστον ἔτοι τὸν παρέστησε τὸ τελευταῖον θῦμά του πρὶν ξεψυχήσῃ. Ἄλλα μήπως ἔνας καὶ δυὸς εἶνε οἱ νέοι μὲ τὰ μαῦρα μάτια καὶ τὸ μαῦρο μουστάκι!

Αἱ γυναῖκες τόρα ἀνατρίχιαζαν εἰς τὸ δονομά του ἀλλὰ καὶ δὲν ἔπαυαν νὰ ζητοῦν τὴν αἰτίαν ποὺ τὸν ἤγαγκασε νὰ κυνηγῷ τόσον ἀγρια τὸ φύλον των.

—Ἐγώ βάζω τὸ κεφάλι μου πῶς κάποια τοῦ ἔκαψε τὴν καρδιά!... εἶπε μὲ ἀκλόνητη πεποίθησι ἡ κυρά Γερασιμίνα.

—"Ερωτας εἶνε στὴ μέση!... ἔρωτας χωρὶς ἄλλο! ἐπρόσθεσε ἡ κυρά Φρόσω, καλοθερευμένη χήρα, μὲ μαῦρα ρούχα ξεβαμμένα ἀπὸ τὴν πολυκαυρία καὶ κόκκινα μάγουλα ζωηρὰ ἀπὸ τὸ φκιαστῖδι.

—Δὲν τὸν ἀφίνεις τὸν κακοῦργο! ἐφώναξεν ἡ δασκάλα μὲ ἀποστροφήν. Αίμοδόρος ἀνθρωπος!... Ἀποφόλιον τέρας!...

—"Αχ! καὶ νὰ τὸν ἔπιαναν! Πῶς θάτρεχα νὰ τὸν ιδῶ· εἶπε ἀνυπόμονη ἡ Μαρή.

—Ποιὸς νὰ τὸν πιάσῃ, καλέ! Δὲν τὸν πιάσανε ἄλλες κι' ἄλλες ἀστυνομίες καὶ θὰ τὸν πιάσῃ ἡ δική μας, ἡ φαγοκοιμίστρα! ἐπρόσθεσε μὲ ἀγανάκτησιν ἡ Φρόσω. Δὲν μπόρεσαν νὰ πιάσουν τὸν κλέφτη τῆς μπουγάδας μου καὶ θὰ πιάσουν τὸν Τζάκ.

—Τί ἀγριο ὅνομα! Τζάκ! Δές καὶ σου δίνει τὴν μαχαιρά.

—Θεὸς φυλάξει, παιδί μου! εἶπε ἡ Γερασιμίνα ἀνατριχιάζουσα σύγκορμη.

—Καὶ δὲν ἀκοῦς καλότυχη πῶς τὶς ξεκοιλιάζει· ἐπρόσθεσεν ἡ κυρά Θοδωρία καταζαρωμένη ἔξηντάρα, κάμνουσα διαφόρους μορφασμούς.

Καὶ ἔξηγησε μὲ λεπτομέρειαν τὸν τρόπον μὲ τὸν

όποιον ὁ φοβερὸς κακούργος έσλοφονεὶ τὰ θύματά του. Τὰ μόνα του ἔπλα. ἀκοῦς, εἶναι ἔνας πλατής δίκοπος λάζος καὶ ἔνα μπουκαλάκι μὲν ὑπνωτικό. Ἐκεὶ ποῦ πηγγάνιε: στὸ δρόμο τῆς τὸ κορίτσι — ἡ Ἐλένη, του γά πεῦμε, μακρυὰ ἀπὸ λόγου τῆς, κυρὶ Γερασιμίνα μου — πληγιάζει μὲ τέχνη, ὁ Τζάκ τῆς ἀκουμπά στὴ μύτη τὸ μπουκαλάκι, ἐκείνη ἐν τῷ ἄμα — ἀκοῦς! — ἐν τῷ ἄμα ὑπνωτίζεται καὶ ἐκεῖνος μὲ τὸ λάζο του τῆς ἀνοίγει τὴν κοιλιὰ τὰν πετάλι.

— Μήσθητί μου, Κύριε! Ο ἀδηγεὶς τὸν ἔνγαλε!... ἐψύθηρε σταυροκοπουμένη ἡ Γερασιμίνα.

Καὶ αἱ ἄλλαι γυναικεὶς ἐφρικίνων ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, καὶ συνεταράσσοντο κατάχλωμοι, μὲ τὰ μάτια ὅλανοικτα ώς νὰ ἔβλεπαν ἐμπρός των τὸν φοβερὸν κακούργον.

— Καὶ κυνηγάει δῆλο τὶς χῆρες...

— Τὶς ἀνύπαντρες!

Βέβαια ἡ Μαρή, τὸ εἶπε γιὰ νὰ φοβήσῃ τὴν κυρὶ Φρόσω. Ἀλλὰ ἐκείνη τὸ ἀνταπέδωνε ἀμέσως. Γιατὶ ναι μὲν ἦταν χῆρα ἡ Φρόσω, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ εἶχε ἀγαπητικὸ ἔναν πλούτιο φοιτητῆς ἀπὸ τὴν Σύρα, ὁ δόποιος ἄμα ἔδιδε ἔξετάσεις θὰ τὴν ἔπαιρνε. Ἐπίστευε λοιπὸν ότι ἀπὸ καιροῦ δὲν

έλαγχαριάζετο πιὰ μὲ τὶς χῆρες καὶ δὲν εἰχε νὰ φοβηθῇ τίποτα ἀπὸ τὸν Τζάκ.

— Τὶ τὶς χῆρες; ὅλο τὰ κοριτσάκια τὸ ἀνύπαντρα κυνηγάει ἐφώναξε ἡ Θοδωρία. “Οποια ἔχει ἀνύπαντρα ἀς βρῆ γαμπρούς!

Καὶ ἐποίταξε κατάματα τὴν Γερασιμίνα τὰν νὰ τὶς ἔλεγε: Γιὰ σὲ τὰ λέω καὶ ἀκου τα.

*
‘Η Γερασιμίνα ἦτο σαραντάρα καὶ πλέον, ξερακιανή, μὲ ἀσπρὰ μαλλιὰ εἰς τὸ κεφάλι καὶ μέτρια καμπούρα εἰς τὴν ράχη. Ἡτο δεκαπέντε χρήνια χῆρα καὶ δὲν εἴχε ἀπὸ τὸν ἀντρα τῆς παρὰ ἕνα σπιτάκι σὲ κεντρικὸ μέρος τῆς συνοικίας καὶ μιὰ κόρη τὴν Ἐλένη. Ἀπὸ τὸ νοίκι τοῦ ἀπάνιο πατώματος εἴχε εἰσόδημα τριανταπέντε δραγμὲς καὶ ἀπὸ τὴν Ἐλένη πολλὲς σκοτούρες.

“Οτι δύμας ὑπέφερε τόσα χρόνια δῆλα τὰ ἐλησμόνει ὅταν ἔβλεπε τὴν κόρη τῆς. Τόρα ἔδευλευαν καὶ οἱ δύο. Ἡ Γερασιμίνα ἔπλυνε τὰ ἀσπρόρουχα ἡ Ἐλένη εἰργάζετο εἰς μοδιστράδικο μὲ ὕμεροκάματο μᾶς δραχμῆς. Είνε ἀλήθεια μικρὰ καὶ τιποτένια ἡ πληρωμῆ, ἀλλὰ τί νὰ γίνη; Μὲ αὐτὴν καὶ τὶς οἰκονομίες τῆς θὰ κατόρθωνε σιγά-

πιγά νὰ κάμη τὴν προΐκα τῆς καὶ νὰ ἀποκατασταθῇ. Καὶ εἰς αὐτὸν τὸν συλλογισμόν, κῦμα θερμὸν εὐφροσύνης ἔτρεχεν εἰς δὲλην τὴν ὑπαρξίν τῆς Γερασιμίνας καὶ μισογελοῦσαν τὰ χεῖλη ἐνῷ ἐκοκκίνιζαν τὰ μαραμένα μάγουλα.

‘Αλλὰ τόρα εἰς τοὺς λόγους τῆς γειτόνισας δι τὸ Τζάκι μαχαιρώνει κατὰ προτίμησιν τὰ κορίτσια τὰ ἑτοιμόγαμα, ἐτινάχθη ἀπὸ τὴν πέτραν ὃπου ἐκάθητο ὄρθια καὶ τὴν ἐκοίταξε ἐρωτηματικά.

— Ποιὸς σοῦ τὸ εἶπε;

— Τέ ποιὸς μοῦ τὸ εἶπε; Δὲ ρωτᾶς δποιον θέλεις.... Δὲ ρωτᾶς τὸ Γιάννη μου....

‘Αλλὰ τί ἀνάγκη νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Γιάννη ή Γερασιμίνα; Ἐνθυμεῖτο τόρα δι τὸ εἶχε ἀκούσει καὶ ἀπὸ ἄλλους πρίν. Καὶ δι μπακάλης τῆς τὸ εἶπε καὶ δι παπᾶς τῆς ἐνωρίας καὶ δι μανάβης χθὲς ἀκόμη, δταν ἐπῆγε ν’ ἀγοράσῃ λάχανα, τὴν ἐκοίταξε κατάματα καὶ τῆς εἶπε σοδρά:

— Τύραξε γρήγορα νὰ παντρέψῃς τὴν Ἐλένη.

Τόρα ή πιωχή μητέρα ἔτρεμεν ἀπὸ φόβον. Ἐσκέφθη δι τὴν κόρη τῆς δὲν εἶχεν ἔλθεις ἀκόμη ἀπὸ τὴν μοδίστρα καὶ ἀρχισε νὰ βάνη μὲ τὸν νοῦντης χλια κακά. Ἀπὸ τὴν ἀνυπομονησίαν τῆς ἔφησε τὴν συντροφιὰν καὶ ἀργὰ βαδίζουσα ἔφθασε

εἰς τὴν γέφυραν τοῦ Ἰλισσοῦ καὶ ἐκοίταξε μὲ περιέργειαν γύρω.

— Μὰ πῶς δὲ φαίνεται ἀκόμη! ἐψιθύρισε μὲ ἀδημονίαν.

Καὶ κάτι τῆς ἐσφιγγε τὸν λαμόν. Ἡ καρδιά της ἐβροντοκτύπα ἀπὸ προσδοκίαν, ἐνῷ δύο δάκρυα ἀνέβαιναν ἀπὸ τὰ γεροντικὰ μάτια τῆς ἑτοιμα νὰ κυλισθοῦν κατὰ γῆς.

Ο ἥλιος εἶχε δύσει ἀπὸ ἀρκετῆς ὥρας, καὶ μόλις αἱ ἀνταύγειαι του διετηροῦντο ἀκόμη ἐπάνω εἰς τὰ ξανθὰ μάρμαρα τῆς Ἀκροπόλεως. Τὰ ἀστρα εἶχαν ἀναφανῆ ἔνα μὲ τὸ ἄλλο εἰς τὸν γαλανὸν οὐρανόν· οἱ φανοὶ τοῦ φωταερίου ἀνάφανε εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Ζαππείου· ἔνα πρὸς ἔνα ἐφωτίζοντο ὡς λαμπρὰ σκαλοπάτια τὰ σπίτια ποὺ ἐσκάλωναν εἰς τὸν γύρω λόφους, οἱ περιπατηταὶ ἔγιναν ἀραιοὶ καὶ μόνον οἱ φωνὲς μιᾶς συντροφιᾶς παιδιῶν ἦκούσαντο συγχεόμεναι μὲ τὸν ἀδιάλοπον καὶ βαθὺν θόρυβον τῆς πόλεως. Καὶ δσον ἐπροχωροῦσε ή νύχτα τόσον περισσότερον ἀνησυχοῦσεν ή Γερασιμίνα. Εἶνε ἀλήθεια δι τι καὶ ἄλλοτε ἀργοῦσε ή Ἐλένη, δταν εἶχαν βιαστικὴ δουλειὰ εἰς τὸ κατάστημα καὶ ἡναγκάζετο νὰ πηγαίνῃ ή ἵδια πρὸς ἀναζήτησιν τῆς. Ἀλλὰ τόρα,

έπειτα όποια τάσεις διαδόσεις ήταν για το δυνατόν να
εξεράθουν γιαρίς κακή το κορίτσι της:

— Μπά! Δεν είναι γιατί καλό! έψιθυρισε σταυ-
ροκοπούμενη.

Καὶ σχεδὸν μισοκλαίσουσα ἀπεψάσισε νὰ πάγ
σως τὸ κατάστημα νὰ πληροφορηθῇ. Μόλις δῆμως
ἔκαμε διλύχια βήματα ἀπὸ τὴν γέφυραν καὶ διέ-
κρινε μακρὰν ἀπὸ τὸ καμαρωτόν περπάτημά της,
τὴν κόρην σπειδουσαν μὲ τὸ δέμα εἰς τὴν μα-
σχάλην. Πληγίσιν της δῆμως εἶδε νὰ βαδίζῃ καὶ
ἄλλην σκιάν ἀνδρικὴν αὐτῆν, καὶ ἐλαχιτάριες
φαντασθεῖσα εῦθὺς τὸν Ἀντεροδγάλτην.

— Ἐλα κορίτι: μου, τόρα! ἔφωναξε δυνατά.

— Ἐδῶ εἰσαι, καλέ! ἀπάντησε ἡ κόρη.

‘Αλλ’ οὔτε ἡ ταραγμένη φωνή της, οὔτε ἡ κίνη-
σις τοῦ συντρόφου της, ποὺ ἐστάθη παράμερα διέ-
φυγε τὴν γριάν. Τὸ ἐνάντιον μάλιστα. Η Γερασι-
μίνα ἐγνώρισεν ὅτι ἡτο ὁ Πιάννης, ἐ γιὸς τῆς
γειτόνισσας, τὸν ὄποιον τὴς ἐσύσταιναν νὰ ἐρω-
τήσῃ διὰ τὸν Τζάκ. Καὶ ἔτοι δῆμως δὲν ἦσύχασε,
ἄλλα περισσότερον δυσαρεστήθη.

— Μπά! συντροφιά μούρχεσαι! εἰπε μὲ θυμὸν
εἰς τὴν θυγατέρα της.

Καὶ δῆλον τὸν δρόμον ὡς ποὺ ἔφθασαν εἰς τὸ

επίτι. δὲν ἔπαινε νὰ ψιθυρίζῃ βριτεῖς ἐναντίον τοῦ
σι συντρόφου τῆς Ἐλένης. Διότι ἡ Γερασιμίνα ἐγνώ-
ριζε ἀπὸ καιρὸν ὅτι ἡ κόρη της ἥσθιάνετο τὴν
καρδιά της κλίνουσαν πρὸς τὸν Γιάννη.

*

Καὶ δὲν ἤπατάτο καθόλου ἡ Γερασιμίνα. Ο
Γιάννης ἡτο κοντόχοντρος νέος, εἴκος: χρονῶν,
τσαγκάρης τὸ ἐπάγγελμα καὶ κούτσαβος κατὰ
συνήθειαν. Μυτερὰ παπούτσια, πλατὺ πανταλόνι,
κόκκινο ζωνάρι καὶ ρεπούμπλικα κάτω τῆς ὄποιας
πρὸς τὸ μέτωπον, ἐπρόσθαλαν λαδωμένες ἀφέλειες.
Τὶς καθημερινὲς ἐδούλευε μεροκάματο. καὶ τὶς
γιορτὲς ἔχόρευε μὲ τὴν λατέρνα εἰς τὴν πλατείαν
τῆς συνοικίας. Η Θοδωριά ἡ μάννα του τὸν ἐκα-
μάρωνε περισσότερο γιὰ τὸν γορόν του παρὰ γιὰ
τὴν δουλειά του. Ωρες καθόταν καὶ τὸν κοίταζε
νὰ γιρίζῃ σὰν σῆσμα στὶς μύτες τῶν παπουτσιών
του, δταν ἔχόρευε τὸ χασάπικο καὶ συγχαὶ ἔλεγε
μὲ περηφάνεια εἰς τὶς ἄλλες γυναικες.

— Τί ἐλεύθερος, καλέ γειτόνισές μου! τί ἐλεύ-
θερος! Δὲ γορεύει πετάει σὰ γεράκι.

“Ομως ἀπὸ αὐτὰ κι αὐτὰ ἡ Γερασιμίνα καθό-
ταν στὰ κάρβουνα. Δὲν τὸ ἥθελε τὸ γεράκι κοντά

εἰς τὴν περιστέρα της. Ο Γιάννης, ἐκτὸς ποῦ ἦταν καυγατέρης καὶ σκροποχέρης, εἶχε μητέρα νὰ θρέψῃ καὶ μιὰν ἀδελφήν, νὰ ὑπαντρέψῃ. Καὶ δὲν εἶχε τίποτα ἄλλο ἀπὸ τὰ δυό του χέρια. Εἰς τὸ σπίτι ἐκάθιστο μὲ νοῖκο. "Οταν τὴν αὐγὴν ὁ Γιάννης ἐπήγαινε εἰς τὴν πόλιν νὰ πιάσῃ δουλειά, μὲ τὸ τοιγάρο εἰς τὸ στόμα καὶ τὰ χέρια εἰς τὶς τσέπες τοῦ πανταλονιοῦ, ἐτύχαινε πολλὲς φαρὲς καὶ ἡ Ἐλένη νὰ πηγαίνῃ μὲ τὸ δεματάκι της εἰς τὴν μασχάλην. Καὶ ὅταν τὸ βράδυ ἐγύριζεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ σπίτι, νωθρὰ σύρων τὰ παπούτσια του εἰς τὸν δρόμον καὶ συρίζων τραγουδάκια τοῦ παλκοσένικου, ἐτύχαινε νὰ γυρίζῃ καὶ ἐκείνη μὲ τὸ ὑπόπτερον βάδισμά της, ώσταν βιαζομένη νὰ φύσῃ εἰς τὴν μητέρα της. Τότε εἰς τὰ ουναπαντήματα ἐκεῖνα ἐγνωρίσθηκαν ἀμοιβαίως. Καὶ ἐπειδὴ ἡ νεότης ἔχει πάντα τὴν καρδιὰ εἰς τὸ χέρι καὶ πρόθυμα ἀνταποδίδει τὴν φιλίαν, οἱ δύο νέοι γρήγορα ἐφιλιώθησαν τόσον, ώστε δὲν ἔργησε ὁ ἔνας νὰ δμολογήσῃ εἰς τὸν ἄλλον, τὸν πόθον ποῦ εἶχαν καὶ οἱ δύο, νὰ πηγαίνουν μαζὶ εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ μαζὶ νὰ γυρίζουν τὸ βράδυ εἰς τὸ σπίτι τους. Ἐπειδὴ δὲ πρώτη δμολογία τοῦ ἔρωτος είναι ἡ προσπάθεια ποῦ καταβάλει καθένας γιὰ νὰ κρύψῃ

ἀπὸ τὸν ἄλλον τὰ αἰσθήματά του, οἱ δύο νέοι ἐγνωρίσθησαν περισσότερον ὅταν ἐσυμφώνησαν νὰ φυλάξουνται: ἀπὸ τοὺς γονεῖς των.

Αλλὰ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου καὶ ἡ ἀγάπη τους ἔγινε περισσότερη. Μέχρις εὖ ἐ Γιάννης τὸ εἶπεν εἰς τὴν μάνα του καὶ ἐκείνη, ἐπειτα ἀπὸ μερικοὺς δισταγμοὺς ἀπεφάσισε νὰ τὸ προτείνῃ εἰς τὴν κυρά Γερασιμίνα. Αλλὰ ἡ γριά ἀμέσως ἐδειξεν ὅτι οὔτε ν' ἀκούσῃ θῆθελε τέτοιο γάμο. Τὴν κόρη της αὐτὴ δὲν τὴν εἶχε γιὰ τὸν Γιάννη· ἀς τὰ βγάλη ἀπὸ τὸν νοῦν του!... Καὶ σήμερα τὰ ἴδια ἔξηκολούθει νὰ καλαναρχᾶ εἰς τὴν θυγατέρα της, θυμωμένη ποῦ τὴν εἶδε πάλιν μὲ τὸν νέον ὑποδηματοποιόν.

— Συντροφιές ἔ! Δὲν μπορεῖς, βλέπεις, νάρθης μοναχή σου! — ἔλεγε καὶ ξανάλεγε ἡ γριά.

— Μοναχή μου, βέβαια! είπε μιξοκαλαίουσα ἡ Ἐλένη. Δὲν ἀκούς τί γίνεται μὲ τὸν ἀντεροβγάλτη.

Εἰς τὸ δονομα τοῦ κακούργου ἡ Γερασιμίνα ἐπαυσεν ἀμέσως τὶς φωνές της. Ο θυμός της κατέπεσε διὰ μιᾶς ὅπως μετὰ ψυχρολουσίαν καὶ τὸ ρήγος ἐπέρασε πάλιν ὅλον της τὸ σῶμα.

— Τί ἀκούσεις νυφούλα μου; ἔρωτησε σιγὰ τὴν θυγατέρα της. Αλήθεια πῶς κυνηγάει τὰ κορίτσια;...

— τὰ ἑταιρίγαμα· ἐσυμπλήρωσεν ἀμέσως ἡ
κόρη. Βέβαια. Δὲν ἔκουσες ποῦ ἔκοιτασε ἔνα
στὴ Βάθεια.

— Πότε;

— Τέσσερας — δύο, τήμερα τὸ μεσημέρι.

— Τί λέει:

— Έκείνο ποῦ λέω. Καὶ ἡταν ἀρρενωνιασμένο.
Τὴν Κυριακὴν, θὰ γινόταν δὲ γάμος τῆς.

— "Ωχ ἀλοίμονό μου τῆς ἀμοιργες! . . . ἐφώνα-
ξεν ἡ γριά κοιτάζουσα φοβερισμένη τὴν θυγατέρα τῆς.

— 'Αμ βέβαια! ἐψιθύρισεν ἡ κόρη δειλά. 'Ο ἔνας
δὲν τῆς ἀρέσῃ, δὲν ἄλλος τῆς βρωμάει. Νὰ μὴ μᾶς
χαιρετίσῃ κανείς! νὰ μὴ μᾶς συντροφέψῃ κανένας!

*

Η νύχτα εἶχε προχωρήσει ἀλλά δὲν ὅπνος δὲν
ἐκάθιζε εἰς τὰ βλέφαρα τῆς κυρά Γερασιμίνας. Τὰ
λόγια τῆς μάνας τοῦ Γιάννη, ἡ συμβούλη τοῦ
μανάρη, τὰ λόγια τοῦ παπᾶ ποὺ ἔφτυσε τρίς
καὶ ἔκαμε τὸν σταυρό του εἰς τὸ σκομμα τοῦ κα-
κούργου ώς νὰ ἐπρόκειτο περὶ τοῦ Ὁξαποδῶ, ἐγύ-
ριζαν κι ἔξαναγύριζαν εἰς τὸ κεφάλι τῆς γριάς
διασταυρούμενα μεταξύ των ώς ἀστραπαὶ εἰς νε-
φελώδη οὐρανόν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ Γερασιμίνα

ἔσκεπτε τὰ λόγια ποῦ τῆς εἶπε ἡ Ήγαντέρα της
ἀπόψε. Ἡ μητρική της στοργὴ εὗρισκε μέσα εἰς
κύττα κάποιαν διαμαρτυρίαν, κάποιος παράπονος
τῆς δροσερᾶς νεότητος καὶ τῆς ζωῆς ἐν γένει. ποὺ
ἔκυνδύνευε. Καὶ εὗρισκεν ὅτι ἔκινδύνευεν δύο
τίποτ' ἄλλο ἀλλὰ διὰ τὴν μωρὰν ἐπιμονήν της. νὰ
μὴ, δεγχῇ, ώς γχρυπόν της τὸν Γιάννη, τὸ παιδί
τῆς Θεοδωριᾶς.

Ἄλλα μήπως καὶ αὐτὴ, τὸ ἔκαμε γιὰ κακό!
ἔσυλλογίζετο τόρχι ἡ Γερασιμίνα, θέλουσα νὰ δι-
καιολογηθῇ εἰς τὸν ἔκατόν της. Κάθε γενιάς γιὰ
τὸ καλὸ τὸν παιδίον του φροντίζει. Ἡθέλε νὰ παν-
δρέψῃ τὴν κόρη της ἀλλὰ ηθελε νὰ τῆς δώσῃ
ἄνδρα, ἀπὲ τὸν ὅποιον νὰ μὴ στεργθῇ τούλαγ-
στον τὸ ψυχάκι. Ἀλήθεια ὁ Γιάννης ἦτο καλός
ψυχή, μάλα μικρὸς ἀλλὰ τί νὰ τὸν κάμης ποὺ ἦτο
πτωχός· εἶχε καὶ συνάλλαγμα νὰ ἐξοφλήσῃ — τὴν
ἀδελφή του. Ἔναρι ὁ διπλανὸς μπακάλης, ποὺ εἶχε
παραμεστωμένον ἀπὲ ἐμπορεύματα τὸ μαχαζί του,
ἔφαγετο πολὺ προτιμώτερος. Ἡτο βέβαια ἡ λικιω-
μένος, εἶχε περάσει τὰ πενήντα ἀλλὰ εἶχε γεμάτο
τὸ πουγγί. "Οτι εἶχε καὶ αὐτὸς τὴν ἰδέα του γιὰ
τὴν Ἐλένην, δὲν ὅπηρχεν ἀμφιβολία. "Οταν ἡ Γε-
ρασιμίνα ἐπήγκινε εἰς τὸ μαχαζί του τῆς ἔκανε

τόσες περιποιήσεις και τὴν ἔρωτοῦσε συχνὰ πυκνὰ γιὰ τὴν κόρη, της." Οταν λοιπὸν μὰ μάνα ἔχει τόσες καλές ἐλπίδες γιὰ τὴν τύχην τῆς κόρης της, βέβαια δὲν μπορεῖ νὰ βιασθῇ νὰ τὴν δώσῃ σὲ χειρότερα.

— Μπέραγα νὰ κάμω ἀλλιώς; ἔρωτοῦσε μονάχη της.

‘Αλλὰ τόρα παρεδέχετο και αὐτὴ δι τὴν ἔπειτα νὰ βιασθῇ. Ο μπακάλγης δὲν ἔλεγε οὔτε ναι οὔτε όχι. Και δημως ἡ Ἐλένη της εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ προστασίαν, λοχυρὰν προστασίαν. “Ασε ποῦ μπορεῖ νὰ κλείσῃ ἔξαφνα και ἐκείνη τὰ μάτια της και νὰ τὴν ἀφήσῃ εἰς τοὺς πέντε δρόμους! Και τόσα ζωντανὴ ἐφάνη εἰς τὴν φαντασίαν της ἡ ἔρημὰ τῆς κόρης της ὥστε ἀρχισε σιγὰ σιγὰ νὰ ἀλλάξῃ τὴν ἴδεα ποῦ εἶχε πρὶν διὰ τὸν Γιάννη. Καλὸ παιδί και αὐτός! γερός, δουλευτής. Πῶς εἶνε μαχαιροβγάλτης; ‘Αλλὰ τάχα και αὐτὸ δὲ χρειάζεται εἰς τοὺς καιροὺς ποῦ ζοῦμε; “Ας πάρη τὰ μοῦτρα του δ κύριος Τζάκ νὰ φανῇ μπροστά του. “Επειτα τὴν ἀγαπάει τὴν Ἐλένη.

— Δός μου τὴν Ἐλένη κι ἀς εἶνε μὲ τὸ πουκάμισο! τῆς εἶχε εἰπῆ κάποτε γιὰ νὰ δειξῃ πῶς ἐκείνη ἀγαπᾷ και δηκι τὴν προκατά της.

“Ε! Ἀφοῦ ἀγαπιώνται ἀς ζήσουν τὰ παιδιά

τῆς κατέληξεν ἡ γριά. Και ἦμα μέσα εἰς τὶς σκέψεις της αὐτὲς ἑτύχαινε νὰ καταβάλλεται ἡ γεροντική, της κράζις και νὰ βιθίζεται εἰς νάρκην. δ ‘Αντεροβγάλτης πελώριος μὲ μακρυὰ μαύρα μουστάκια και γενειάδα δασεῖαν, μὲ δυὸ μάτια φλογερὰ και μεγάλα ώς ἄστρα, ἐφαίνετο ἔξαφνα νὰ μπαίγῃ ἀπὸ τὶς χαραμάδες τῆς πόρτας, μὲ γιγάντια μάγαρια εἰς τὸ ἔνα γέρι και παμμεγίστη μποτίλια εἰς τὸ ἄλλο. Και τίποτε δὲν ἔζητε ἐκεὶ δ κακὸς ἀνθρωπὸς παρὸ νὰ ξεκοιλιάσῃ τὴν θυγατέρα της. Τέτε ἡ γριὰ ἐτινάξετο εἰς τὸ στρῶμα ἔξαλλος και ἀπλωνε τὰ γέρια πρὸς τὸ ἀριστερὸ διποὺ ἐκοιμᾶτο ἡ Ἐλένη και γιὰ πολλὴν ὥραν ἐκοίταζε τὸ πρώσωπόν της, θέλουσα εἰς τὸ ἀμυδρὸν φῶς ποῦ ἔχυνε ἐπάνω της ἡ κανδύλα τοῦ εἰκονίσματος νὰ καμαρώσῃ τὰ χαρακτηριστικά της. Και ἔξαφνα τὰ μητρικά της αἰσθήματα ἐκυρίευσαν τέσσαν τὴν καρδιάν της, ὥστε ἔσφιξε τὴν κόρην εἰς τοὺς κόλπους της σπασμωδικῶς χύνουσα ἄφθονα δάκρυα.

— Τι ἔχεις μαμά; ἔρωτησε ἡ κόρη, ἔξυπνωσα κατατρομαγμένη.

— Τίποτα κόρη μου! τίποτα νυφούλα μου . . . είπε ἡ γριά τρυφερά. Να! αὖρι θὰ σὲ δώσω τοῦ Γιάννη . . . τ’ ἀπεφάσισα.

Μόλις εἶγι μέροισεν γὴ κυρὰ Γερασιμίνα ἡτοὶ οὐ πόδει. Ηεριστότερον ἀνυπομονοῦσε τόρχα κύτη παρὰ γὴ Ἐλένη. Τὴν εὑρίσκει μάλιστα τόσον φυσικήν τὴν ἀπόφρασίν της που δὲν ἥμποροῦσε νὰ ἔξιγγήσῃ πῶς ἐμπόδισε τόσον καιρὸν αὐτὸν τὸν γάμον, ἀφοῦ ἐπρόκειτο νὰ εύτυχήσουν σχὶς μόνον οἱ δύο νέοι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ γὴ ιδία. Καὶ γὴ ἀνυπομονησία τῆς ἔγινε μεγαλύτερη ὅταν ἀνοίξασα τὴν πόρτα τῆς εἰδεῖ τῆς γειτόνισσας κλειστὴν ἀκόμη. Γοῦστο είναι νὰ ἔφυγαν πρωΐ πρωΐ καὶ νὰ περιμένη ώς τὸ βράδυ. Καὶ ἀν δὲν ἔρθουν τὸ βράδυ κι ἀν δὲν ἔρθουν σύτε αὔριο; Καὶ που νὰ πῆγαν; Μήνη ἐπῆγαν στὸν Περαία; Μήνη ἀλλαξαν κατοικία; Μήνη τὸν πάντρεψε σώγαμπρο πουθενά τὸν Γιάννη γὴ κυρὰ Θοδωριά; "Ολα γίνονται. Ο διάδολος ἀμαθέλει νὰ χαλάσῃ μιὰ δουλειὰ δλα τὰ καταφέρνῃ... Ή Γερασιμίνα ἔπινε τὸν καφέ της, ἐσυλλογίζετο καὶ δοῦ που δὲν ἔκλαιε.

Τέλος ἄνοιξε γὴ ἀπέναντι πόρτα καὶ γὴ Θοδωριά ἐχαιρέτισε πρώτη. "Η Γερασιμίνα θήθελε νὰ πετάξῃ μιὰ στιγμή, νὰ κάμη τὴν πρότασί της καὶ νὰ τελειώσουν μιὰ ὥρα ἀρχήτερα. Ἀλλὰ πρᾶγμα παράδοξον—κάτι τῆς ἔσφιξε τὴν καρδιὰ καὶ ἔδι-

σταյε. Ή ιδέα τῆς παλαιᾶς τῆς διαγωγῆς, ὁ πρόστιχος τρόπος μὲ τὸν δποῖον ἀλλοτε ἀπέρριψε αὐτὴ τὰς προτάξεις των, ἥλθε τόρχα καὶ τὴν ἐκάρφωσε εἰς τὸ κατώφλι της. Δὲν ἦτο τάχα δίκαιο νὰ τῆς φερθοῦν ἔτσι κι ἐκείνοι τόρχα;

— Καλημέρα, θειὰ Γερασιμίνα;

"Ο Γιάννης ἐπέρασε κοντὰ καὶ τὴν ἐχαιρέτισε μὲ πολὺν σεβασμόν. Καὶ γὴ μητέρα του ποὺ ἥρχετο ἀπὸ πίσω μὲ τὴν στάμνα, τὴν ἐχαιρέτισε καὶ ἐκείνη μὲ μαλακὸ καὶ γλυκὸ χαμόγελο.

— Καλημέρα κι ἀπὸ κοντά, γειτόνισσα. Πῶς πέρασες ἀπόψε;

"Η Γερασιμίνα ἐμχαγεύθη ἀπὸ τὴν καλοσύνη καὶ τῶν δύο. Καρδιές μιὰ φορά! Ρουμπίνια νὰ βάλης δὲ ἔνγιάζονται. Ἐπῆρε τέλος θάρρος, ἔσφιξε τὸν ἔχατο τῆς καὶ τοὺς ἔκραξε μὲ τόνομα.

— Γιάννη! κυρὰ Θοδωριά!... κοπιάστε μέσα μιὰ στιγμή!

— "Ελυπήθηκ" γὴ καρδιά σου ἐπὶ τέλους! ἐφώναξε μὲ χαρὰ γὴ Θοδωριά.

"Η Γερασιμίνα ἔκαμε πῶς δὲν ἀκουσε. Ἐμπῆκε πρώτη εἰς τὸ σπίτι, ἀναψε τὸ καμινέτο, ἔβαλε νερό εἰς τὸ μπρίκι καὶ τὸ ἐτοποθέτησε ἀπάνω. "Ἐπειτα ἐσυμπλήρωσε τὴν πρόσκλησί της:

— νὰ πάρτε ἔναν καφέ...

Μάνα καὶ γιὲς ἐκοιτάχθηκαν μὲ ἀπορίᾳ. Γι' αὐτὸς τοὺς κάλεσει νὰ πάρουν ἔναν καφέ; Τάχα δὲν ἔγουν καφὲ στὸ σπίτι τους; Ἡ Θεδωριὰ ἐτοιμάζετο νὰ ζητήσῃ ἔξιγγήσεις, ἀλλὰ ἐμπῆκεν ἡ Ἔλένη δροσερὴ καὶ γχρυμενή, καὶ ἀρχισε νὰ φιλῇ τὴν γειτόνισσά της τὰν νὰ εἶχε νὰ τὴν ἰδῃ χρόνους. Σύγκαιρα τὰ μάτια της λαμπερὰ καὶ γελαστὰ ἐπαιζαν τοῦ νέου, δίνοντάς του ὑπέσχεση πῶς ὅλα ἐτελείωσαν πιά.

Ἐκείνη τὴν στιγμὴ ἀκούστηκε ἔξω δυνατὴ φωνή:

— Ἐφημερίδες! καὶ ἡ σύλληψη τοῦ Ἀντερεθγάλτη!...

— Τί, τί, τί; ἔκαμε ἡ Γερασιμίνα.

— Α! τὸ τέρας!... ἐφώναξε ἡ Ἔλένη

— Τὸν ἔπιασαν τέλος πάντων! εἶπε μὲ ἀνακούφισιν ἡ Θεδωριά.

Ο Γιάννης ἐδγῆκεν εἰς τὴν πόρτα, ἀγόρασε τὴν ἐφημερίδα καὶ ἀφοῦ ἐκοίταξε ἐδῶ κι ἐκεῖ, ἀρχισε νὰ διαβάζῃ δυνατά:

— Τέλος ἀπηλλάγη ἡ πόλις μας—τί λέγομεν ἡ πόλις μας, δ ἀσύμος δλος καὶ ἴδια δ γυναικεῖος—ἀπηλλάγη ἐνδὲς ἐφιάλτου. Ο Τζάκ, ὁ φοβερὸς

Τζάκ ὁ ἀντεροθγάλτης θὲν θὰ διαπράξῃ πλέον τὰ στυγερὰ αὐτοῦ κακούργηματα. Ο πέλεκυς τῆς Δικαιοσύνης τάχιστα θὰ ἐπιπέσῃ βραδὺς ἐπὶ τοῦ τραχύλου του...

— Δόξα σοι ἡ Θεός!... ἐστέναξε ἡ Γερασιμίνα.

— Γειτόνισσα, πάει ὁ καφές!... ἐφώναξε βιαστικὰ ἡ Θεδωριά.

Αλγυθινὰ ἡ γριὰ τόσον εἶχεν ἀφαιρεθῆ ἀπὸ τὰ νέα τῆς ἐφημερίδας, ώστε δὲν ἐπρόσεγε καθόλου εἰς τὸ μπρόκι. Ο καφές ἐφούσκωσε, ἐχύθη καὶ ἔσθυσε τὸ καμινέτο.

— Ω!... ἔκαμεν ἡ γριὰ μὲ θλίψιν. Νὰ βάλω ἀλλον.

— Οχι, δὲν εἶνε ἀνάγκη, θειὰ Γερασιμίνα: εἶπε ὁ Γιάννης. Όρα νὰ πηγαίνω.

— Νὰ μὴν πάρτε ἔναν καφέ!... Δὲ γίνεται! ἐπέμενε ἡ γριά.

— Δὲν εἶνε καιρός, μητέρα: εἶπε στενοχωρημένη καὶ ἡ Ἔλένη. Πές δτι ἔχεις νὰ εἰπῆς καὶ νὰ πηγαίνῃ.

— Ἀργησα μάλιστα καὶ θὰ φάω πρόστιμο: εἶπε ὁ Γιάννης, παίζοντας νευρικὰ τὴν ρεμπούπλικα στὸ χέρι του.

— Βγάλε τον πιὰ τὸ λόγο του καὶ δὲ θὰ σὲ

κρεμάσουν!... είπε μὲ γέλοιο και ἀγχανάκτηση μαζί ή Θεδωριά.

Η κυρά Γερασιμίνα βρέθηκε στενοχωρημένη. Άλιθεια τί είχε νὰ τοὺς είπῃ: Ο ἀντερεσθγάλης ἐπιάστηκε δὲν τὸν ἐφεβόταν πιά. Ο μπακάλης ἦταν ἐκεὶ μὲ τὸ ἐμπαρικό του τίγκα. Γιατὶ νὰ βιαστῇ; Ἀπόφευγε δοσ ἡμπερεοῦσε τὰ μάτια τῆς κόρης της. Γύρισε σὰν νὰ ζητοῦσε κάτι και τέλος ἔσκυψε, ἔδυαλε ἀπὸ τὸ πόδι της μιὰ μισολυωμένη παντόφλα και τὴν παρουσίασε στὸ Γιάννη.

— Εἶπα γιέ μ' κάνε μου τὴν χάρη νὰ τὴν μπαλώσης. Τὸ βράδυ ποὺ θὰ γυρίσης μου τὴν φέρνεις. Δὲν ἔχω ἄλλη και θὰ βάλω τὰ καλά μου σήμερα δὴν μέρα. Κι ἔτι κάνει θὰ σὲ πληρώσω...

Ο νέος ἀπλωσε μηχανικὰ ἐπῆρε τὴν παντόφλα και ἐστάθη ἀκίνητος ἐκεῖ, κατάγλωμος, μὲ τὰ χεῖλη τρέμοντα, τὰ μαλλιά σηκωμένα. Η Ἐλένη ἔκοιταζε πότε αὐτὸν πότε τὴν μάνα της και πότε τὴν Θεδωριὰ κατάπληκτη κι ἐκείνη, και ὅσο ἐψιθύριζε σὰν ἀποελαχωμένη.

— Τί λέει! τί λέει! τί λέει!...

Και ή κυρά Θεδωριὰ ἔπαθε τὴν ἰδια κατάπληξη· ἄλλα συνῆλθε ἀμέσως. Γρήγορα ἔνοιωσε τὴν μετα-

θολὴ τῆς γειτόνισσάς της και τὴν ἀφορμὴ ποὺ τὴν ἔγεννησε.

— Πήγαινε, παιδί μου· εἴπε εἰς τὸν γιό της γῆσυχα πέργοντας τὴν ἐφημερίδα ἀπὸ τὰ χέρια του. Πήγαινε. Δὲν εἶνε λόγος νὰ χάσῃς τὸ μεροκάμπτο σήμερα.

— Μαμά!... ἐφώναξε μὲ παράπονο ἡ κόρη.

Η Γερασιμίνα ἐφαίνετο ἀφωσιωμένη εἰς τὸ νὰ σφογγίζῃ τοὺς καφέδες ἀπὸ τὸ τραπέζι και οὔτε ἔγύρισε νὰ ἴδῃ τὴν κόρη της.

— Μὰ τὶ μᾶς διάβασες παιδί μου! εἴπε ἔξαφνα ή Θεδωριὰ παίζοντας ταυτοχρόνως τὸ μάτι και εἰς τοὺς δυὸ νέους. Δὲν είδες παρακάτω;

Καὶ ἀρχισε νὰ διαβάζῃ δυνατὰ και χτυπητά: «Κατὰ δυστυχίαν ὅλα εἶνε φεύματα. Ο φοβερὸς Ἄγγλος και πάλιν ἐλεύθερος. Ἐκεὶ ποὺ τὸν ὀδηγοῦσαν εἰς τὴν ἀνάκρισιν ἔξεψυγε ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ χωρεφύλακα — κυλαμάρα ντέ! — φέρα τὴν κάμα και ἀνοίγει σὰν πετάλι τὴν κόρη τοῦ Διαφεντῆ — ἔτοιμόγαμη κοπέλλα εἶνοσι χρονῶν.»

— Ελα Χριστὲ και Παναγιά!... διέκοψεν ή Γερασιμίνα.

— Μπα τὸ τέρας!... εἴπε ή Ἐλένη κοιτάζοντας μὲ κρυφὴ χαρὰ τὸν τρόμον τῆς μάνας της.

— Τὸν ἐπιασαν τὸ ἔλαχιστον; ἐρώτησεν ὁ Γιάννης

— Μπά! δὲν ἔκους τί λέει; ἔκαμε γη Θεδωρίκη
καὶ ἄρχισε πάλι τὸ διάδημα. « Ή ἔξυσία ἐτράπη
πρὸς καταδίωξί του. Λέγεται δτι ὁ κακούργος
διευθύνεται στὸ Βαθύρρονθο... »

— Πωπωπωπό! ... ἔκουσθη γη φωνή τῆς Γε-
ρασιμίνας. Καὶ συγχρόνως ὀρμησε καὶ ἔκλεισε
Συνατάχ τὴν πόρτα μὲ τὸν σύρτη.

— Δὲν ἔχεις νὰ πᾶς πουθενά, κορίτσι μου· εἰπε
τρέμουσα δλόκορμη. Δὲν θὰ βγῆς ἀπὸ τὴν πόρτα
μας βῆμα.

— Καὶ βέβαια! εἰπε γη Θεδωρίδη, Καλὲ τί νε-
τοῦτο ποῦ μᾶς γῆρε! Νὰ μὴν ὥριζουμαι τὰ παι-
διά μας! ..

Οἱ δύο νέοι τὴν ἐκοίταζαν μὲ θυμασμόγ: Πῶς
τὰ καταφέρνει, καλέ!

— Εγὼ θὰ φύγω ώς τόσο· εἰπε ὁ Γιάννης. Αὲ-
θὰ γλυτώσω, φοβάμαι τὸ πρόστιμο.

— Θὰ μᾶς ἀφήσης μονάχες! ... ἐψιθύρισεν γη
Ἐλένη τρομασμένη τάχα.

« Ο Γιάννης ἐκίνησε νὰ φύγῃ, ἔφτασε εἰς τὴν
πόρτα καὶ κοντοστάθηκε.

— Δοιπόν, θειά Γερασιμίνα; ἐρώτησε μὲ χαμ-
γελο· ποιὰ θες; νὰ πάρω ναῦμπαλώσω;

— Τὴν παντόφλα γη τὴν... κυρά Λένη; ἐπρό-
σθεσε γελαστή γη Θοδωρίδη.

Π γριά τὸν ἐκοίταξε μὲ ἀγωνίαν. « Ερριέσε τὰ
μάτια εἰς ὅλα γύρω, ἐμψυχα καὶ ἀψυχα σὸν νὰ
τοὺς ἔξητουσε συμβούλη, καὶ τέλος ἀπάντησε τὸν
νὰ παραμιλοῦσε:

— Πάρτες καὶ τὶς δυό! πάρτες μὲ τὴν εὐχή
μου! ...

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

1912 - 1922

— « Εἴγα μανοῦλα νὰ μὲ ίδης ἔβγα νὰ μὲ ἀγνατέψης.
Τὸ πῶς γυρίζω τὴν Τουρκιὰ ὅλα τὰ βιλαέτια,
Τὸ πῶς γιαλίξης γη λόγγη μου, πῶς λάμπει τὸ ντοιφέκι
Κι αὐτὸ τὸ καταυχένι μου στὶς πλάτες ἀνεμίζει!
Κι γη μάνα του τοῦ μίλησε κι γη μάνα του τοῦ λέει:
Μὲ τὶ ποδάρια νὰ σταθῶ νὰ βγῶ νὰ σ' ἀγναντέψω;
Γέρασα γη μαύρη γέρασα κι ἀκόμα παντυχαίνω
Ν' ἀκούσω πῶς τὰ πάτησες τῆς Πόλης τὰ Μπουγάζια! ...

ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΑ

29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1824

Εἰς τοῦ Γέφοντα τὸν κάδο
καραντὶ κάνει μεγάλο.
Μιὰ φρεγάδα βόλτα - βόλτα
φοβερῖζε τὰ μπουρίσια.
Μπουρόλοτα τῆς μολύσανε
στὴν πρύμνη τὸ κολλήσανε.
Ἄλλο ἔνα τῆς μοιλάρουν
καὶ στὴν μπάντα τὴν τρακάρουν.
Ἐπῆρ^ο δὲ τσιμπχανὲς φωτιὰ
καὶ φοβηθήκαν τὰ σκυλιά.
Μώρ^ο ἀπόψιε θὰ μᾶς κάψουν
δῶνις σκλάβουνς θὰ μᾶς πιάσουν.
Χάιντε γειά σου μώρ^ο ναβέτα
πούνκαιες τὶς μπάλες νέτα.
Νάταν δυό σὰν τὸ Μιαούλη
καίγαν τὴν ἄρμάδα σέλη.
Νάταν ἄλλη μιὰ ναβέτα
κάναν τὴν ἄρμάδα νέτα.

ΦΡΑΓΚΑΒΙΛΛΑ

Ἡσαν ψηλὲς καὶ λιγερὲς σὰν τὸ κυπαρίσι, ὥραιες
σὰν τὴν Ἀφροδίτη, χαρούμενες καὶ γελαστὲς ὅπως
θέλουν τὴν Ἀμαριλίδα. Καὶ εἶχαν τὰ αὐτὰ χαρα-
κτηριστικά: Μεγάλα γαλανὰ μάτια μὲ μακριές
βλεφαρίδες· χείλη λεπτὰ καὶ κόκκινα σὰν τὸ
λουλούδι τῆς ροδιᾶς· μαλλιὰ χρυσᾶ καὶ τόσο μα-
κρὺ ποῦ ὅταν ἐπεφτανεις τὴν λίμνη ἐσκέπαζαν
ὅτι της τὸ πρόσωπο σὰν χρυσοπλεγμένο δέχτου.

Τὴν μία τὴν ἔλεγαν Ροδιά καὶ τὴν ἄλλη Τριαν-
ταφύλλιά.

Μιὰν αὐγὴν ἀνοιξιάτικη κατέβηκαν εἰς τὴν λίμνη
καὶ ἀφοῦ ἔθγαλαν τὰ πέπλα τους ἐπεσαν εἰς τὸ
νερό, ποῦ μὲ ἀνατριχίλα καὶ αὐτὸς ἔρχισε νὰ
γλείφῃ τὸ ἀσπρό τους κορμί.

— Εἶνε ἄλλη καλήτερη ἀπὸ μᾶς; ἐρώτηγεν
ἔξαφνα ἡ Ροδιά τὴν ἀδελφήν της.

— Εἶσαι καὶ σύ, εἴμαι κι ἐγώ· μὰ εἶνε κι ἡ
Νεράϊδα τῆς λίμνης ποῦ λέει: φέξε ήλιε μου τὶ
ἐγώ θὰ φέξω.

— Καὶ εἶνε καλήτερη ἀπὸ μέσου:

— Εἶναι, βέβαια.

— Ἀμή, δέ... Σὲ θέληται ἐξεγγίη καὶ θὰ ιδοῦμε... εἶπε μὲν θυμὸς ἡ Ροδιά.

Αλλὰ δὲν ἐπρόχθισε νὰ τελειώσῃ τὸν λόγον τῆς καὶ ἡ κοιλάδα ἔφωτίσθη ἀπὸ μαγικὴν λάμψιν. Μαῦρα ως ἀσφαλτος μαλλιά πλεγμένα κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν συνήθειαν ἀπάνω σὲ κεφάλη κανονικὰ καὶ ἔπειτα πάγκαλον καὶ ἀπαλὸν στῆθος ἐφάνησαν ἐπάνω ἀπὸ τὸ νερό. Ἡτούς ἡ Νεράϊδα. Αἱ δύο ἀδελφαὶ ἔκλεισαν τὰ μάτια τους ἀπὸ τὴν λάμψιν.

— Ιδέες με, εἶπε στὴν Ροδιὰ ἡ Νεράϊδα· εἴμαι καλήτερή σου;

— Εἰσαι, κυρά... εἶπεν ἐκείνη, τρέμουσα ως τὸ φυλλοκάλαμον.

— Τότε. Θὰ σὲ πάρω στὸ παλάτι μου, νὰ γένης δουλεύτρα μου. Θὰ σὲ κλείσω ἐκεῖ νὰ μαραθοῦν τὰ κάλυγες σου καὶ νὰ μὴ καυχηθῇς πιά.

Καὶ ἔζυρε μέσα εἰς τὴν λίμνην χωρὶς νὰ θέλῃ τὴν Ροδιάν.

*

“Οταν ἔμεινε μόνη ἡ Τριανταφυλλιά ἔκλαιε καὶ δὲν ἦθελε γὰρ ἀφήση τὸ μέρος ὅπου ἐτάφη

ζωντανή, ἡ ἀδελφή, της. Ἐφερε μελόπτυτες ἀπὸ τίς σπηλιές καὶ γάλα ἀπὸ τὰ γίδια καὶ ξανθὸς μαλλί ἀπὸ νεογέννητος ἀρνί καὶ τὰ ἔργια τοῖς τὴν λίμνην γιὰ νὰ μαλακώσῃ τὴν Νεράϊδα. Άλλα δὲν κατέρθωνται τίποτα.

Κάποια νήμέρα, ἐβαρέθηκε τὰ κλάματά της καὶ ἐβγῆκε ἡ Νεράϊδα.

— Τί θέλεις ἐδῶ Τριανταφυλλιά: τῆς εἶπε μὲν θυμός.

— Κυρά, εἶπεν ἐκείνη, δειλά, δός μου τὴν ἀδερφήν μου ἡ πάρε κι ἐμένα μαζί... Ἐκείνη δὲν ἔμαθε νὰ δουλεύῃ· εἴμαι καλήτερη δουλεύτρα ἐγώ.

— Δὲν σὲ θέλω ἐσένα. Ἄν θές τὴν ἀδερφήν σου κόψε καὶ δός μου τὰ μαλλιά σου.

— Τὰ μαλλάκια μου; εἶπε μὲν ἀνατριχίλα ἡ Τριανταφυλλιά.

Δὲν ἐδίστασεν ἔμως, ἀλλ’ εὐθὺς ἔκοψε καὶ ἔρριξεν εἰς τὴν λίμνην τὰ χρυσᾶ της μαλλιά. Τότε ἐφάνη ἐπάνω ἀπὸ τὰ νερά ἔνα κλωνί ροδιάς· ἀλλὰ δὲν τὸν ἐπέρσεξε ἡ κόρη, γιατὶ περίμενε νὰ ιδῃ τὴν ἀδελφήν της. Καὶ ἀρχισε πάλι τὰ κλάματα.

Τὴν ἄλλην νήμέραν ἐφάνη πάλιν ἡ Νεράϊδα.

— Γιατὶ κλαῖς Τριανταφυλλιά; τῆς εἶπε, μὲν χαρούμενο γέλιο.

— Είσαι κακή, καὶ σκληρή; ἢ ἀδερφή μου δὲν
έφανήκε ποιηθενά.

— Έφάνηκε, ἀλλὰ δὲν μπορεῖς νὰ τὴν γνωρί-
σῃς... Δός μου τὰ μάτια σου καὶ θὰ τὴν ἀπο-
κτήσῃς.

— “Ω! τὰ μάτια μου!... εἰπε μὲ πόνο ἡ κόρη.

— Δὲν θέλεις; εἰπεν ἡ Νεράϊδα τότε...

Καὶ ἐκινήθη νὰ φύγῃ.

— “Ω, στάσου! στάσου! εἰπε μὲ δάκρυα καὶ
δένουσα παρακλητικὰ τὰ χέρια ἡ κόρη. Δὲ θέλεις
ἄλλος ἀπὸ τὰ μάτια μου; ”Εχει: πολὺ χρυσάφι δ
πατέρας καὶ ἡ μάνα μου, διαμάντια καὶ μπριλάντια
ποῦ λάμπουν σὰν τὸν ἥλιο. Θέλεις νὰ σου φέρω
ἀπὸ κεῖνα;

— Θέλω τὰ μάτια σου· μου τὰ δίνεις; εἰπεν
ἄπειλητικὰ ἡ Νεράϊδα.

— Τὰ μάτια μου!... εἰπε μὲ φρίκην ἡ κόρη.
Νά, πάρε κι αὐτὰ καὶ δός μου τὴν ἀδερφή μου...
Ορκίσου διμως πῶς θὰ μου τὴ δώωγῃς.

— Ορκίζομαι νὰ πεθάνω καὶ νὰ μὴ ξαναζήσω
πιά. Τὰ χειλή μου νὰ σκεπάσουν τὸ ἀγριαγκάθια
καὶ τὸ νερό μου νὰ γίνη βρωμερό· εἰπεν ἡ Νεράϊδα.

— Νὰ πεθάνης καὶ νὰ μὴ ξαναζήσῃς ποτέ. Τὰ
χειλή σου νὰ σκεπάσουν τὸ ἀγριαγκάθια, καὶ τὸ

νερό σου νὰ γίνη βρωμερό· ξανάξιπε ἡ Τριαντα-
φυλλά.

Καὶ μὲ τὴν ἔκρη τοῦ βούρλου ἐκέντησε τὰ
μάτια τῆς καὶ τὰ ἔχυσε μέσα εἰς τὴν λίμνην.

— Νά ἡ ἀδελφή σου, ἡ κούσηη εὐθὺς ἡ φωνὴ
τῆς Νεράϊδας.

Η δυστυχής τυφλή, ἀργοθατοῦσα καὶ σφάλ-
λουσα, ἀπλωσε τὰ χέρια, ἀλλὰ μόνον ἀγκάθια
ἔσφιγγεν εἰς τὰ στήθη τῆς.

— “Ω! δός μου την! εἴλεγε μὲ πόνον ψυχῆς
δός μου την...

— Σφίξε τὴν ἀγκαλιά σου καὶ θὰ τὴν εῦρης,
εἰπεν ἡ Νεράϊδα.

Ἐκείνη ἔσφιξε πρόθυμα τὴν ἀγκαλιά της, ἀλλ’
ἀντὶ τὸ σῶμα τῆς ἀδελφῆς της, ἀγκάθια ροδιᾶς
ἔνοιωσε νὰ τρυποῦν τὸ σῶμα της.

— “Ω! μὲ γέλασες! εἰπε μὲ πόνον καὶ ἔπεσε
κάτω λιπόθυμος.

Καὶ δὲν ἔννοιωσεν ὅτι ἡ ροδιὰ ποῦ ἀγκάλιαζε
ἡτο ἡ μεταμορφωθεῖσα ἀδελφή της.

*

Η Τριανταφυλλιά ὅταν συνήλθε ἀργότερα,
ἐσηκώθη καὶ ἡθέλησε νὰ βαδίσῃ, ἀλλὰ ἐσκόνταβε

εἰς κάθε βῆμα... "Ελειπαν τὰ γαλανὰ καὶ μαγευτικὰ μάτια της. Τὸ φῶς ἐκεῖνο, δήγως τοῦ ὄποιου καὶ ὁ ἔγχιστος χάντειος καὶ αὐτὴ ἡ θεία καὶ φεγγοβόλιος στῆλη, θὰ καταντούσε περιτή εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰσραήλ, εἴχε σθύση δι' αὐτήν.

— Μου ἔλεγαν τίς Νεφάδες κακές καὶ φθονερές μὰ δὲν τὸ πίστευα τόσο!... "Ἐκοψε τὰ μαλλιά μου, τὰ χρυσά μαλλιά μου καὶ τῆς τὰ ἔδωκα... "Ἐπειτα τῆς ἔδωκα τὰ μάτια μου. «Τί μὲ μέλλει ἔλεγα, ἀφοῦ θὰ μου δώσῃ τὴν ἀδερφή μου; Ἐκείνη θὰ μὲ παιρνῇ ἀπὸ τὸ χέρι, θὰ μου μιλῇ, θὰ γελοῦμε μαζὶ καὶ θὰ τὰ λησμονῶ ὅλα» μὰ τόρα;

"Αχ!... Εἶπε, καὶ ἀργισε τὰ δάκρυα.

"Ακούσε τότε φωνὲς ἀνθρώπων καὶ γχυγίσματα σκύλων. "Ενας ἀνθρωπὸς ἐπληγοίαζε πρὸς αὐτήν ἐμαζεύθη πάσω ἀπὸ τὰ βάτα δύως ἡ "Ἀρτεμις πρὸ τῶν περιέργων βλεμμάτων τοῦ Ἀκταίωνος.

— Κόρη μου!... ἐφώναξεν ἐ ἀνθρωπὸς μόλις τὴν εἰδε.

— Πατέρα μου!... εἶπεν ἐκείνη εἰς τὴν φωνὴν καὶ ἔπεσε εἰς τὴν ἀγκαλιά του.

'Αλγήθεια ἦτο δένστυχος πατέρας, που εἶχεν ἔνγει εἰς ἀναζήτησιν τῶν θυγατέρων του.

'Ο γέρος ἐμαθε τὰ πάντα. Ἐφώναξε τοὺς ὑπη-

ρέτας του, ἀδειασαν τὴν λίμνην, καὶ εἰς τὸν πάτον αὐτῆς ἰζεραν μιὰ πλάκα στακτιά.

— 'Απὸ κάτω ἀπὸ αὐτὴν εἶνε ἡ κόρη μου, εἶπε καὶ διέταξε νὰ τὴν σηκώσουν.

'Αλλὰ εἰς τὸ πρῶτον κτύπημα, φωνὴ τρομώδης ἥκούσθη. Οἱ ἐργάται ἐτράπησαν εἰς φυγήν. Ἡ λίμνη ἐγέμισε πάλι νερὸ καὶ μιὰ φωνὴ γλυκεῖα, ἀλλὰ μελαγχολικὴ ἥκούσθη νὰ λέγῃ.

— Τοῦ κάκου ζητεῖς νὰ μὲ σώσης, πατέρα... Πάρε τὴν ἀλλή σου κόρη καὶ φύγε... Ἐδῶ εἶνε τόπος κακός. Μὴ θελήσῃς νὰ βγάλῃς τὴν πλάκα, γιατὶ ἀμέσως θὰ πηδήσῃ νερὸ ποῦ θὰ πνιξῇ τὸν κόσμο... Δὲν εἶνε σωστὸ γιὰ μιὰ φυχὴ ὅσο ἀγαπητὴ κι ἀν εἶνε, νὰ θυσιάζῃ κανεὶς τὴ ζωὴ τῶν δλλων...

'Η φωνὴ ἐσιώπησεν. 'Ο γέροντας καὶ ἡ τυφλὴ ἐκυριεύθησαν ἀπὸ φρίκην, ἔψυγαν μακριά. 'Ο γέροντας θλιψένος ἔφερε τὴν τυφλὴν θυγατέρα του εἰς τὸν πύργον καὶ ἔμεινεν ἡ κοιλάδα ἥσυχη καὶ ἡ Ροδιά δίχως τὴν ἀδελφήν της...

*

'Αλλὰ ἡ τυφλὴ δὲν θέλει νὰ λησμονήσῃ. "Οπως δ Ἀλφειδὲς τὴν Ἀρέθουσαν, δ Πὰν τὴν Σύριγγα,

ὅς Ωρίων τὰς Πλειάδας καὶ γῆ Γῆ τὸν Οὐρανόν, ἔτι καὶ αὐτὴ ποθεῖ τὸ μέρος ὃπου γῆ ἀδελφή της μένει κλεισμένη. Κάποτε ἐξέψυγε ἀπὸ τοὺς φύλακάς της κατέβηκε εἰς τὸν κῆπον καὶ τρέχει ἐκεῖ ποῦ εἶχαν φυτεύσει μὲ τὴν ἀδελφήν της μίαν ροδιάν. Ἐκοψε ἔνα μικρὸν αλωνάρι πιστεύσουσα ὅτι τοῦτο, ἐπειδὴ ἀπὸ ἐκείνην ἐφυτεύθη, θὰ ὀδήγησε τὰ βῆματά της, δπως δὲ χρυσόφυλλος αλάδος τὸν Αἰγαίαν εἰς τὰ δάση τοῦ Ἀέροντο, καὶ θὰ ἀντικαθίστα τὰ σῦνσμένα μάτια της πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς Ροδιᾶς. Καὶ τόρα κρατοῦσα αὐτὸν εἰς τὸ ἀριστερὸν χέρι, καὶ εἰς τὸ δεξιὸν ὅζωδη ράβδον καὶ ἀκολουθουμένη ὑπὸ μικρᾶς λευκομάλλους ἐλάφου, ἐπέρα βιαζυποροῦσα φάραγκας καὶ δρυμούς, διευθυνομένη, πρὸς τὸ μέρος ὃπου ἥλπιζεν ὅτι γῆ ἀδελφή της.

Μετὰ καὶ δὲν ἔφθασεν εἰς μέρος ὃπου δὲ Πηγειὸς ἔκβλιξ μὲ πάταγον τὰ ψυχρὰ καὶ θολὰ νερά του, ἀνάμετα εἰς πέτρες καὶ κορμοὺς δένδρων.

Δὲν ἔδίστασεν. Καθόλου δὲν τὴν τρομάζει διρόντος τῶν νερῶν. Ἐκραξε τὴν πιστήν της ἐλαφον καὶ καθήσασα ἐπάνω της, πέφτει εἰς τὸν ποταμόν. Ἀλλὰ τὸ ρεῦμα εἶναι δρμητικόν· γῆ ἐλαφος ἀγωνίζεται, φθάνει εἰς τὸ μέσον, καὶ μόνον

τὸ μικρὸν καὶ ὥραίον κεφάλι της φαίνεται ἀπάνω ἀπὸ τὰ νερά. Οἱ ἄνεμοις φουσκώνει τὰ φορέματα τῆς τυφλῆς, σκορπίζει τοὺς ἀναπτυχθέντας χρυσούς βιστρίγους της καὶ ἐκεῖνοι: ραπίζουν ἐλαφρὰ τὰ ὄχρόν, πλὴν γαλήνιον πρόσωπόν της. Εἰς τὰ χειλὶ της ποῦ ἔχουν τὸ χρῶμα μαραμένου κρίνου κάθηται πικρία, τὰ βλέφαρά της κινοῦνται, ὡς νὰ θέλουν νὰ δεῖξουν εἰς αὐτὴν τὸν κίνδυνον. Ἐχει σταυρωμένα εἰς τὸ στῆθος τὰ χέρια καὶ εἰς τὸ ἔνα κρατεῖ τὴν ροδιάν, μόνην της ἐλπίδα. Φαντάζεται τὴν ἔκτασιν, τὸν ποταμὸν ποῦ περνᾷ, τὰ χαλίκια καὶ τὰς δχθας του καὶ τὰς ἵτεας, ἀλλὰ γνωρίζει ὅτι δὲν γῆμπορει νὰ ἴη, καὶ κρατεῖ τὴν κεφαλήν της ἵσα πρὸς τὸ μέρος ὃπου γῆ ἐλαφος διευθύνεται.

Ο Πηγειός, νομίσας αὐτὴν νὰς τὴν ἀγαπητήν του νύμφην Κρέσουσαν, κρατεῖ τὸ ρεῦμα του καὶ γῆ ἐλαφος ἀποθέτει εἰς τὴν δχθην τὴν τυφλήν. Σηκώνεται ἐκείνη, καὶ ἐξακολουθεῖ, μέσα ἀπὸ ἀγκάθια καὶ τριβόλους, τὸν δρόμον της· βάτα δεσχίζουν τὰ φορέματά της καὶ τὰ ἀγκάθια τοὺς πόδας της, ἀλλὰ ἀδιαφορεῖ.

— “Ω! ἀν εἶχα τὰ μάτια μου! λέγει. Καὶ σπεύδει, σπεύδεις: ἔκει, δπως ταχύτερος ἔχει φθάσει διογισμός της.

*
Σὲ λιγάκι ἀκούει κοντὰ εἰς τὰ πόδια της ἀλλα
νερὰ δρμητικῶς θραυσμένα, ἀλλὰ συγχρόνω,
καὶ γλυκεῖαν φωνὴν, περιπαθῶς φάλλουσαν ἔνα
ἀπελπιστικὸ τραγοῦδι, δπως τὸ τραγοῦδι Ισοδίου
καταδίκου:

Ο ἥλιος ἔσβυσε,
Πᾶν τὰ λουλούδια,
Φύγαν τὰ δνειρά,
Χαρές, τραγούδια.
Η γῆ σκοτείνιασε,
Χάθη τ' ἀηδόνι,
Βοριᾶς ἐχύμηξε,
Πλακώνει χιόνι...

Νιάτα περήφανα,
Περίσσια κάλλη
Όλα χαθήκανε...
Ανεμοζάλη,
Τὰ πῆρε κι ἔψυγε...
"Αχ! ἔλα, Χάρε,
Κι ἔμε τὴν ἄμοιρη,
Μαζί σου πάρε..."

"Εγνώρισε τὴν φωνὴν τῆς ἀδελφῆς της καὶ συ-
κινημένη καὶ κατάκοπος ἀπὸ τὴν ἁδοιπορίαν ἐκά-
θησε κοντὰ εἰς τὴν ρίζαν πολυφύλλου πλατάνου.

— "Ω ἀδερφή μου, ποῦ ἦσαι; ἔλεγε ἡ Ροδιά.
Μὲ ἀφησες λοιπὸν καὶ σύ!... "Οταν ἤμεθα μικραί,
ἐσύναζα τὰ λουλουδάκια κ' ἔπλεκα μὲ αὐτὰ τὰ
μαλλιά σου... Σισυ ἔφερνα νεράκι χρύσο ἀπὸ τὴν
πηγὴ καὶ τὴν πρωτομαγιάτικη δροσιά γιὰ νὰ
νίψῃς τὸ πρόσωπό σου... Τόρα μὲ λησμόνησες...
"Αχ! μὲ λησμόνησες καὶ σύ!..."

Η τυφλὴ ἡθέλησε ν' ἀπαντήσῃ, ἀλλὰ δὲν ἤδυ-
νηθη. Ἐσηκώθη τότε καὶ ἡθέλησε νὰ περάσῃ τὸν
ποταμόν ἀλλὰ μόλις ἐπρογώρησεν δλίγον εἰς τὸ
νερὸ ἐφοδήθη καὶ ἐδγῆκε.

Αλλὰ ἡ φωνὴ τῆς Ροδιᾶς ἤκουόσθη πάλιν.

— Μή φοβήσαι τὸ νερό, ἀδερφή μου. Θὰ γνω-
ρισθοῦμε ἀπὸ τοὺς χτύπους τῆς καρδιᾶς μας. "Ελα-
έσου μὲ τὴν ἀγκαλιά σου θὰ μου δώσῃς ζωὴ κ' ἔγω
μὲ τὰ φιλήματά μου τὰ μάτια σου.

— Δὲν θέλω τὰ μάτια μου, φθάνει νὰ σὲ ἀπο-
κτήσω· εἶπεν ἡ τυφλή.

Καὶ ἐρρέφθη ἀσυλλόγιστα εἰς τὸ νερό.

Αλλὰ τὸ ρεματάκι ποῦ τόρα μόλις κυλᾶ κάτω
ἀπὸ τὰ χέρτα, τότε ἔχύνετο μὲ δρμήν καὶ μανίαν.
Η τυφλὴ σηκώνει φηλὰ τὰ χέρια γιὰ νὰ ζητήσῃ
βοήθειαν· ἀλλ' οὔτε ἡ καλλίσφυρος Λευκοθέα
ἐρρίξεν εἰς αὐτὴν τὸν πέπλον της, οὔτε κανένα

δένδρον ἔγειρε τὰ κλαδιά του, γιὰ νὰ πιασθῇ καὶ νὰ σωθῇ.

Ἐπινήγη. Καὶ τὰ καλάμια εἰς τὴν ὅχθην ἀρχίσαν πάλιν τοὺς θρήνους των καὶ ὁ νυκτοκόρακας ἥκούσθη ἐπάνω εἰς τὸ κυπαρίσσιον.

*

Τὴν ἄλλην ἡμέραν μικρή, τριανταφυλλιά ἔφανη κοντά εἰς τὴν ρίζαν τοῦ πλατάνου. Παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τὴν πάρῃ εἰς τὸ φήλωμά του καὶ αὐτὸς ἔγειρε καὶ ἐσκάλωσε εἰς τὸν κορμόν του ἡ τριανταφυλλιά. Ἀλλὰ δῆλο καὶ ἐστέναξεν.

— Τί ἔχεις τριανταφυλλιά μου; τὴν ἔρωτησε κάποτε ἐ πλάτανος.

— Ἐκεῖ εἰς τὴν ἀντικρυνὴν ὅχθη, εἶνε ἡ ἀδελφή μου. Ο ποταμὸς μὲ ἐμπόδισε νὰ τὴν ἰδῶ ὅταν ἐζοῦσα. Τόρα ἀδύνατη δὲν μπορῶ νὰ τὴν φτάσω καὶ νὰ τὴν φιλήσω, καθὼς πρώτα· εἶπε μὲ στεναγμόν.

Ο πλάτανος ἐσυγκινήθηκε· ἀπλωσε ἔνα του κλαδί, ἔκαμε τόξον ἀπάνω ἀπὸ τὸ νερό, ἐτυλίχθη ἐκεῖ ἡ τριανταφυλλιά καὶ ἔπειτα ἐσκυψε τὸ κλωνάρι της, ἀκριβῶς ἀπάνω ἀπὸ τὴν ροδιά. Ὁταν δὲ ἀνεμος φυσήξῃ ταλαντεύει τὸ κλωνάρι τῆς

τριανταφυλλιᾶς καὶ ἡ ἀκρη της φιλεῖ τὴν ροδιάν τρυφερά. Τότε τὰ καλάμια συρίζουν ἥδονικά, τὰ πυλώνια γλυκοκελαδοῦν, τὰ φυτὰ στολίζονται μὲ τὰ εὐωδέστερα ἄνθη, τὸ ρύακι κελαρύζει, καὶ αἱ δύο ἀδελφαὶ ἀνταλλάσσουν τὰ ἄνθη των καὶ δὲν παύουν νὰ φιθυρίζουν τὸν ἕρχον τῆς Νεράϊδας.

— Νὰ πεθάνῃς καὶ νὰ μὴ ἔσαναζήσῃς ποτέ. Τὰ χειλη σου νὰ σκεπάσουν τὸ ἀγριαγκάθια καὶ τὸ νερό σου νὰ γίνῃ βρωμερό.

Καὶ ἀληθινά.⁷ Απὸ τότε τὸ νερὸ τῆς λίμνης ἔβρωμησε καὶ τὰ βεύρλα ἐσκέπασαν τὸ πρόσωπό της.

ΑΡΜΑΤΩΛΟΣ

— Κάτσε Σεβιντῆ μου φρόνημα κι ἔγώ νὰ σὲ παντρέψω. — Δὲ θέλω, μάνα μ' παντρειά, δὲ θέλω γ' ώ γυναῖκα.

Ἐξήλευφα τῇ λεβεντιά καὶ τὸ ζαριφιλίκι
Καὶ τὰ τσαπρόδια τῶν κλεφτῶν, τῶν καπεταναραϊών
Καὶ τὸ ἀσημένιο τὸ δρόματα πῶχον τὰ παληκάρια.
Ζύμωσ⁸ το μάνα μ' τὸ ψωμὶ καὶ κάμτο παξιμάδι,
Θέλεις μὲ δάκρυα ζύμωσ⁹ το θέλεις μὲ μοιολόγια
Κι ἔγώ θὰ πάω ἀρματωλὸς καὶ γώ θὰ πάω κλέφτης.

ΤΟ ΠΑΡΣΙΜΟ Τ' ΑΝΑΠΛΙΟΥ

9 ΙΟΥΛΙΟΥ 1715

- Νὰ ἡμουν πουλὶ ν' ἀγνάντενα τῆς Πόλης τὴν ἀρμάδια
 Πῶς ἀρμενίζει κι ἔχεται καὶ ποίμα κατεβαίνει.
 Ἐμπόδις πᾶνε τὰ κάτεργα καὶ πίσω τὰ ντελίνια
 Στῇ μέσῃ δὲ Ἀλῆ μπέντις μὲ μιὰ χυστῇ φρεγάδα.
 Ἐχει καὶ στὰ καφάσια τῆς τρία δμορφα κορίτσια.
 Τῶνα βαρεῖ τὸν ταμπονδᾶ, τὸ ἄλλο τὸ τσιβοῦρι,
 Τὸ τοίτο τὸ καλήτερο λέει δμορφο τραγοῦδι:
 —Όλα τὰ κάστρα χαίρονται κι ὅλα βαροῦν παιγνίδια
 Τ' Ἀνάπλι κι ἡ Μονομπασιά κάθουνται μαραμένα.
 —Ἀνάπλι γιὰ δὲ χαίρεσαι γιὰ δὲ βαρεῖς παιγνίδια;
 —Τὸ τί καλόχω νὰ χαρῷ παιγνίδια νὰ βαρέσω;
 Μένα Τουρκιὰ μὲ πλάκωσε στεριὰ καὶ τοῦ πελάγου,
 Μεριὰ μὲ δέρον⁷ ἡ θάλασσα μεριὰ οἱ Σαροτζαγλίδες
 Κι ἀπόξω δ Γιανιτσάραγας ρίχνει καὶ μὲ γκρεμίζει
 —Ἀνάπλι δόσε τὰ κλειδιά Ἀνάπλι παραδόσου.
 —Τιγάρις εἶμαι Νέπαχτος, "Άγια Μαύρα ποντάνα"
 —Ἐγὼ εἰμι⁸ Ἀνάπλι ξακουστὸ Ἀνάπλι ξακουσμένο
 Θὰ πάει τὸ αἷμα ποταμὸς καὶ τὰ κονφάρια πύργος.
 Γερούσι ιάν⁹ ἡ Ἀρβανιτιά μὲ αὐτοὺς τοὺς Γενιτσάρους
 Κι αὐτὸς δ Γενιτσάραγας μοιρολογεῖ καὶ λέει:
 —Τὰ παληκάρια τ' Ἀναπλιοῦ οἱ δμορφες τῆς χώρας,
 Ποῦ δὲν καταδεχόντανε τὴ γῆ γιὰ νὰ πατήσουν
 Καὶ τώρα καταντήσανε σκλάβοι στοὺς Ἀρβανίτες!

Δὲ κλαῖν¹⁰ οἱ μαῖδοι τὴ σκλαβιὰ ποῦ πᾶνε σκλαβωμένοι
 Μὸν¹¹ κλαῖνε τὸν ξεχωρισμὸ ποῦ θέλει ξεχωρίσουν.
 Χωρίς¹² ή μάνα τὸ παιδὶ καὶ τὸ παιδὶ τὴ μάνα
 Χωρίζει κι ἔν¹³ ἀντρόγυνο τὸ πολιναγαπημένο
 Η κόρη πάει στὴν Τσαμονοργιά κι ὁ νιὸς κατὰ τὴν Πόλη.
 Πάει καὶ ἔνας Τάταρος μὲ ἐννιὰ παιδιὰ δεμένα
 Πάει κι ἡ μάνα τους κοντὰ σκούζουσα καὶ βαζοῦσα
 Ἀφέντ¹⁴ ἀφέντη Τάταρη ἀφέντη Ταταρίνε,
 Χάρισέ μου τῆς ἔρημης καὶ μένα ἔνα παιδάκι
 Θέλεις τὸ μεσονώτερο, θέλεις τὸν Ἀναγνώστη,
 Θέλεις τὴ θυγατέρα μου τὴ νυχτογεννημένη,
 Η σκότωσέ με Τάταρη καὶ κάνεμε κομάτια ! .

Ο ΚΛΕΦΤΟΚΟΤΑΣ

Ταχτικὰ εἴτε τὴν αὐγῆν ὅταν ἔξυπνοις διὰ νὰ πάγη εἰς τὴν δουλειά του, εἴτε τὴν ἑσπέραν ὅταν ἐγύριζε μὲ τὸ κάρρο του ὁ Σταμάτης Τομαρᾶς πρῶτα ἀπ' ὅλα θήθελε ἐρωτήσεις μὲ τρέμουσαν φωνὴν τὴν γυναικα του:

— Πῶς εἶν' οἱ κότες;

— Ε, καῦμένε καὶ σύ! Σκοινί-λουρὶ τόπιασες!... ἐφώναζε κάπιας δυσαρεστημένη ἡ Δεσποινιώ. Δὲ ρωτᾶς κάνεμου γιὰ τὴ γυναικα σου παρὰ γιὰ τὶς κότες!...

— Μωρ' ἀκούω τόσα!... ἔλεγε μὲ φοβισμένου βλέμμα ὁ Σταμάτης.

Καὶ ἀληθινά ἀκούε τόσα ὁ ἀγαθὸς καρρολόγος. Αἱ ἐφημερίδες ἀπὸ τὸ Σαραντάγμερο καὶ ἐδῶ δὲν ἔκαναν ἄλλο παρὰ νὰ γράφουν ὅτι κάθε γῆμέραν γίνονται φοβεροὶ δρνιθοκλοπαὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὸν Πειραιᾶ. Οἱ συνάδελφοί του τὰ βράδια, συναγμένοι γύρω εἰς τὰ τραπεζάκια τοῦ Ταρούνη, ἀπάνω ἀπὸ τὴν ἔανθη ρετσινόκουπα, διηγοῦντο ὅτι ἐνῷ κουβαλοῦσαν χαλίκι ἀπὸ τὸν Ἰλισσό, ἄλλο δὲν

ἀπεντοῦσαν εἰς τὸν δρόμον τους παρὰ σωροὺς ἀπὸ φτερὰ πουλερικῶν. Ὁ Σταμάτης ἀνατρίχιαζε εἰς τὸ ἄκουσμα καὶ ἔμενε ὥρες ἀφωνος καὶ συλλογισμένος. Καὶ δὲν ἐσυλλογίζετο τίποτε ἄλλο παρὰ τὶς κότες του, τῶν ὄποιων τὰ πούπουλα μαῦρα καὶ ἄσπρα καὶ φεδιθιά, ἐπίστευεν ὅτι ἔξεχώριζε εἰς τὸν σωρὸν ποὺ ἔθλεπαν οἱ ἄλλοι καρρολόγοι καὶ τὰ κεφάλια τους μὲ τὰ ματάκια κλειστά καὶ τὰ πόδια τους μὲ τὰ στενόμακρα γυριστὰ νύχια, ἔυλιασμένα εἰς τὸ γῶμα. Καὶ ἐβιάζετο νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σπίτι του, μικρό, καινούργιο μὲ στενόχωρη αὐλὴ τριγυριζμένη ἀπὸ πλήθες, ἐκεὶ πίσω ἀπὸ τὸ μνημεῖο τοῦ Φιλοπάπου. Καὶ μόλις ἐφθανε, ἐσήκωνε τὰ μάτια πρὸς τὸ μονάκριδον δένδρον, τὴν μουριὰ ποὺ ἐτεκέπαζε τὴν αὐλὴν καὶ ἐμέτρα τὶς κότες, ἐνῷ αὐτὲς ἔκοψαντο μὲ τὸ κεφάλι κάτω ἀπὸ τὸ φτερόν. Τότε εὐχαριστημένος ποὺ τὶς εὔρισκε σωστές, ἐψιθύριζε τρίβοντας τὰ χέρια μὲ χαϊδευτικὴ φωνή:

— Κότες μου! κοτούλες μου! κοτίτσες μου!...

*

Δὲν εἶχε καὶ πολλὲς κοτούλες ὁ Σταμάτης παρὰ μόνον τέσσερες. Ἀλλὰ τὶς εἶχε καλοθρεμμένες. Τὸ πῶς τὶς ἀπόχτησε εἶνε δλόκληρη ἴστορία.

Πρῶτα ἐπῆρε τὴν Κοκκό, μιὰν ἀρχοντόκοτα μὲ λειρὶ κόκκινο καὶ μεγάλο, σὰν τὸ στέμμα ποῦ ζωγραφίζουν εἰς τοῦ Σολομῶντα τὸ κεφάλι. "Οταν ἔβαδιζε ἡ δταν ἐκοίταξε ἐδῶ κι ἐκεῖ, τὴν ἔλεγες δίχως ἄλλο βασίλισσα μέσα στὶς ἄλλες κότες. Τὴν ἐφώνισε ὁ Σταμάτης γιὰ νὰ τὴν φάνε ἀνήμερα τῶν Χριστουγέννων. Μὰ τὴν παραμονή, ἐνῷ ἡ κυρά Δεσποινὶώ μὲ τροχισμένο μαχαίρι ἐπῆγαινε νὰ τὴν προσφέρῃ θυσία, τὴν βλέπει τοόπ! ν' ἀπολάγη ἔνα αὐγὸ μέσα στὸ καλάθι μὲ τὰ κάρβουνα. Ἡ νοικοκυρὰ ἐσουγκινήθηκε — ἡταν ἄλλως τε καλὴ ψυχὴ, Πολίτισσα καλέ! ἀπὸ τὸ Μπογιατζίκιο, τὸ χωρίδι τοῦ Πατριάρχη Ἰωακεῖμ—ἐπέταξε μακριὰ τὸ μαχαίρι, ἐπῆρε τὴν κότα εἰς τὴν ἀγκαλιά της καὶ ἀρχισε νὰ τὴν φιλῇ καὶ νὰ λέγει:

— Δὲ σὲ σφάζω γὼ κυρά μου! δὲ σὲ σφάζω γὼ κοπέλλα μου!...

Καὶ νά! τὰ δάκρυα ἡ εὐαίσθητη ψυχή.

‘Αλλὰ καὶ ὁ Σταμάτης δταν τὸ ἔμαθε ἀρχισε τὰ δάκρυα.

— Τέτοια κότα γουρλίδικη νὰ σφάξῃ! εἶνε κρῖμα κι ἀπὸ τὸ Θεό.

“Ετσι ἐσώθηκε ἡ Κοκκό καὶ γιὰ τὸ εὐχαριστῶ ἀρχισε κάθε ἥμέρα ν' ἀπολάγη κι ἀπὸ ἔνα αὐγὸ

εἰς τὸ καλάθι. Καὶ τί αὖγό! μεγαλείτερο ἀπὸ τὴν γροθιὰ τοῦ καρφολόγου — γροθιὰ ποῦ τὴν ἔξερε γιατὶ κάποτε τὴν δοκίμαζε ἡ κυρά Δεσποινιώ.

‘Αντὶ λοιπὸν κότα ἔφαγε κρέας γαστρινὸ τὶς ημέρες τῶν Χριστουγέννων τὸ ἀντρόδυνο. Ἀποφάσισε ὅμως ὡρισμένως τοῦ Ἀγίου Βασιλείου ν' ἀγοράσῃ μιὰν ἄλλη κότα. “Α! δὲν μπορῇ! Κότα πῆτα τὸ Γενάρη καὶ παπὶ τὸν Ἀλωνάρη. ‘Ο Σταμάτης ἐννοοῦσε ν' ἀκολουθήσῃ κατὰ γράμμα τὴν παλιὰ λαϊκὴ παραγγελία. Γιατὶ ἰδρώνει τάχα καὶ δουλεύει καὶ ἔγωνίζεται; Καὶ ἀγόρασε ἀληθινὰ ἡ Δεσποινιώ μιὰν ἄλλη κότα ἀπὲ ἔνα χωρικὸ ποὺ ἐγύριζε κοντὰ στὸ Θησεῖο φωνάζοντας.

— Κότες! πάρτε κότες!... παχιές κότες!...

‘Αλλὰ — τί εὐχὴ Θεοῦ! — ὁ Σταμάτης μόλις τὴν εἶδε, σὰν νὰ κατάπιε τὸ φαροκόκκαλο. Ἡταν μιὰ κότα λαθουράτη· τὸ ὅλον της παράξενο. Μὲ πρώτη ματιὰ σοῦ θύμιζε στρουθοκάμηλο. Εἶχε ἔνα λαιμὸ μακρύτατο ὡς τῆς χήνας κι ἔνα κεφάλι μικρὸ σὰν καρύδι. Καὶ ποτὲ δὲν ἔστεκαν ἥσουχα στὴ θέση τους· εἶχαν ἔνα ἀδιάκοπο τρέμουλο ποὺ σοῦ ἔφερνε τὸ γέλοιο.

‘Αλλὰ καὶ ἔτσι δὲν θὰ ἐγλύτωνε ἀπὸ τὸ μαχαίρι τῆς Δεσποινιῶς ἀν δὲν ἔκανε τὸ ἔξης: ‘Ο Σταμά-

της τὴν παραμονὴν τῆς πρωτοχρονιᾶς ἐτσάκιζε καρύδια γιὰ νὰ χρησιμέψουν σὲ κάποιο γλύκισμα. Ή Πιπή, σμως ἐπληγίασε ύπουλα καὶ ἀρχισε νὰ τοιμπᾶ ἔνα ἔνα κομμάτι.. Ὁ Σταμάτης ἀπόργησε. Μπά! Ἐπῆρε τὰ καρύδια καὶ τὰ ἔκρυψε στὰ γόνατά του. Ή Πιπή, ἔγινε πιὸ τολμηρή. Ὁ λαιμὸς ἐτεντώθηκε περισσότερο τὸ κεφάλι τῆς ἐγύρισε ἔρευνητικὸς ἐδῶ κ' ἔκει, ἐπειτα ἐσκαρφάλωσε εἰς τὰ γόνατά του καὶ ἀρχισε νὰ τοιμπᾶ τὶς φοῦχτες του, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ χοντρὰ δάχτυλά του. Ὁ καρολόγος ἐλιγάθηκε στὰ γέλοια.

—Μωρὲ τ' εἶνε τοῦτο! μωρὲ θὰ μὲ φάγῃ τὸ θηρίο!... Μωρὲ τῇ παλαβόκοτα εἶνε αὐτή!...

Τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ὅτι τὸ ἀντρόγυνο ἔφαγε χοιρινὸ καὶ τοῦ Ἀγίου Βασιλείου καὶ ἡ ιότα ἔξακολούθησε ν' ἀρπάζῃ τὰ καρύδια καὶ τὶς παλαβωμάρες της.

Ἡ κυρὰ Δεσποινιώ σμως —ἀπὸ τὸ Μπεγιατζίκιοι καλέ!— ἀρχισε νὰ σκέφτεται πρακτικώτερα ἀπὸ τὸν ἄντρα τῆς. «Καλὰ δὲν τὶς σφάζουμε· εἶπε. Δὲν τὶς βάζω κάνε μου χλωσσες νὰ μοῦ βγάλουν πουλιά, νὰ φάω αὔγα, νὰ φάω κι ἀπὸ τὰ πουλιά τους.

Καὶ ἀμὲν πόσις ἀμὲν ἔργον ἐδόθηκε νὰ συνάξῃ αὔγα.

Γῶς τὰ σύναξε ὁ Θεὸς ἕέρει· τὰ σύναξε σμως. Δώδεκα καλοδιαλεγμένα, σποράτα αὔγα καὶ τὰ ἔβαλε τῆς Πιπῆς. Ἐκείνη ἔκρινε πιὸ θερμοσάματη. Γκλάν-γκλάν! ἡ φωνή της, σὰν καμπάνα. Μὰ ποὺ ἦταν παλαβή! Θὰ ἔχῃ τὴν ύπομονή νὰ κάτσῃ νὰ κλωσσήσῃ ἢ θὰ τὰ παρατήσῃ στὴ μέση, σὰν τὴ μητέρα τὴν ἀλαφαλοῦ!

‘Οπωσδήποτε ἡ Δεσποινιώ τὴν ἐμπιστεύτηκε. Ἐκείνη ἐκάθισε πρόθυμα καὶ ἀρχισε νὰ κλωσσᾷ. Ἐκάθισε τρεῖς, τέσσερες, πέντε ἡμέρες! Τὸ ἀντρόγυνο ἔκανε τὸ θάμα του μὲ τὴν φρονιμάδα τῆς Πιπῆς. Τί δὲν κάνει ἡ μητρότης!.. Ἐξαφνα σμως ἐπάνω εἰς τὶς πέντε, μέσα εἰς τὸ καταμεσήμερο, ἐτρόμαξε ἡ γειτονιὰ ἀπὸ ἔνα φοβερὸ φτεροκόπημα. Τὸ ὅρνεον Ρόκ νὰ κατέβαινε δὲν θὰ ἐθορυβοῦσεν ἔτοι. Ή Πιπή, πετάχτηκε μὲ δρμὴ μέσα ἀπὸ τὴ φωλιά της, ἐπέρασε τὴν πόρτα, ἐπέρασε τὴν σάλα, πετάχτηκε ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ γάθηκε στὴ γειτονιά.

Ἡ Δεσποινιώ ἔβαλε τὶς φωνὲς, ἀπελπίστηκε. «Πᾶνε τ' αὔγα μου! εἶπε· κρῆμα στὰ ἔξοδα! θὰ κρυώσουν καὶ τόρα θὰ χαλάσουν. Τὶ ἐπαθα νὰ ἐμπιστευθῶ σ' αὐτή τὴν παλαβή! Δὲν ἔβανα τὴν Κοκκό.

“Οχι· καλά ἔκαμε ποῦ δὲν ἔβαλε τὴν Κοκκό.

Ἐπειτα ἀπὲ μισὴν ὥρα ή Πιπή, ἐφάνηκε πηδητὴ ταρναριστή, ἀνέβηκε τὴν σκάλα γυρίζοντας ἔδα κι ἐκεὶ ἐρευνητικὰ τὸ κεφάλι, μὲ τὸν μακρὺ τρεμουλιαστὸ λαιμό της, ἐπῆγε ἵσα καὶ ἐκάθισε εἰς τὰ σύγκα της.

Ἄντε ἐγινόταν τακτικὰ καθεμέρα πιά, ὡς ποὺ ή κότα ἔβγαλε τὰ πουλιά της. Ὡ χαρὲς καὶ παγνίδια ή κυρὰ Δεσποινιώ μὲ τὰ ξεπεταρόνια της! Ὡ τὰ χαρωπὰ γαυγίσματα τοῦ Φρίγκου, ποὺ τὰ μάζευε ὅταν τὰ ἔβλεπε μακρὺ ἀπὸ τὸ κοτέτσοι τὰ μάζευε ἀδρά, ἀπαλὰ μὲ τὸ στόμα καὶ τὰ ἐφερνε κοντὰ εἰς τὴν μάνα τους. Ὡ ή μανούλια ή παλαβή, πῶς ἐσήκωνε τὰ πούπουλά της καὶ ἐτέντων τὸ λαιμό της καὶ ἀγρίευε σὰν τίγρις νὰ ξεσχίσῃ τὸν ἀγαθὸ τὸ Φρίγκο ὅταν ἐπλησίαζε τὰ πουλιά της! Καὶ ἀκόμη ὁ! κι ὁ Σταμάτης ὁ καρρολόγος, ὅταν τὴν ἔβλεπε δληγ μαζὶ τὴ φαμελιά του: τὰ κοποπούλια, τὶς κότες, τ' ἀλογό του, τὸ σκυλί του, τὴ γυναικα του καὶ τὰ παιδιά του!..

— Ἀδράμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ!... ἔλεγε συχνὰ γιὰ νὰ δεῖξη τὴν ἀφθονίαν τῶν κτημάτων του...

*

Ο χρόνος δμως ἔκαμε κι ἐδῶ τὸ μέρος του. Απὸ τὰ τέσσα κλωσσοπέύλια καὶ μὲ δλη τῇ φιλοστοργίᾳ τῆς Πιπῆς καὶ μὲ δλη τῇ ἀγαθῇ φροντίδα τοῦ Φρίγκου καὶ τὴν προσοχὴ τῆς Δεσποινιώς, ἀλλα πάτησε τὸ ἀλογο, ἀλλα χάθηκαν στὶς γειτονικὲς αὐλές, ἀλλα ἐξεκοκκάλισε μόλις ἔγιναν γιὰ φάγωμα ὁ κύρ Σταμάτης. Δὲν ἀπόμειναν παρὰ σι δύο ἀρχικὲς κότες καὶ ἄλλες δύο μεγάλωσαν κι ἐκεῖνες καὶ ἀρχισαν νὰ κάνουν αὐγά. Ἡ μία ἀπ' αὐτὲς εἶχε κάτι μάτια μεγάλα καὶ μπλάδα ποῦ σὲ μαγνίτιζαν. Καὶ ἤταν ἡμερη σὰν ἀρνάκι. Μόλις ἀπλωνες χέρι καὶ τῆς ἔλεγες «κάτσε!» δέκα δργιές δρόμο νὰ ἤταν μακρὺ θὰ καθόταν. Ἡ ἀλλη ἐμοιαζε εἰς τὰ φτερὰ καὶ εἰς τὸ παράστημα τῆς Κοκκός μὰ ἤταν φιλναρη σὰν γαλιάντρα. Μὲ τὴν κυρὰ Δεσποινιώ — ἀπὸ τὸ Μπογιατζίκιοι καλέ! — ἔπιανε ἀληθινὴ κουδέντα.

— Πὲς κυρά μου κρὰ κρὰ κρά!... τῆς ἔλεγε η Πελίτισσα.

— Κρὰ - κρὰ - κρὰ - κρά!... ἀρχίναε πρόθυμα ή Κελαϊδίστρα δλο καὶ ἀνεβάζοντας τὴ φωνή της ὡς ποῦ νὰ φθάσῃ στὸ ἀπροχώρητο.

Πήγαινε λοιπὸν ἐσύ νὰ πείσης τὸν κύρ Σταμάτη καὶ τὴν συμβία του νὰ σφάξουν τέτοιες κότες. Μπᾶ!

Αλλά πάλι: νὰ τὶς φάνε οἱ ἄλλοι! "Η μῆπως τάχα εἶνε δύσκολο! Οἱ κλέφτες ἀδειασαν τὸ ἔνα κοτέτσι, ἀδειασαν τὸ ἄλλο, τίποτε δὲν ήτα τοὺς ἐμπόδιζε νὰ κάμουν τὴν ἴδια τιμή, καὶ εἰς τὸ ἰδικόν του. "Οταν ἡ ἀρκούδα χορεύει στοῦ γείτονα τὴν αὐλὴ γρήγορα θὰ χορέψῃ καὶ στὴ δικῆ σου· λέσσει μιὰ παραιμία. Αὐτὸ δύμως δὲν τοῦ ἀρεσει καθόλου τοῦ κυρί Σταμάτη. "Αν πολλὲς φορὲς ἐξεκαρδίζετο εἰς τὰ γέλουια, δταν τελειώνων τὸ ἰδικόν του φαγητὸν ἀρπάζει καὶ ἀπὸ τὸ πιάτο τοῦ συντρόφου του, μὲ τὴν δικαιολογίαν δτι ὅπου φυλάξει φυλάξει γι' ἄλλον· δὲν ἥθελε δύμως νὰ τὸ κάνουν καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς ξημίαν του. Τὶς ἔθρεψε, ἐννοεῖ νὰ τὶς φάγη, αὐτὸς τὶς κότες του! Καὶ γιὰ τοῦτο ὁ ἀγαθὸς καρρολόγος ἔθύμωσε καὶ παραθύμωσε δταν ἀνεκάλυψεν ἔξαφνα δτι μία ἀπὸ τὶς κότες του ἔλειπε.

— Μωρὲ Δεσποινιώ! Τάκη!.. Μιστόκλη! ἔφωναξε τὴ γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά του μέχρι τοῦ μικροτέρου ποῦ εἶχε εἰς τὴν φασιὰ ἀκόμη.

— Τ' εἶνε καλέ; τί τρέχει; ἔρωτησε ἡ γυναῖκά του τρομασμένη.

— "Η κότα!... Λείπει! Η Κελαϊδίστρα!

Ἐκοίταξαν παντοῦ γύρω, ἔφαξαν δλες τὶς γειτονικὲς αὐλές, ἔρωτησαν δλους, φίλους καὶ γνω-

στοὺς ἀπὸ τὸ Βαρθακονῆσι ως τὰ Πατήσια, ἀλλὰ πουθενὰ κότα. Καὶ δὲ Σταμάτης ἐσυλλογίζετο μὲ θυμὸν δτι τὴν νύκτα, εἰς τοῦ ὑπνου του τὸ βύθος, ζὰν γ' ἀκουσει κακάρισμα· καὶ δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ ἥτο τῆς κοτούλας του καὶ ἔθυμων γιατὶ δὲν ἔτρεξε νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ. "Ετσι νὰ ἔκανε πῶς ἔβηγε, θὰ τὴν ἀφιναν ἀμέσως τὴν κότα! Καὶ χωρὶς νὰ σκεψῇ δτι τὸ κακάρισμα αὐτὸ μόνον εἰς τὸ ὄνειρόν του εἶχεν ἀκούσει, ὡρκίζετο εἰς δλους τοὺς ἀγίους, τὴν ἐρχομένη νύκτα νὰ φυλάξῃ ἔξω μῆπως τοῦ ἀρπάξουν καὶ τὶς ἄλλες. Βέβαια ὁ κλέφτης ἥτο ἀδύνατον νὰ μὴ ἔσαναέρθῃ. Καὶ ὁ καρρολόγος ἔλυπειτο κατάκαρδα, ἔκλαιε σχεδὸν σκεπτόμενος πῶς θὰ ἐκοκίνισεν δὲ λαιμὸς τῆς κότας του ἀπὸ τὸ μαχαίρι· πῶς θὰ ἐτοιτσίριζε εἰς τὴν χύτρα τὸ κρέας της καὶ πῶς θὰ ἐκριτσάνιζαν τὰ κοκκαλάκια της ἀνάμεσα εἰς τὰ κοφτερὰ δόντια τίποτε δλιτῶν. Καὶ τόσον ὑπέφερε ἀπὸ τοὺς συλλογισμοὺς αὐτοὺς ὃστε κάθε λίγο καὶ λιγάνι ἔψιθύριζε μὲ πόνον:

— Κότα μου, Λαλίστρα μου, ἔγῳ δὲ θὰ σὲ τραγάνιζα ἔτσι!...

*

"Οταν ἥλθε ἡ νύκτα ὁ Σταμάτης ἀφοῦ ἔπεισε δχι καὶ μὲ λίγον κόπον τὴν γυναῖκά του ν' ἀπο-

συρθῆ μὲ τὰ παιδιά καὶ νὰ μὴ φοβᾶται, ἐκάθησε εἰς τὸ χαριάτι μὲ μόνη συντροφιὰ τὸ τοιγάρο καὶ καντή σκουριασμένη καραμπίνα. Πληγίσιον, ἐπάνω εἰς σωρὸν ἀπὸ κλήματα ἔκοιμάτο γρίζων δὲ Φρίγη γος καὶ ἐπάνω εἰς τὴν στέγην δὲ γάτος του μὲ ἄλλους τῆς γειτονιᾶς ἐπροσπαθοῦσαν νὰ ἀρμόσουν ἐπιθαλάμιον συναυλίαν.

Ἡ νύκτα ἦτο ἀγρία· δὲ ἀέρας ἐφύσα ψυχρὸς καὶ ταραχώδης· ἐσάρωνε καθετὶ ποῦ εὑρίσκεν ἐμπρός του. Ὁ οὐρανὸς σκεπασμένος μὲ μαῦρα σύννεφα, φερόμενα ἀπὸ βοριαὶ πρὸς νότον ὡς γιγάντιαι ἀράχγαι. Τὸ φεγγάρι σπανίως ἐφώτιζε μὲ ἓνα κοκκινωπὸν χρῶμα, πένθιμον ἥμπορεῖ κανεὶς νὰ εἰπῃ ὅλην τὴν αὐλήν. Γιὰ τὸν χουζουρλῆ Σταμάτην ἦτο καὶ τοῦτο μιὰ σκηνὴ δοκιμασία. Ἡ κυρὰ Δεσποινιώ δύνδ καὶ τρεῖς φορὲς ἀνοιξε τὴν πόρτα, τυλιγμένη εἰς τὴν κουβέρτα της καὶ τὸν ἐκάλεσε νὰ πάῃ εἰς τὴν ζεστασιά της καὶ ν' ἀφῆσῃ τὺς κότες νὰ κουρεύωνται. Ἄλλὰ δὲ Σταμάτης δὲν ἀλλαζε τὴν ἀπόφασίν του. Θὰ μείνῃ ἐκεῖ ἔστω καὶ ἀν πρόκηται νὰ ξεπαγιάσῃ! Καὶ εἰς κάθε νέον ρόφημα τοῦ τοιγάρου του ἥρχετο εἰς αὐτὸν καὶ μία ἰδέα περὶ τοῦ τρόπου ποῦ ἐπρεπε νὰ φερθῇ εἰς τὸν κλέπτην. Ἔκανε τὸ σχέδιόν του

ἡσυχα καὶ πότε ἐσκέπτετο μόλις τὸν ἰδὲν νὰ τοῦ φωνάξῃ ἀλτ! τόσον δυνατὰ ποῦ νὰ παγώσῃ τὸ αἷμα εἰς τὶς φλέβες του· πότε νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἀνεβῇ εἰς τὸ δέντρον καὶ τότε νὰ βαδίσῃ συγά, νὰ τὸν ἀρπάξῃ ἀπὸ τὸ πόδι· καὶ νὰ τὸν γκρεμοτσκίσῃ· πότε νὰ βήξῃ μόνον γιὰ νὰ καταλάβῃ δτι τὸν ἔννοιωσαν καὶ νὰ φύγῃ· καὶ ἄλλοτε παραφερόμενος εἰς γενναίας ὅρμας καὶ ἐνθυμούμενος τοὺς καιροὺς ποῦ κατεδίωκε τοὺς ληγστάς μαζὶ μὲ τ' ἀποστάσιματα ἔλεγε ἀποφασιστικά:

—Μωρὲ τοῦ ἀνάδω μιὰ καὶ τὸν κάνω στάχτη!...

Καὶ ἀπλωνε τὸ χέρι πρὸς τὴν καραμπίνα του.

“Ἐξαφνα ἔμως ἀνατρίχιασε. Ἀντίκρυ του, κάτω ἀπὸ τὴν μουριὰ εἰδε ἓνα μαῦρον ὅγκον, ὃχι μεγαλείτερον ἀπὸ σταμνὴ καὶ ἐπάνω εἰς τὸ σταμνὴ δύο φωτεινὰ σημάδια, κατακόκκινα ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε χαλκοπράσινα, πάντα ὅμως στυλωμένα ψηλὰ πρὸς τὶς κότες του. Ὁ καρρολέγος ἐσκέφθη, δτι τέτοιο πρᾶγμα δὲν ἦτο πρὶν ἐκεῖ. Οὕτε βέβαια τὸ εἰδε νὰ ἔρχεται ἀπὸ πουθενά. Ἐξεφύτρωσε ξαψικά· ἀλλὰ πῶς ἔξεφύτρωσε; Κ' ἐνῷ ἔβασαντε τὸν νοῦν του νὰ λύσῃ τὸ μυστήριον, εἰς μίαν τοῦ φεγγαριοῦ ἀκτίνα παρετήρησε τὸ σταμνὴ νὰ μεταμορφώνεται εἰς τετράποδον μὲ αὐτιὰ μακριά, δυσανάλογα

πρὸς τὸ ἀνάστημά του. κινούμενα ἐμπρός—διπέντε
ἀδιάκοπα καὶ σύραν μακρυάν καὶ μαλλιαρήν.

—Μπᾶ διάτανε!

Ο Σταμάτης θυμύθηκε ὅτι τὰ Δωδεκάγμερα
ἀκόμη, δὲν ἐτελείωσαν καὶ ὅτι οἱ Καλικάντζα-
ροι καὶ τὸ ἔλλα πονηρὰ πνεύματα. ἀκόμη περι-
τρέχουν τὴν γῆν καὶ πειράζουν διαφορετόπως
τοὺς ἀνθρώπους. Ἡθέλησε νὰ κάμῃ τὸν σταυρὸν
του· ἀλλὰ τὸ χέρι ἦτο ἀπρόθυμον νὰ ὑπακούσῃ.
Ἡθέλησε νὰ φιθυρίσῃ ωκεάνια τροπάρι· ἀλλ’ οὔτε
ὅ νοῦς οὔτε τὰ χεῖλη του τὸν ἐξογκούσαν. Ἐδοκί-
μασε νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια του ἀπὲ τὸ τετράποδο·
ἀλλὰ δὲν εἶχαν ἔκολλημά. Ἡ καρδιά του ἐβρο-
τοκτύπα εἰς τὰ στήθη του καὶ τοὺς ἄκουε τοὺς κτύ-
πους σὰν τὰ σφυριά στὸ ἀμόνι μακρυά. "Απλωσε
τὸ χέρι του εἰς τὸ δπλον του καὶ τὸ χέρι ἐπεος
ξερό. Δὲν εἶχε θέληση, δὲν εἶχε δύναμη πιὰ
εἰ καρρολόγος.

Αλλὰ τὸ μαῦρο ἐκείνο ζῆσεν ἀπέναντί του ἐξη-
κολούθει νὰ μένῃ ἐκεῖ, ἀκίνητον μὲ τὰ δύο φω-
φορίζοντα σημάδια ἐπάνω πρὸς τὶς κότες του.
Κ' ἔξαφνα ἥκουσθη ἀπὸ πάνω κάποιος ρόγχος
μικρὸν φτεράκιασμα κι ἔνας δοῦπος ὡς σάκκος χώ-
ματος ἐκτύπησε κατὰ γῆς. Ἡταν μιὰ κότα. Ο

Ο Σταμάτης εἶδε τότε τὸ τετράποδο ν' ἀρπάζει
τὴν κόταν κακαρίζουσαν καὶ νὰ φεύγῃ μακριά.
Ἄλλὰ ταυτοχρόνως εἶδε καὶ τὸν Φρίγγον νὰ
τινάσσεται· ἀπὸ τὰ κλύματα καὶ νὰ ὅρμῃ κα-
τόπιν της.

Τότε ἐλύθη ἡ βασκανία τοῦ Σταμάτη.

—Η ἀλποῦ! ἐφώναξε ἀρπάζοντας τὴν καρ-
μπίνα καὶ τρέχοντας ἔξω ἀπὸ τὴν αὐλή.

Άλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ κάμῃ ἀλίγα βήματα
καὶ ἐφάνη ὁ Φρίγγος νὰ φέρνῃ θριαμβευτικῶς εἰς
τὸ στόμα του τὴν κυρὰ Μάρω σφαδάζουσαν.

—Δεσποινιώ!... Τάκη!... Μιστόλη!... ἐφώ-
ναξε κι ἐχτύπησε μὲ χαρὰ τὴν πόρτα του. Τὸν
πιάσαμε τὸν κλέψτη.

—"Ω! τί λαμπρὸ γυναρικό! ἐφώναξε ἡ κυρὰ
Δεσποινιώ θωπεύοντας τὸ τρίχωμα τῆς ἀλεποῦς.
Θὰ φτιάσω μία γούνα ποῦ θὰ είνε τρέλλα.

—Θέλουμε καὶ μεῖς γούνα!.. Θέλουμε καὶ μεῖς
γούνα!.. ἐφώναξαν μονόγνωμα τὰ παιδιά χωρίς
νὰ ξέρουν περὶ τίνος πρόκειται.

—Βρὲ ἡ νὰ μοῦ χαθῆτε! ποὺ θέλετε καὶ ιεῖς
γούνα!.. εἴπε ἡ Δεσποινιώ.

—Οχι, θέλουμε κι ἐμεῖς! Θέλουμε κι ἐμεῖς!...
ἐπέμεναν τὰ παιδιά.

—Σκάστε νὰ γκάγητε ποὺ σηκώσατε τὴ γειτονιά! εἰπε ἡ Δεσποινιώ.

Καὶ ἔδωκε ἀπὸ ἐνα γάστουκο ἐλαφρὸ στὰ παῖδιά γιὰ νὰ γῆσυγάζουν. Ἐκεῖνα δμως ἔβιλα δυνατώτερες φωνὲς. Τότε ὁ Σταμάτης ἐνῷ ἐπίγαιωνε νὰ κρεμάσῃ εἰς τὸν τοῦχο τὴν καραμπίνα, ἐγύρισε ἀπότομα, ἐσήκωσε τὸν γρόθο του καὶ τὸν κατάφερε ἀπανωτὰ εἰς τὶς πλάτες τῆς συμβίας του.

—Τί βαρᾶς μωρὴ τὰ παιδιά! Τί σου κάμχνε!...

ΠΑΡΣΙΜΟ ΜΕΘΩΝΗΣ ΚΑΙ ΚΟΡΩΝΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1715

Ἐρόδιος· ἡ Ἀνατολὴ καὶ ἔρεφεν ή Δύση
Γειίσαν τὰ βουνὰ δροσιὰ καὶ ή νερατζούλες ἄνθι
Σημάδι ἔδειξ· δ καιοδὸς ἀρμάδα κατεβαίνει
Μ' ἔξηνταπέντε κάτεργα κι ἔξηνταδιὸ φρεγάδες
Καὶ πᾶνε γιὰ νὰ πάρουνε Μεθώνη καὶ Κορώνη
—Μεθώνη δός μας τὰ κλειδιὰ Κορώνη παραδόσου.
—Δὲν εἴμαι Πάτρα νὰ σκιαχῶ, Βοστίστα νὰ κιοτέψω
Εἴμαι Κορώνη ἔακουστη Μεθώνη παινεμένη
Ἐχω καὶ Κορωνόπαιδα δῆλο παληκαράδες
Στὰ δόντια σέρονουν τὸ σπαθί, στὰ χέρια τὸ ντουφέκι
Θενὰ βαστάξω πόλεμο σαρωνταπέντε χρόνια.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1821

Τοία πουλάκια κάθουνται στοῦ Διάκου τὸ ταμπούρι.
Τόνα τηράει τὴ Λειβαδιὰ καὶ τ' ἀλλο τὸ Ζατοῦνι
Τὸ τρίτο τὸ καλήτερο μοιρολογάει καὶ λέει
—Πολλὴ μαυρίλα πλάκωσε, μαύρη σὰν καλιακούδα
Μήν δ' Καλύβας ἔρχεται μήν δ' Λεβεντογιάννης
Οὔτ' δ' Καλύβας ἔρχεται οὔτ' δ' Λεβεντογιάννης
Ομέρη Βρυώνης πλάκωσε μὲ δεκοχτὼ χιλιάδες.
Ο Διάκος σὰν τ' ἀγρούκισε πολὺ τοῦ κακοφάνη
Ψιλὴ φωνίτσα σήκωσε τὸν πρῶτο του φωνάζει
—Τὸ στράτευμά μου σύναξε, μάσε τὰ παληκάρια
Δός τους μπαρούντι περισσὸ καὶ βόλια μὲ τὶς χούφτες
Γρήγορα γιὰ νὰ πιάσουμε κάτω στὴν Ἀλαμάνα
Ποῦνε ταμπούρια δυνατὰ κι διμορφα μετεριζια.
Πέρονουνε τ' ἀλαφρὸ σπαθιὰ καὶ τὰ βραοὶ ντουφέκια
Στὴν Ἀλαμάνα φτάνουνε καὶ πιάνουν τὰ ταμπούρια
—Καρδιὰ παιδιά μου φώναξε, παιδιὰ μὴ φοβηθῆτε!
Ἀνδρεῖοι ωσὰν Ἑλληνες κι ωσὰν Γραικοὶ σταθῆτε!
Ἐκεῖνοι φοβηθήκανε κι ἐσκόρπισαν στοὺς λόγκους
Ἐμειν· δ' Διάκος στὴ φωτιὰ μὲ δεκοχτὼ λεβέντες.
Τρεῖς δῆρες ἐπολέμας μὲ δεκοχτὼ χιλιάδες
Σχίστηκε τὸ ντουφέκι του καὶ γίνηκε κομμάτια,
Σέρνει καὶ τ' ἀλαφρὸ σπαθὶ καὶ στὴ φωτιὰ χυμάει
Ἐκοψε Τούρκους ἄπειρους κι ἐφτὰ μπουλουμπασίδες

Καὶ τὸ σπαθί τοι σχίστηκε ἀπάν^τ ἀπὸ τῆς χούφτας
 Κι ἔπεισ^τ ὁ Διάκος ς ς τοῦ ἐχθροῦ τὰ χέραι.
 Χῖλιοι τοῦ πῆραν ἀπὸ μιρός καὶ δυὸ χιλιάδες πίσω
 Κι Ὄμερος Βριώνης μινστικὰ στὸ δρόμο τὸν ἐρώτα
 — Γένεσαι Τοῦρκος Διάκο μοι τὴ πίστη σου νὰ λλάξῃς.
 Νὰ προσκανᾶς εἰς τὸ τέλαιρο τὴν ἐκκλησιὰν^ν ἀφήσῃς;
 Κι ἐκεῖνος τὸν ἀποκριθήκει καὶ μὲ θυμὸ τοῦ λέει
 — Πάτε καὶ σεῖς καὶ ἡ πίστη σας μινστάτες νὰ χαθῆτε!
 Ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα Γραικὸς θὲ νὰ πεθάνω
 "Αν θέλετε χῆλια φλωριά καὶ χῆλιον μαχημούτιέδες
 Μόνον ἑφτά μερῶν ζωὴ θέλω νὰ μοῦ χαρήστε
 "Οσο νὰ φτάσ^τ ὁ Ὅδυσσεὺς κι ὁ Βάγιας ὁ Θανάστης
 Σὺν τῷ ἀκούσ^τ ὁ Χαλλὶ μπέτης ἀφοίζει καὶ φωνάζει
 — Χῖλια πονγγάμ σᾶς δίνω γώ κι ἀκόμα λεγτακόσα
 Τὸ Διάκο νὰ χαλάσετε τὸ φοβερὸν τὸ κλέφτη
 Γιατὶ θὰ σδύσῃ τὴν Τουρκιὰ κι δλο μας τὸ ντοβλέτι.
 Τὸ Διάκο τὸν ἐπήρωανε καὶ στὸ σουβλὶ τὸν βάζουν
 Ολόρθι τὸν ἐστήσανε κι αὐτὸς χαμογελοῦσε,
 Τοὺς ἔδριζε τὴν πίστη τους τοὺς ἔλεγε μινστάτες:
 — Σκιλιὰ κι ἡ μὲ σουβλίσατε ἔνας Γραικὸς ἔχαθη.
 "Ἄς είνε ὁ Δυσσεὺς καλά κι ὁ καπετάν Νικήτας
 Αντοὶ θὰ φᾶνε τὴν Τουρκιά, θὰ κάψουν τὸ ντοβλέτι.

ΤΟ ΤΑΜΜΑ

— Τρίζει· τρίζει τὸ κραμπάκι. "Ετοι τρίζει καὶ τῆς μάνας μου ἡ καρδούλα γιὰ τὸ έμένατι, Μαρούλα.
 Μεγάλη ἦτο ἡ θλῖψις τῆς κόρης κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. "Εξαφνα· ἔξαφνα, χωρὶς νὰ τὰς θέλει καὶ αὐτή, ἐνῷ ἐπλανάτο χαρούμενη ἀνὰ τὰς μαγευτικὰς ἐκτάσεις τοῦ Παραδείσου, ἀπλοῦν τις πράγμα, ἕνα κυνέλι ἀσπρό σὰν πυγμὴ ἀπὸ χιόνι που ἐφευγεί δρομαίως ὑπὸ τὰς πρασιάς, τὴν ἔκαμε νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν μικρὸν πατρικὸν λαχανόκηπον καὶ τὴν καμηλὴν ἐρεικοσκεπῆ μάνδραν του καὶ τὸν πενιχρὸν οἰκίσκον καὶ τὴν γραῖαν μητέρα της. "Η καρά της ἐσβέσθη εὐθύς τὸ μειδίαμά της ἔξηφνανίσθη· τὸ ωραίον καὶ παρθενικὸν πρόσωπόν της ἐσκυθρώπασε· ρυτίδες τινὲς διεγράφησαν ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ παρὰ τὸ μεσόφρυνον ὡς εἰς πρόσωπον γραῖας καὶ ἐστάθη. Σιγὰ· σιγὰ ἡ φαντασία της ἐφερεν ἐμπρός της τὴν μητέρα της, τὴν μικρόσωμον ἐκείνην συμπαθητικὴν γριάν μὲ τὸ μαῦρο γεμενὶ εἰς τὴν κεφαλήν, μὲ τὰς χειρας ἀδρανεῖς ἐπὶ τῶν γονάτων, καθημένην καταμόναχην ἐπὶ τοῦ

κατωφλίου τῆς θύρας της ως μάγισσαν εἰς τὸ σταυροδέσμι καὶ μὴ στρέψουσαν νὰ ἴδῃ ἐντὸς τοῦ οἰκισκού φοβερούμενη τὴν ἔρήμωσιν καὶ τὴν σιωπήν του. "Εἶλεπε τὰ δάκρυα ν' ἀναδλύζουν ἀπὸ τοὺς γεροντικοὺς δρυπαλμούς της καὶ ἀργά νὰ κυλίωνται ἐπὶ τῶν μαραμένων παρειῶν καὶ τῶν πτωχιῶν φορεμάτων της· ἔβλεπε τὸ σῶμα της ν' ἀναπηδᾷ ἀπὸ τοὺς λιγμούς καὶ σχεδὸν ἤκουε τὸ σιγαλό-σιγαλό ἀναφύλλγτο της. Καὶ ἡ Μαρούλα ἐνῷ ἔλα γύρω της ἔχαριστο, ἡ φύσις αὐτῆς, τὰ πουλάκια, τὰ ζώα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ πλανώμενοι εὗτυχεῖς ὑπὸ τοὺς πρασίνους θόλους τῶν δένδρων—ἡ Μαρούλα ἐθίζετο ὅτι δὲν εἶχε τὴν μάνα της καὶ προστρίβουσα μὲ τὰ δάκτυλά της ἔνα φύλλον ἀπὸ κραμβολάχανο ἀπαλὸν ώς βελοῦδον, ἔλεγε μὲ παράπονον:

—Τρίζει· τρίζει τὸ κραμπάκι. "Ετοι τρίζει καὶ τῆς μάνας μου ἡ καρδούλα γιὰτ' ἐμένα τὴν Μαρούλα.

Καὶ τὰ δάκρυα τῆς κόρης ἔσταζαν καυτά ἐπάνω εἰς τὸ δροσερὸν κραμβολάχανον.

—Θέλεις νὰ πᾶς Μαρούλα στὴν μάνα σου; ἐρώτησε ἔξαφνα κάποια φωνὴ ἀπὸ πίσω της.

"Η κόρη ἐστράφη καὶ εἶδε τὸν Θεόν ποῦ τὴν ἐκοίταζε μὲ τὸ ἥμερον καὶ γλυκὺν βλέμμα του. "Εντράπηκε ποῦ ἀκουσε ὁ Θεός τὸ μυστικό της, ἀναψε

τὸ πρόσωπό της καὶ ἐχαμήλωσε τὴν κεφαλήν.

—"Ε Μαρούλα; Θέλεις νὰ πᾶς στὴν μάνα σου; ἐρώτησε πάλι ὁ Θεός μειδιῶν πάντοτε.

"Η κόρη ἔμεινε ἀφωνος, κλίνουσα ἀκόμη περισσότερον τὴν κεφαλήν, ώς νὰ τὴν ἐξάρυνε τὸ βλέμμα τοῦ Παντοδύναμου. Ἀλλὰ καὶ τί ν' ἀπαντήσῃ; Μήπως δὲν τοῦ ἔλεγε περισσότερα μὲ τὴν στάσιν της ἐκείνην, τὴν πένθιμον καὶ συνάμα ἀπελπιστικήν; Μή δὲν ἤξευρεν Αὔτοὺς τί αἰσθάνεται ἡ μάνα γιὰ τὸ παιδί καὶ τὸ παιδί γιὰ τὴν μάνα; Πῶς λαχταρίζει τοῦ ἐνὸς ἡ καρδιὰ γιὰ τὸν ἄλλον. Ποιὸς μπορεῖ ποτὲ νὰ εἰπῇ ὅτι δὲν θέλει νὰ ἴδῃ τὴν μανούλα του! . . .

"Ο Θεός ποῦ «ἔτάζει καρδίας καὶ νεφρούς» εἶδε τὴν καρδιὰ τῆς Μαρούλας καὶ ἐγνώρισε τὰ αἰσθήματά της. "Εκίνησε μὲ οἰκτον τὸ σεβάσμιο κεφάλι του καὶ ἐχτύπησε ἐλαφρά τὰ πλανάκια. "Ἐπρέσταξε

—"Ελαφάκι-κουδουνάκι κούκου κι ἔλα δῶ! . . .

"Αμέσως ἔνα ἔμορφο παρδαλὸ ἐλαφάκι μὲ χρυσᾶ κέρατα ἐφάνηκε μπροστά του.

—Πάρε τὴν Μαρούλα νὰ τὴν πᾶς στὴν μάνα της εἰπε. Μὰ κοίταξε. Νὰ μὴν ἀργήσῃ νὰ τὴν στειλη πίσω γιατὶ ἔρει . . . Σκάφτω-λάφτω, τὴν καρδιὰ της θάφτω! . . .

*

Τέ έλαφάκι είνε ό παντοτεινὸς ἀγγελιοφόρος τοῦ Θεοῦ. Ταχύτερον καὶ ἀπὸ τὸ φῶς ἔτρεχε τόρα εἰς τὸν ἄέρα καὶ ἔφερε εἰς τὶς πλάτες του τὴν Μαρούλαν, ἀνυπομονοῦσαν νὰ ιδῃ τὴν μάνα της. Ἡ κόρη ἦτο τὲ μόνον ἀγαπημένον δὲ ποὺ εἶχεν ἀποκτήσει εἰς τὴν γῆν ἡ κυρὰ Διαμάντω. Εἴκοσι χρόνια εἶχαν περάσει ἀπὸ τὴν γῆμέραν τῶν γάμων της καὶ δὲν ἀπέκτησε παιδί. Ἐβλεπε τὰς ἄλλας γυναικας, τὰς συντρόφους τῆς παιδικῆς της ἥλικιας, τὰς μικροτέρας της δλας μὲ παιδί εἰς τὴν ἀγκαλιὰ καὶ ἄλλο κρατούμενον ἀπὸ τὰ φορέματά των καὶ ἐμαύριζε ἡ καρδιά της.

— Θεέ μου, δόξ μου ἔνα παιδάκι! παρεκάλεσε τέλος μίαν γῆμέραν ποὺ εἶχαν ξεχειλίση τὰ μητρικά της αἰσθήματα καὶ ἀμα γίνη δέκα χρι ὡς ταττας καὶ πάρε τέ μου! . . .

“Η δένησίς της ἦτο τόσον θερμὴ καὶ εἰλικρινής ποὺ δὲ καλὸς Θεὸς τὴν εἰσήκουσεν. Ἐγέννησε τὴν Μαρούλα. Πόσα ὑπέφερεν ἡ πιωχὴ ως ποὺ νὰ τὴν ἀναθρέψῃ. Ἐσύναζε κλήματα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ κλαδεύματος· ἀστάχνα κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θερισμοῦ· ἐτρύγα εἰς τὶς σταφίδες καὶ τὰ ἀμπέ-

λια· ἔξενόπλυνεν, ἔξενόρραπτεν, ἔκανε τὰ πάντα γιὰ νὰ θρέψῃ καλὰ τὴν Μαρούλα καὶ νὰ τὴν ἐνδύσῃ καλήτερα. “Ολαι αἱ φροντίδες τῆς ήσαν ἔκτοτε δι’ αὐτήν· ὁ σκοπὸς διὰ τὸν δρόσιον ἔζηγ. Ἡργάζεται μάλιστα νὰ τῆς κάμνῃ καὶ προκιὰ ὡς πρεβλεπτική μάνα, μὲ εὐχαρίστησιν σκεπτομένη, ἀπὸ τόρα τὴν καλήν ἀποκατάστασιν τῆς κόρης της μίαν γῆμέραν.

“Εξαφνικὸς ὅμως εἰς τὸν ὥρισμένον κακιρόν, ὅταν ἡ Μαρούλα ἔγινεν ὥραία μελαχρινή, κόρη δέκα ἔτῶν, ἡ κυρὰ Διαμάντω ἥναγκάσθη νὰ ἐνθυμηθῇ τὰ τάμπα τῆς. Τὸ έλαφάκι μὲ τὰ χρυσᾶ κέρατα καὶ τὸ ἀστέρι εἰς τὸ μέτωπον ἐστάθη μιὰ γῆμέρα ἐμπρὸς εἰς τὴν πόρτα της καὶ ἐζήτησε τὴν κόρην.

— Τί τὴν θέλεις; Ποιὸς σεστείλεις; ἐρώτησε ἡ χήρα μὲ ἀγωνίαν.

— Ω Θεέ!

— Ψωω· συνα μου! . . . ἐβόγγιξεν ἡ κυρὰ Διαμάντω.

Καὶ ἐπιτασε μὲ τὰ δυό της χέρια τὸ κεφάλι της. Πᾶνε οἱ κόποι της! πᾶνε καὶ τὰ ὄνειρά της! Τί νὰ κάμη δημως; “Ἐδαλε σίδερο στὴν καρδιά της, ἐστόλισε μὲ διπλανή την θυγατέρα της καὶ τὴν ἔδωκεν εἰς τὸ έλαφάκι. Καὶ

ζμεινε πάλιν εἰς τὴν πρώτην τῆς ἐργασίαν. Τὸ σπιάκι της ἔδυθίσθη καὶ πάλιν εἰς τὴν σιωπὴν καὶ ἐκεῖνη εἰς τὴν λύπην καὶ τὸ πένθος τῆς. Διὰ τούτο καὶ τόρα ποῦ τῆς τὴν ἔφερε πάλιν τὸ ἐλαφάκι; Σὲν πιστεύει καὶ στὰ ίδια τῆς τὰ μάτια.

— Μαρούλα! κυρά μου! ἀφέντρα μου! ἔλεγε ψφίγγουσα αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς.

*

Αἱ ημέραι περνοῦν ἡ μία μὲ τὴν ἄλλην γρήγορα χωρὶς αἱ δύο γυναῖκες νὰ τὸ ἐννοήσουν καθόλου. Ἐνόμιζαν ὅτι πρὸ ἀλίγου εἶδεν ἡ μία τὴν ἄλλην.

- Πῶς ἐπέρασες Μαρούλα μου;
- Καλὰ μάνα μου, καλά. "Ολα δὲν ἔχουν ἄλλο σκοπὸ διεῖ παρὰ νὰ δοξάζουν τὸ Δημιουργό.
- Καὶ μένα; Μὲ θυμόσουνα ἐμένα στὸν Παράδεισο;

— Μόνο στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας εἶνε δ Παράδεισος.

Καὶ ἡ κόρη ἐλιγώνετο κάτω ἀπὸ τὰ φιλήματα τῆς μάνας τῆς καὶ ἐμαζεύετο μέσα εἰς τὴν ἀγκαλιὰ τῆς ὡς τὸν χειμῶνα μέσα εἰς ἀπαλὰ καὶ ζεστὰ φορέματα. "Εξαφνα ἐθυμήθηκε τοὺς λόγους τοῦ

Θεοῦ νὰ γυρίσῃ γρήγορα εἰς τὸν Παράδεισο καὶ τὸ αὐτηρὸ δόσο καὶ γλυκὺ βλέμμα δταν ἀπειλοῦσε: Γιατὶ σκάφτω-λάφτω, τὴν καρδιά τῆς θάφτω!...

— Μάνα μου, νὰ φύγω πιά! εἰπε.

— Ποῦ νὰ πᾶς;

— Στὸ Θεό.

"Α! μπά! Δὲν ἔπρεπε νὰ φύγῃ, νὰ ~~πη~~ ἀφήσῃ μεναχή, τόρα ποῦ ἐσυνήθισε τόσα καλὰ εἰς τὴν συντροφιά τῆς. "Ἐπειτ' ἀπὸ λίγο θὰ ἔλθουν αἱ μακραὶ καὶ παγεραὶ νύκτες τοῦ χειμῶνος καὶ . . . Ως θὰ ἔκανε αὐτή, ἔρημη καὶ καταμόναχη εἰς τὸ παραγάνι τῆς; "Οχι δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν ἀφήσῃ. "Ο γῶνι τῆς; "Οχι, δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν θυμίσῃς. Ή γριὰ θὰ ὑπάγῃ ἔνπόλυτη εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Θὰ τοῦ κάψῃ σερνικὸ λιβάνι. Θὰ τοῦ ἀνάψῃ μιὰ λαμπάδα ἀπὸ κίτρινο κερί καὶ θὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ τὴν συχωρέσῃ. "Οχι, δὲν ἔπρεπε νὰ τῆς φύγῃ.

"Ἐτοι ἔλεγε ἡ κυρά Διαμάντω γιὰ νὰ κρατήσῃ κοντά τῆς τὴν Μαρούλα. Ο Θεὸς εἶνε τόσον ὑψηλὸς καὶ τόσον ἀγνωστὸς ἡ μορφὴ του, ὥστε δ ἀνθρωπος δὲν τὸν συλλογίζεται παρὰ δταν ἔχῃ τὴν ἀνάγκην του. Καὶ ἡ Μαρούλα ἐνόμιζε ὅτι δὲν τὸν εἶχε ἀνάγκη του. Τὰ φτωχικὰ σπιτάκια τοῦ χωριοῦ τῆς ήσαν τόρα. Τὰ φτωχικὰ σπιτάκια τοῦ χωριοῦ τῆς ήσαν

τόσον άσφαλτι; οἱ μικρὲς καὶ σαρκωφαγῷ μεμένες πόρτες των ὄμβλουν εἰς τὴν ψυχήν της τόσον ζωγρά περὶ τῆς εὐτυχίας καὶ ἀγάπης ποῦ βασιλεύει: μέσα ἔκει. ὡς τε σχεδὸν τὴν ἐμάγευαν· αἱ γωρικαὶ τῆς ἐφαίνοντο τόσον γλυκομιλγίτες· τὰ παλλικάρια τόσον εὐμορφοντυμένα καὶ εὐχαριστημένα ἀπὸ τὴν ζωήν των, οἱ γέροντες τόσον σεβαστοὶ καὶ σαβαροὶ διστε μικρὸν κατὰ μικρὸν εὐχαριστεῖτο νὰ μένῃ ἔκει ὥς ὁ κύκνος μέσα εἰς τὸ νερό. Καὶ τόσο σὲ λιγάκι ἐλησμόνησε τὸν Παράδεισον καὶ τὰ καλά του ὤστε, ὅταν ἡ μητέρα της τῆς ἐπρότεινε τὸν Ἀντώνη γιὰ ἄνδρα της, ἡ Μαρούλα ἐκοκκίνισεν ὥς τ' ἀφτιὰ καὶ ἐχαμήλωσε τὰ μάτια.

"Αμα οἱ λυγερὲς κοκκινίζουν καὶ γαμηλώνουν τὰ μάτια, φιθυρίζουσαι μάλιστα ἀσυναρτήτους λέξεις, εἰνε σημεῖον ὅτι δέχονται τὸν γάμον. Ή κυρά Διαμάντω ἐννόησεν εὐθὺς τί ἥθελε νὰ εἰπῃ ἡ θυγατέρα της. "Εσπευσε λοιπὸν νὰ κάμη τὸν γάμον μὴ, θέλουσα νὰ χρονοτριβήσῃ εἰς ἀρραβώνας ἀπὸ φόβον μήπως χάσῃ τὸν γαμβρόν. Καὶ οἱ καλοὶ γαμέροι εἰνε πολὺ ἀκριβοὶ καὶ δυσκολεύρετοι εἰς τὰ γωριά.

— Τί τις θέλεις τίς μεγάλες δουλειές! Φαντασίες! "Ενα «Κύριε λέγησον» ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα!

ἔλεγε εἰς τὴν θυγατέρα της φορευμένη μάτια; τῆς ζητήσης ἀναδολήν.

'Αλλὰ καὶ ἡ Μαρούλα ἡ της αὐτῆς γνώμης. Γιὰ νὰ ζήσῃ καλὰ τὸ ἀνδρόγυνο ἔλεγε, δὲν χρειάζεται νὰ γίνῃ πολυτελής ὁ γάμος· οὕτε εἰνε ἀνάγκη νὰ διαβάσουν τὴν εὐχὴν Δεσπότης ἡ Πατριάρχης. 'Αρκεῖ νὰ εἰνε ἡ ἀγάπη. Καὶ τὴν ἀγάπην αὐτὴν τὴν ἥσθανετο ἀπὸ καιροῦ νὰ καίγῃ τὰ στήθη της γιὰ τὸν Ἀντώνη. "Οχι μόνον δὲν ἥθελε νὰ ἀναδηλωθῇ ὁ γάμος, ἀλλὰ νὰ γίνῃ διστονή τοντονισμός.

— Πέντε μέρες θέλουμε, θυγατέρα κι ἐπειτα δικός σου ὁ Ἀντώνης· τῆς εἰπεν ἡ μάνα της διὰ νὰ γιγάντησῃ τὴν ἀνυπομονήσιάν της.

Καὶ ἡ Μαρούλα ἐμετροῦσε τὶς ἡμέρες εἰς τὰ δάχτυλα μὲ λαχτάραν, περισσότερον ἀπὸ δσην ἔχει ἡ γωρική, ποῦ περιμένει νὰ τῆς βγάλῃ τ' αὐγὰ ἡ κότα της.

Τέλος ἔφθασε ἡ ὥρισμένη ἡμέρα. Τὸ σπιτάκι της ἀπὸ τὴν αὐγὴν ἐξούζεις ως κυψέλη. "Εξω τὰ παιδιά τοῦ χωριοῦ ἔπαιξαν, ἐπίδων, ἐσύριζαν, μέσα δὲ οἱ φιλενάδες τῆς Μαρούλας ἐχόρευαν, ἐτραγουδοῦσαν ἐπαίνους καὶ εὐγές διὰ τοὺς μελλονύμφους. Η Μαρούλα εὐμορφωστολισμένη, μὲ τὸ κοντογόσιν:

καὶ τὸ φουστάνι ἀπὸ μουσελίνα καὶ τὸ στεφάνι εἰς τὸ κεφάλι ἔμισιζε σὰν νὰ ἐκέρδισε τὸ βραβεῖον τῆς καλλονῆς. Ἐκάθηγτο κοντὰ εἰς τὸν Ἀντώνη, στολισμένον καὶ αὐτὸν μὲ φουστανέλλαν, κεντητὰ μεντανογέλενα, καὶ λεβέντικα τὸ φέσι, ἀπὸ τοῦ δποίου κατέβαινε μέχρι τοῦ ὕμου ἡ φούντα, κατάμαυρη ὡς τοῦ κοράκου τὸ φτερό. Ὁ δμέναιος εἶχε τελειώσει· αἱ γαμήλιοι εὐχαὶ εἰπώθηκαν ἀπερίττως ἀπὸ τὸν παπᾶν τοῦ χωρίου, καὶ τόρα χωρικοὶ καὶ χωρικαὶ ἤρχοντο καὶ ἔδιναν τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐλογίας των. Ἡ κυρὰ Διαμάντω ἐγύριζε ἀκούραστη μέσα εἰς τὸ σπίτι προσφέρουσα ζαχαρωτὰ καὶ ρακὶ εἰς τοὺς χωρικούς.

— Νὰ ζήσουν τὰ παιδιά σου, κυρὰ Διαμάντω καὶ μὲ γιούς.

— Ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ καὶ στ’ ἀρχοντόπουλά σας. Ἔξαφνα ἐκεῖ ποῦ πήγαινε νὰ πάρῃ τὸ ρακὶ ἀπὸ τὸ τραπέζι ἐπισωπάτησε μὲ φρίκην καὶ ἔκλεσε τὰ μάτια. Τὸ ἐλαφάκι ἐφάνη εἰς τὴν πόρτα καὶ μὲ ἀργὸ βάδισμα ἤλθε ἵσα εἰς τὴν κυρὰ Διαμάντω:

— Ὁ Θεὸς μ’ ἔστειλε νὰ πάρω τὴν Μαρούλα· εἴπε σοοβάρα! Κοίταξε, εἴπε καλὰ μὴν ἀρνηθῆς γιατὶ σκάφτει-λάφτει τὴν καρδιά σου θάφτει.

Καὶ χωρὶς νὰ προσθέσῃ ἄλλο τίποτα μέσα εἰς

τὸν τρόμον καὶ τὴν κατάπληξιν ὅλων, ἐπῆγε στὴν Μαρούλαν ποὺ ἐσγυμαζεύεται σὰν πουλάκι κοντὰ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς, τὴν ἔρριζεν εἰς τὶς πλάτες του καὶ ἐγάθη.

— Ἡταν θέλημα Θεοῦ! θέλημα Θεοῦ! ... ἔκραξεν ὅταν συνῆλθε χτυπῶσα τὸ κεφάλι τῆς μὲ τὰ δυό της χέρια ἡ κυρὰ Διαμάντω.

— Καὶ βέβαια! ἐπρόσθετε κάποιος ἀπὸ τοὺς καλεσμένους. “Οτι τάξουν τοῦ Θεοῦ πίσω δὲν τὸ παίρνουν.

Ο ΚΑΒΑΛΛΑΡΗΣ

Στὸ Βαρδάρι, στὸ Βαρδάρι καὶ στοῦ Βαρδαριοῦ τὸν κάμπο Δῆμος ἦταν ξαπλωμένος καὶ τοῦ λεει δ πιστὸς μαῦρος:

— Σήκω, ἀφέντη μου νὰ πᾶμε γιατὶ φεύγ’ ἢ συντροφιά μας. — Δέν μπορῶ, μαῦρε νὰ πᾶμε τὶ κοντεύω νὰ πεθάνω.

Σύρε σκάψε μὲ τὰ νύχια μὲ τ’ ἀργυροπέταλά σου, κι ἔπαρε μὲ μὲ τὰ δόντια, φίξε με μέσα στὸ χῶμα. — Επαρε καὶ τ’ ἀρματά μου, νὰ τὰ πάγγις τῶν δικῶν μου ἔπαρε καὶ τὸ μαντῆλι, τὸ χρυσὸ τὸ δαχτυλίδι, νὰ τὸ πάγγις τῆς καλῆς μου νὰ μὲ κλαίει δταν τὸ βλέπει.

Η ΕΞΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1826

Ποιὸς θὲ ν' ἀκοῦσῃ κλάματα, γυναικεῖα ποιφολόγια
Πέρασ' ἀπὸ τὸ Κάρδελι καὶ ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι
Κι ἔκει ν' ἀκοῦσῃ κλάματα, γυναικεῖα ποιφολόγια
Πῶς κλαῖν' οἱ μάνες γιὰ παιδιά καὶ τὰ παιδά γιὰ μάνες
Δὲν κλαίνε γιὰ τὸ σκοτωμὸ πῶς θὲ νὰ σκοτωθοῦνε
Μὰ κλαίνε γιὰ τὸ σκλαβωμὸ ποῦ θὲ νὰ σκλαβωθοῦνε
— Ήταν Σαββάτο ἀποθραύδυ, ἀνήμερα Λαζάρου
Τρανὸ τελάλη βάρεσσαν μέσα στὸ Μεσολόγγι
Στὶς ἐκκλησίες μαζώχητραν ὅλοι μικροὶ μεγάλοι
Κι ἔνας τὸν ἄλλον ἔλεγε κι ἔνας τὸν ἄλλον λέει
— Ἀδέρφια τί θὰ κάμωμε στὸ χάλι ποῦ μᾶς ηὔρε,
Εἴκοσι μέρες πέρασαν ποῦ δὲ ζαΐδες ἐσώθη
Φάγαμε ἀκάθαρτα σκυλιά καὶ γάτους καὶ ποντίκια
Τὸ Βασιλάδι ἔπεσε τὸ Αντελικὸ ἐχάθη
— Ήρθαν καὶ τὰ καρίβια μας καὶ πάλε πίσω πάνε.
Θανάσης Κότσικας φώναξε, Θανάσης Κότσικας λέει
— Ἀδέρφια ἡς πολεμήσουμε τοὺς Τοιρκούς σὰν λιοντάρι
Καὶ τὸ γιουρούσ' ἡς κάμουμε γιὰ νὰ διαβοῦμε πέρω
Μπροστὰ θὰ βγοῦνε οἱ γεροὶ στὴ μέση οἱ γυναικες.
Ἐγίνηκε τὸ τσάκισμα μέσ' στοῦ Μακρῆ τὴν τάπια
Καὶ τὸ γερύνοι χάλασε καὶ τὰ παιδιά πνιγῆκαν.
Ἀρρώστοι μέσα μείνανε μαζὶ μὲ τὸ Δεσπότη
Φωτιὰ στὸ κάστρο βάλανε κανένας δὲ σκλαβώθη.

ΑΡΗΣ ΦΙΛΑΝΩΡΩΠΟΣ

Ορθώνεται ὑψηλός, τετράγωνος, βαρὺ σὰν κολος-
σὲς τὸ οἰκεδόμημα. Τὰ παράθυρά του, τὰ δώματα,
ἀνοίγονται εἰς τὸν ςέρα καὶ εἰς τὸν ήλιο. Οἱ πόρ-
τες του διάπλατες δείχνουν μαρμαροστρωμένες τὶς
σκάλες του, διαδρόμους πλακόστρωτους, τούχους
βαμμένους φιστικὸ ποῦ ἀντιλάμπουν σὰν καθρέφτες.

Ἐμπρὸς εἰς τὴν είσοδο καὶ εἰς τὸν διαδρόμους
ἀνάμεσα βουῇ καὶ σάλαγος στρατῶνος. Βροντοῦνε
τὰ σπαθιά, λάμπουν γαλόνια, ἀντιλαλοῦν αὐτηρὰ
προστάγματα. Τί θυμὸς καὶ ποιὰ φρίκη! Σείονται
καὶ λυγίζονται κορμιά, μάτια γιαλίζουν, μουστά-
κια στρίζονται: βροντᾶ εἰς τὸ πάτωμα τὸ πάτημα,
φλυαροῦν τὰ σπιρούνια: γλὺν-γλύν!... γλὺν-γλύν!
— Ο Ἄρης βασιλεύει μέσα εἰς τὸ πλατύχωρο οἰκο-
δόμημα. Ντυμένος τὸν ἀλόχρυσον λεπιδωτὸν θώ-
ρακά του, μὲ τὸ μεγάλο σπαθὶ στὸ πλευρὸ καὶ τὸ
βαρὺ κοντάρι στὸ ςέρι, χρυσατοδροδεῖ ὁ θεὸς τοῦ
πολέμου φοβερός. Ο λόφος τῆς περικεφαλαίας του
γύνει ἀνεμοστρέβιλλο γύρω. Ο Δεῖμος καὶ ὁ Φόβος
τρέχουν ἐμπρὸς του, σκορπίζοντας τὸν πανικόν.

·Η Ένωσ μὲ τὸ δαδὶ ἀναμμένο εἰς τὸ χέρι· κρατεῖ
ἀσθεστη τὴν ἡμάχην. ·Η Διγόνοια, ὁ Θυμός καὶ ἡ
Βοή τρέχουν κατόπιν του σπείροντας τὴν φρίκην
καὶ τὴν ἀπόγνωσιν...

·Ἐξαφνα ἀκούστηκε τῇ προσταγῇ:

— Ἄναφορά!...

·Ἀμέσως εἴκοσι-τριάντα ἄνδρες, ἔνας πίσω ἀπὸ
τὸν ἄλλον, μὲ βῆμα σταθερόν, μὲ κορμὶ δρθὸν καὶ
ζωντανὸ βλέμμα, μπαίνουν καὶ παρατάσσονται εἰς
τὴν γραμμήν. ·Ολοὶ φοροῦν τὸ ἴδιο μαῦρο φόρεμα·
κρατοῦν τὰ πιλίκια εἰς τὴν ἀριστερὰν μασχάλη·
κρέμεται τὸ σπαθὶ στὸ πλευρὸ ἀκίνητο· πέφτει
δεξιὰ τὸ χέρι καὶ τὸ κεφάλι δρθοκάθεται ἐμπρὸς
μὲ τὰ μάτια ἀτενῶς. ·Απέναντι ἔνας γηραλαῖος
κύριος μὲ τὴν ἴδια στολὴν, μὲ τὴν ἴδια στάσιν. Τὸ
βλέμμα του γλυστρᾶ ἀπὸ τὸν ἔνα εἰς τὸν
ἄλλον, ἀπὸ τὰ πόδια ὡς τὴν κεφαλήν, ἔρευνητικό,
ἀντηρό. Καὶ ἀπὸ τὸ ἄφων ἐκεῖνο βλέμμα σὰν νὰ
είνει μαγνητικὸ κουμπί, ἀναταράσσονται εἰς τὴν
τάξιν ὅλοι. ·Ενα πόδι τραβιέται ἔξαφνα πίσω· ἔνα
χέρι κολλᾶ εἰς τὸ μηρό· κάποια δάχτυλα περνοῦν
ἀστραπὴ ἐμπρὸς εἰς τὸ στῆθος· ἔνα σπαθὶ πατᾶ
στὸ πάτωμα δειλά, τάκ! Καὶ φηλὰ εἰς τοὺς τοίχους
μέσα ἀπὸ τὶς μεγάλες γρυσσὲς κορνίζεις, κοιτάζουν

οἱ συνάδελφοι, περασμένοι συνάδελφοι, λγομονή-
μένοι ὑδη μὲ τὸ ἴδιο αὐστηρὸ βλέμμα, ἀλλὰ καὶ
μὲ χαμόγελο ἀγαθοσύνης, ἵσως εἰρωνικό, ξένοι ἢπε
τὸν κόσμο τοῦτο καὶ τὴν πειθαρχία του.

·Ἐξαφνα προσάλει ἔνας δυὸ βῆματα καὶ λέγει:

— Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀναφέρω ὅτι παραδίδω
ὑπηρεσίαν.

Προχωρεῖ ἄλλος καὶ προσθέτει:

— Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀναφέρω ὅτι παρα-
λαμβάνω ὑπηρεσίαν.

·Άλλος:

— Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀναφέρω ὅτι παρου-
σιάζομαι ὡς τοποθετηθεὶς ἐνταῦθα.

Καὶ ἄλλος:

— Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀναφέρω ὅτι ἐπανέρ-
χομαι ληξάσης τῆς ἀδείας μου...

·Ἐπειτα ἀρχίζει τὸ διάβασμα τῆς Ἡμερησίας
Διαταγῆς. ·Ακούονται: ὁ Παλαιὸς Στρατών, τὰ
Παραπήγματα, οἱ φυλακὲς Ἀθέρωφ. Μνημονεύον-
ται δνόματα, τοποθεσίες, συντάγματα, ὑπηρεσίες.

·Αναφέρονται τιμωρίες, γουθεσίες, ἔπαινοι, παρα-
τηρήσεις. Καὶ μέσα εἰς τὴν νεκρικὴν σιγήν, ἐπάνω
ἀπὸ τὸ ἀκίνητα ἐκεῖνα κορμιὰ καὶ τὰς νεκρὰς θελή-
σεις, ἀκούνεται ἔξαφνα μὰ φωνὴ ποῦ παγώνει τὸ

αίμα εἰς τις φλέβες καὶ φέρνει στὰ μάτια τὸ δάκρυ
— "Ωχ, "Ωχ!....

Εἶναι ὁ πόνος ποὺ ἔρχεται: ἀπὸ κάπου γύρω
άσφατος. Εἶναι τὸ ἀσθμα ποὺ ξεσπᾶ σὲ ἀγωνίαν.
Εἶναι πολλὲς φορὲς ἐξόγκως τοῦ θανάτου. "Οὐ
δημως καὶ ἐν εἰναι πόνος η̄ ρόγχθος η̄ ὑπηρεσία δὲ
κανησυχεῖ: η̄ πειθαρχία δὲν θέλει νὰ τὸν ἀκούσῃ.
Κάπου ἵσως νὰ παίξῃ ἔνα βλέμμα συμπαθείας.
Σὲ κάποιο πρανίον μπορεῖ νὰ σχηματισθῇ ἔνας
θλιβερὸς συλλογισμός. Μὰ μόνον ὡς ἐκεῖ. Ἀλλὰ
νὰ ἐκδηλωθῇ σὲ κίνηση ὅχι. Τὰ κορμιὰ ἔξακο-
λουθοῦν νὰ μένουν ἀκίνητα, τὰ πρόσωπα αὐ-
στηρὰ καὶ η̄ φωνὴ τοῦ ἀνωτέρου ἀποδίδει τὸ
δήκαιον μονοκόμματη, γιτυπητὴ καὶ τελειωτική,
τὰν μπαλταδιά:

— Δένα τήμέρες φυλάκισις! ἔξαγήμερος κράτη-
σις! περιορισμός! Ἐγκρίνεται — δὲν ἐγκρίνεται νὰ
γίνῃ ἔγγραφον! νὰ σταλῇ εἰς τὸ σῶμα του!...

Κι: ἐνώ ξεστομίζονται αὐτά, οἱ φυσιογνωμίες
γύρω μένουν ἀπολιθωμένες ὡς νὰ μὴ λέγεται:
η̄ αὐτούς, ὡς νὰ μὴν ἐνδιαφέρουν αὐτούς: νὰ μὴ,
θίγουν τὰ συμφέροντά τους, τὴν ζωή τους, τὴν
ἔλευθερία τους, τὴν ὑπαρξίαν τους. "Ενα χαλάζι
καταστρεπτικὸ εἴτε ἔνας ήλιος ζωογόνος πέφτει

ἐπάνω εἰς τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ κι ἔκεινα τὸν
δέχονται μὲ τὴν αὐτὴν ὑπομονήν, μὲ τὴν αὐτὴν
έγκαρπτέρησιν.

— Δένα τήμέρες φυλάκισις!

*

Τέλος ἀντῆγγρες η̄ προσταγή:

— Διάλυσις!...

Καὶ μέσα εἰς τὸ σούσουρο ποὺ σηκώνεται παρ-
μοιο μὲ σάλαγος φουσκοθαλασίας ἀκούεται καμ-
πάνας κλαγγή:

— Στοὺς θαλάμους!... ἐπίσκεψίς!... πετᾶ ἀπὸ
στόμα σὲ στόμα.

Τρέχουνε ἀμέσως δῶθε κείθε τὰ γαλόνια. Στρα-
τιώτες, ὑπαξιωματικοί, ἀξιωματικοί, ἀνακατεύον-
ται, συναλλάζονται, προστάζουν, φωνάζουν, ὅπως
τὸ πλήρωμα πλοίου καταλγψθέντος ὑπὲ θυέλλης.
Μήγι εἰνε τάχα πολεμικὴ κραυγὴ, ἐφόδου καμ-
πανογχτύπημα; Μήγι αἷμα θὰ τρέξῃ καὶ θὰ πέσουν
κορμιά: Ήμὲ τί ἔχει νὰ γένη! Νά τοι, ἔρχονται!...
Ἄλλὰ δὲν εἰνε ἀγριοὶ πιά, δὲν εἰνε πολεμόχαροι.
Τὰ στριμμένα μουστάκια δὲν φοβερίζουν τὸν οὐρανὸν
καὶ τὰ μάτια εἰνε ὥλαρδ, παιγνιδιάρικα. Στὰ πρό-
σωπά τους κάθεται γαλήνη, καὶ συμπάθεια. Σεμνὴ,

χαμογελούσα γη. Έπιστήμη πρωπορεύεται. Κι είκε νοι τὴν ἀκολουθοῦν πρόσθυμα μ' ἔνα κονδυλοφόρο εἰς τὸ χέρι τοὺς καθένας. Τὴν ἀκολουθοῦν καὶ χάνονται μέσα εἰς τὸν θαλάμους, ποὺ γη ἀρρώστεια βασιλεύει καὶ ἐνεδρεύει σ' θάνατος.

Τὰ πατήματα γίνονται ἐλαφρά, σι φωνὲς υψηλούτικές.

- Καλημέρα, παιδί μου.
- Πῶς είσαι, λεβέντη μου;
- Ποῦ πονεῖς;
- Θὰ περάσῃ... ήσύχασε...
- Θὰ γράφουμε τῆς μάνας σου νάρθη...
- Θὰ σοῦ δώσουμε ἀδεια. Κάνε ύπομονή.

Καὶ τὰ προστάγματα γίνονται ἀπλὰ σὰν κουβέντα, σὰν φιλική σύστασις.

- Ήμισυ.
- Δύο σοῦπες.
- Μία δκά γάλα, τέσσερα ώά.
- Νηστεία.

Καὶ τὸ βαρὺ τετράγωνο οἰκοδόμημα δὲν μοιάζει πιὰ στρατῶνας, ἀλλὰ ναός, μέγας καὶ σιωπηλός ναὸς ποὺ τελεῖται μυσταγωγία. Κάπου ν' ἀκουοσθῇ κανεὶς καλπασμὸς ἀγγελιοφόρου. Κάπου νὰ φανῇ καμία στρατιωτικὴ στολή. Ο

θυρωρὸς μισοκομάται ξαπλωμένος στὸ κάθισμά του. Οἱ διάδρομοι γάσκουν ἀδειανοί. Οἱ τοῖχοι καὶ τὸ πάτωμα ἀλληλοκαθρεφτίζονται στὴν λάμψιν τοὺς φιλάρεσκα. Καὶ τὰ σπαθιά τ' ἀράθυμα, κοίτονται τόρα σωριασμένα εἰς τὶς γωνίες σὰν περιττὰ παλιοσιθερα. Κλαῖνε τὴν λεβεντιὰ καὶ τὴν μοῖρα τους. Κανεὶς δὲν τὰ χρειάζεται οὔτε θὰ χύσουν αἷμα, οὔτε θὰ λιανίσουν κόκκαλα. Ο "Αργες ὁ δικός τους εύνουχόςτηκε...

*

"Ομως τὴν ἴδια ὥρα κάποιος ἵσκιος ἐφάνηκε. Είνε γη Υγεία. Δάφνινο στεφάνι κάθεται στὸ κεφάλι της. "Ενα ραβδὶ στὸ χέρι καὶ στὸ ἄλλο φιάλη ὀλόχρυση. Μεγάλο φῖδι, μακρύτατο, διπλώνεται καὶ ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴν μέση στὸν κόρφους της. Βαδίζει ἀργὰ καὶ μεγαλόπρεπα γη Υγεία. Τὴν ἀκολουθοῦν γη Ἰχσώ, γη Πανάκεια καὶ δι Τελεσφόρος, τυλιγμένοι σὲ μακρυὰ πέπλα. Μπαίνουν ἐλαφρὰ ἀπὸ θάλαμο σὲ θάλαμο, πλησιάζουν εἰς τὰ κρεββάτια τῶν ἀρρωστῶν, ἐδῶἀφίνουν τὸν Υπνο—ἔνα φτερωτὸ σγουρόμαλλο παιδὶ ποὺ ἀκουμπᾶ σὲ λαμπάδα καὶ κρατεῖ ἀγκαλιές παπαροῦνες· ἔκει παραίτον γη Ὁνειρα—κάτι παιδιὰ παχευλά,

ώμορφοντυμένα, γελαστά. Καὶ στὴν παρουσία τους
τρέχουν νὰ κρυφθοῦν φοβισμένες οἱ Ἀσθένειες
ὁ Πόνος καὶ αὐτὸς ὁ Θάγατος.

Ἡ Τγεία ἔτοι προσωρεῖ μὲ τὴν καλόδουλη συν.
τροφιά της, φθάνει ἐμπρὸς εἰς τὰ σπαθιά. Τι
κοιτάζει μὲ συμπάθεια κι ἐκεῖνα, σὰν νὰ βλέπει
ἀρρωστο, χαμογελάει. Ἔπειτα βουτᾷ τὸ κρινάτο
χέρι της στὸ ὑγρὸ τῆς φιάλης, τὸ τινάζει ἀπάνω
τους καὶ φιθυρίζει πονετικά:

— Νὰ μὴ βασκαθῆτε!...

T' A P M A T A

Τὸ ἀνδρειωμένου τὸ ἄοιμα δὲν πρέπει νὰ πουλιῶνται
Μὸν πρέπει νὰ εἶνε σὲ ἐκκλησιὰ κ᾽ ἔκει νὰ λειτουργιῶνται.
Νὰ κρέμωνται ψηλὰ ψηλὰ σὲ ἀραχνιασμένον πῦρgo
Σκουριὰ νὰ τρώει τὸ ἄοιμα κ᾽ ἡ γῆ τὸν ἀντρειωμένο.

ΝΑΥΜΑΧΙΑ ΤΗΣ ΚΑΣΑΝΔΡΑΣ

1807

Μαῦρο καράβι ἀριμένιζε στὰ μέρη τῆς Κασάνδρας
Εἶχε πανιὰ κατάμαρνα καὶ τὸ οὐρανοῦ παντιέρα
Ἐμπρὸς κορβέτα μὲ ἄλικο μπαϊράκι τῆς ἑβγήκη
Μάινα, φωνάζει, τὰ πανιά! Ρίξε τα, λέγει, κάτω!
Δὲν τὰ μαϊνάρω τὰ πανιά κι οὐδὲ τὰ ωγύω κάτω
Μὴ μὲ θαρρεῖτε νιόνυφη νὰ βγῶ νὰ προσκυνήσω
Ἐγώ είμαι δὲ Γιάννης τοῦ Σταθῆ, γαμπρὸς τοῦ Μπουκαβάλο
Τράχο λεβέντες! Ρίξετε στὴν πλώρη τὸ καράβι!
Τῶν Τούρκων αἷμα χύσετε, ἀπιστούς μὴν ψηφᾶτε!
Οἱ Τούρκοι βόλταν ἔρριξαν κι ἐγίρισαν τὴν πλώρη
Πρῶτος δὲ Γιάννης πέταξε μὲ τὸ σπαθί στὸ κέρι.
Στὰ μπούνια τρέχοιν αἷματα, θάλασσα κοκκινίζει
Ἄλλαχ! Ἄλλαχ! οἱ ἀπιστοί κράζονται καὶ προσκυνῶνται.

ΤΟ ΖΟΥΔΙΟ

Κατὰ τὸν περασμένον Ὁκτώβριο ἐθγῆκα μὲν ἡμέρα εἰς τὸ κυνῆγι. Εἶχε βρέξη καὶ τὸ χῶμα ἦτο μαλακὸ καὶ ἔσουλιαζε εἰς τὸ πάτημα ὥς παχύμαλλο καινούργιο ταπέτο. Αἱ πρωται πνοαὶ τοῦ φθινοπώρου εἶχαν ἔλθη καὶ τὰ δέντρα ἤρχισαν νὰ χάνουν τὰ φύλλα τους, τὰ ἀποτα κίτρινα διπεχώρουν εἰς τὸ παραμικρὸν φύσημα τοῦ ἀνέμου. Τὸ ἀμπέλια ἦσαν ἔρημα. Κανεὶς δὲν ἔγυριζε νὰ τὰ ἰδῃ τόρα ποῦ ἔχασαν τὸν γλυκόχυμον καρπὸν τους, δπως μιὰ μαραμένη καλλονήν. Ὁ μοῦστος ἔβραζεν εἰς τὰ βαρέλια καὶ ἐπερίμενε τὸν Ἀιδημῆτρη διὰ νὰ χυθῇ εἰς τὰ ποτήρια καὶ νὰ δροσίσῃ τὰ διψασμένα χεῖλη κάθε κρασοπατέρα.

Αφοῦ ἐπλανήθην ἐπὶ πολὺ καὶ ἔκαυσα τὴν μπαρούτη ἀνωφελῶς, ἐκάθισα τὸ μεσημέρι κοπιασμένος κάτω ἀπὸ μίαν λεύκαν, κοντὰ εἰς τὸ χειλός διαυγοῦς ρυακίου. Ἐδγαλα ἀπὸ τὴν τσάντα μου δλίγον φωμὶ καὶ τυρὶ, ἔρριξα τὸ ἀνάλογο μερίδιον εἰς τὰ σκυλιὰ καὶ ἔφαγα τὸ ὄπλοιπον μὲν μεγάλη ὅρεξι. Μετὰ ἔξηπλώθην εἰς τὸν ἵσκιο τῆς

λεύκας καὶ ἀφοῦ ἐσκέπασα μὲ τὴν ψάλια τὸ πρόσωπόν μου προσεπάθουν νὰ κοιμηθῶ.

Φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν ἦτο πεπρωμένον νὰ κοιμηθῶ, διότι μόλις ἤρχισε νὰ μὲ κυριεύῃ ἡ νάρκη, ἢ προγνωμένη τοῦ ὄπου, τὰ σκυλιὰ ἤρχισαν νὰ γαυγίζουν δυνατά. Ἐσήκωσα τὸ κεφάλι καὶ εἰδα ἐρχόμενον πρὸς ἐμὲ μὲ τὸ ὄπλον ἐπὶ ὄμου τὸν ἀγροφύλακα. Τὸν ἐγνώρισα ἀπὲ τὸν μαύρον στεμματοφόρον σκούφον του.

— Γειὰ—χαρά· εἶπε πληγοιάζων καὶ στηρίζων κατὰ γῆς τὸ ὄπλον του.

— Καλῶς τούε.

— Βάρεσες τίποτε:

— "Οχι... δὲ βρήκα.

— Εχεις καπνό; Εχω ἀπὲ προχτές νὰ πάω στὸ χωρὶς καὶ κάηκα γιὰ τοιγάρο.

— Εχω· πάρε· τοῦ είπα, καὶ τοῦ ἔδωσα φύλλον σιγαροχάρτου.

— Δὲ θέλω χαρτί· φουμάρω μὲ πούσι. Καὶ ἔδειξε μικρὸν καὶ λεπτὸν φύλλον ἀραβοσίτου ποῦ μεταχειρίζονται ἀντὶ σιγαροχάρτου γιὰ σίκονομίαν οἱ περισσότεροι χωρικοί.

Τοῦ ἔδωκα καπνὸ καὶ ἔκαμε τοιγάρο. Άλλα παρετήρηγσα ὅτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐσήκωνε τὰ

μάτια και μὲ κοίταξε μὲ κάποια περιέργεια και
ἀνησυχία.

— Ελα κάτοε του εἶπα. Γιατὶ στέκεσαι και
σὲ βαρεῖ δ ἥλιος:

— Οχι! μου εἶπε χαμογελώντας. Σ' αὐτὸ τὸ
δέντρο δὲν κάθουνται οἱ ἄνθρωποι.

— Γιατί;

Αντὶ νὰ ἀπαντήσῃ ἀπλωσε τὸ χέρι και μου
ἔδειξε τὴν ρίζαν τοῦ δέντρου. Γύρω εἰς τὸν κορμὸν
τῆς λεύκας τὸ χῶμα ἡτο σκαμμένο και ἀπάνω
του ἀφημένο ἔνα σκουριασμένο τσεκοῦρι. Εἰς τὴν
ρίζαν τοῦ κορμοῦ ἦσαν ἀνοιγμένοι τέσσερες λάκ-
κοι και μέσα εἰς αὐτοὺς εἶχαν ἐμπηγχθῆ τέσσερα
χοντρὰ και μεγάλα καρφιά. Ἐγύρισα και κοίταξα
μὲ ἀπορία τὸν ἀγροφύλακα.

— Πᾶμε ἔκει κάτω και σου λέω· μου ἀπάντησε.
Ἐσηκώθην και τὸν ἡκολούθησα κάτω ἀπὸ μι-
κρὰν ἀχυρίνην καλύβα. Ἔκει μου διηγήθη τὰ
ἀκόλουθα:

Ἐσεῖς οἱ γραμματισμένοι θαρρεῖτε πῶς τὰ ξέ-
ρετε οὖλα· μὰ τίποτα δὲν ξέρετε μὲ συμπάθειο. Τὶ
τὸ ὄφελος σὰν ξέρεις γράμματα και δὲν ξέρεις νὰ
φυλάξῃς τὴ ζωή σου;

Ο δέωμάχος γνωρίζει καλήτερ' ἀπὸ σένα πῶς

γι καρυδὶς ἀ λόγου χάριν ή, ή καστανιὰ ἔχουν βαρύν
ἴσιο και δὲν πάει νὰ κάτση ἀπὸ κάτω τῆς. Πόσοι
δὲν τόπαθαν τὸ κακό! Ἀλλος ξύπνησε πιασμένος·
ἄλλος στραβός, ἄλλος ἄλαλος κι ἄλλος μὲ ξυλια-
σμένα πόδια. Ἀμ τι: δσα φέρν' ή ὥρα δὲν τὰ
φέρν' οὖλος ὁ χρόνος.

Μὲ τοῦτο θέλω νὰ σου εἰπῶ, πῶς τὸ δέντρο ποῦ
ἔγειρες νὰ κοιμηθῆς εἶνε στοιχειωμένο. Εἶδες τὰ
περόνια και τὸ τσεκοῦρι; Ἐδῶ και δέκα χρόνια
κάρφωσε δ Ζούδιαρης ἔκει τὸ Ζούδιο τοῦ κατα-
καῦμένου τοῦ Ἀντώνη... Πήγε ἀπ' ἀγάπη τὸ
δυστυχισμένο τὸ παιδί. Και τι παιδί! μάλαμα!
Σταλιὰ νερὸ δὲ θόλωνε ποτέ του. Τὴν Κυριακὴν
σὰ νύφη περπάταγε στὰ παζάρια τὴν καθημερινὴ
δούλευε σὰ σκυλί. Κοίταξε δπως δπως νὰ οἰκονο-
μήσῃ τὶς δόλιες του ἀδερφάδες. Ο πατέρας του
ἡταν ἀρρωστιάρης ποτὲ δὲν ἔβλεπε γειά. Μιὰ λυ-
κοφαμελιὰ και δλοι ἀπὸ τὸν Ἀντώνη κρεμόσαντε.

Μὰ εἶδες ποῦ λέει: κάθε φτωχὸς κι ή Μοῖρα του.
Δὲν ξωναν τὰ τόσα ποῦ τράβαγε, πήγε ν' ἀγα-
πήσῃ κι δλα. Και ποιὰ ν' ἀγαπήσῃ; Μιὰ ποῦ δὲν
ἡταν γιὰ δαῦτονε. Ἡταν πλούσια ἡ κόρη, μὲ γράμ-
ματα και μὲ καλὰ πιθέματα. Ἐπειτα ἡταν και
ξένη. Εγώ — τι νὰ σου εἰπῶ — τὶς ξένες δὲν τὶς

χωνεύω. Άλλοιως είναι μαθημένες κι αλλοιως δροκουν: Παπούτσι όπ' τὸν τόπον σου κι αξείνει μπαλωμένο.

Εέχωρ όπ' αυτὸν γη κόρη γηταν παγγιδάρι
άλαφαλού. Ήξερε, που λέσ, πώς τὸν πλεύσιον
κι ἀν τὸν ποῦν δὲν τὸν φτάνουν τὰ λόγια. Εμεὶς
φτωχοὶ είναι νὰ στεκόμαστε μή στάξῃ καὶ μή βρέξῃ
Κάλλιο νάδηγη, τὸ μάτι σου παρὰ τὸ ζνομά σου.

Ο Αντώνης γηταν ώμορφος, πολὺ ώμορφος νέος.
Ηξερε κάτι γραμματάκια, ἔλεγε κάποτε καὶ τὸ
Απόστολος στὴν ἐκκλησία. Θές απὸ δῶ, θές απ
καὶ ἔπιασαν τὴν ἀγάπην.

Ἐδῶ στὰ δικά μας τὰ χωριὰ τόχουμε. Κάνιδος δουλευτής, τὰ πρώτα λεφτά ποῦ θὰ πάρη απ
τῇ δουλειά του, θὰ κάμη μιὰ ἀλλαξία ροῦχο.
Ἐπειτα δὲν τὸν γνοιάζει πιά τὰ δίνει δῆλα στ
σπίτι. Εμ καρολόγος είναι, ἐμ τσαγιάργης, ε
σκαφιάς, τὴ γιαρτή θὰ είναι φριγγί.

Ἐτοι κι ὁ Αντώνης. Μὰ τόρα τὸ παράναν
Γιορτή καθημερνή ἔνα τὸ είχε: Καθιστὸν κι ἀν
παή κι απὸ καιροῦ καζάντι. Στὸ σπίτι του ἀρχισ
νὰ πεινᾶνε.

— Γιατί, παιδί μου, δὲν πιάνεις δουλειά; τὸ
πρώταγε γη καπομούρα γη μάνα του.

Δεν έχει δουλειά γηλεγενές βαζόντας τὸ
κεφάλι κάτσικα.

Κι ἔφευγε μὰ δποιος τὸν ἔβλεπε ἔνοιωθε μὲ τ.
νιροπή, ἔλεγε τὸ λόγο. "Οχι! κλαῖγε τὸν δποιος
πιαστή σὲ ἀγάπη. Τοῦ πουλιοῦ σὲ γοὺς στὸ κεγρι
κρέμεται.

Σὲ λόγος ἐμακινήτηκε στὸ γωριό πῶς δὲ Αντώνης
ἀγάπαγε τὴ Φροσύνη—έτοις τὴν ἔλεγαν τὴ γιά.—
Ο κόσμος, καθὼς ξέρεις, καὶ στὴν ἀγάπη ἀκόμα
δὲν κατηγορεῖ παρὰ τὸ φτωχότερο. Ο πλούσιος
ὅτι κι ἀν κάμη καλά καρμαμένα: Τοῦ φτωχοῦ είναι
καρδία καὶ βρεντάνει τοῦ πλούτου είναι τοῦκα καὶ
δὲν ἀκούγονται. Σά νὰ λέμε δὲ φτωχὸς δὲν πρέπει
νάχει καρδιά: δὲν πρέπει γη ἀγαπάει!

Πολλοὶ τοῦ τὸ εἴπαν τοῦ παιδιοῦ.—"Οπου δὲ
φτάνει τὸ γέρι σου μὴν ἀπλώνησε.

Η μάνα του γη ἀμοιρη σὸν τὸ ἄκουσε τὴν ἔπιασε
ο γιώπος — γηταν ἀρρωστιάρα γη δέλια—κι ἔμεινε
τρεις ὥρες ξερή. "Οχι πώς δὲν τὸ γηθελε γη γριά
νὰ πάρῃ δὲ γιάς της τὴ Φροσύνη. Θές στραβὲ τὰ
μάτια σου;— μαγάρι νάειγχ τοῦνα. Ηοὺς δὲ θέλει
τὸ καλό; Μὰ ἔνοιωθε πῶς γηταν δύσκολο νὰ γεννη
κι φοβότανε μὴ, χάση τὸ παιδί της.—Τὸ παιδί μου
δὲν πάει τὸν ισιο δρόμο! ἔλεγε κουνῶντας τὸ κεφάλι.

— Τ' εἰν' τὸ κακὸν ποῦ σὲ συγκελλήθηκε παντὶ μου. Βγάλτο νὰ μὴ σὲ φάσει καὶ χαθοῦμε. Υποπέλλα δὲν εἶνε γιὰ τὸ φτωχικό μας.

Ψηλὰ τὴν κτίζεις τὴν φωλιὰ
καὶ θὰ λυγίσῃ ὁ κλῶνος
καὶ θὰ σοῦ φύγῃ τὸ ποινὶ^λ
καὶ θὰ σοῦ μείνῃ ὁ πόνος!

Μὰ ποῦ νὰ έδη, ποῦ ν' ἀκούσῃ ὁ Ἀντώνης.

— Μ' ἀγαπάει ἔλεγε.

Κι ἔτοι μὲ τὴν ἐλπίδα ζοῦσε.

*

Πέρασαν κάμποσα χρόνια· ή Φροσύνη ἤταν στὸν καιρὸν της· δεκαεφτά χρονῶν κορίτσι.

Ἐδῶ στὰ χωριά μας δτὶ εἶνε νὰ γένη πρωταπρῶτα θὰ τὸ μάθουν οἱ γυναῖκες. Τὴν ἡμέρα ἔξτις στὶς ἀργατιὲς καὶ τὸ βράδυ-βράδυ στὶς αὐλές τους κάθουνται καὶ τὰ ξομπλιάζουν ή μιὰ μὲ τὴν ἄλλη.

— Τάμαθες κυρά Γιάννενα; Τῶς καὶ τῶς ἐτάδε μὲ τὴν τάδε.

— Τὶ λές καλότυχη; ἀλήθεια!

— Ναι, ναι· μὰ τὴν φυχούλα μου τὴν ἀμαρτιλή! Αμ' ἐγὼ τὰ μυρίστηκα ἀπὸ καιροῦ, ἀδερφή

δὲν τᾶλεγα;... Κι εἰνε — ποῦ ἦσαι — εἰνε κι ἡ ἄλλη, δουλειά ἀκουγεμε μένα.

— Θέ μου γλύτωνε ποῦ καταντήσαμε!

Καὶ μαγουλοτραβιόνται τάχα.

Ἐτοι ἐμαθεύτηκε σὲ λίγο πῶς τὴν Φροσύνη τὴν πέροι εἶνας ἐμπορος ἀπὸ τὴν Πάτρα.

Ο 'Αντώνης τόμαθε.—Εἶνε φέμα! εἶπε. Κι εἴγε δύκιο νὰ εἴπῃ πῶς εἶνε φέμα τὸ παιδί, ἀφοῦ ή κόρη, τοῦ ἔκανε νοήματα ἀκόμη.

Σὲ λίγο γίνηκαν καὶ οἱ ἀρρεβῶνες. Ήρεις πῶς γένονται οἱ ἀρρεβῶνες ἐδῶ. Δύο τρεις πάντα τὴν νύχτα μὲ τὸ γαμπρὸ καὶ τὸν παπᾶ στὸ σπίτι τῆς νύφης, ἀλλάζουν τὸ δαχτυλίδι καὶ τελειώνει ή δουλειά.

Ο 'Αντώνης ποῦ ν' ἀκούσῃ, ποῦ νὰ πιστέψῃ τέτοιο πρᾶμα! Βλέπεις ή, ἀγάπη, στραβώνει.

*

Ἐπειτ' ἀπὸ λίγο ἔφτασε ὁ κόμπος στὸ χτένι. Ο γαμπρὸς ἤρθε καὶ ὁ γάμος θὰ γινότανε τὴν Κυριακή.

Ἀπὸ τότες ἔπαψε καὶ ή κόρη νὰ κάνῃ νοήματα τοῦ 'Αντώνη. "Οπου τὸν ἔβλεπε τοῦ γύριζε τὶς πλάτες..." Α! δὲ θέλεις ἄλλο φευτότερο πρᾶμα

χπό τη γυναίκα. Σήμερα μπορεί να τον λέσε πώς πεθαίνει κι αύριο νά τον κουνάει κλαρί. Κάποι μ' είδες κάπου σ' είδα.

Ο Αντώνης ήταν παιδί μὲ καρδιά· δὲν είπε τίποτα. Μάλιστα πήγε μαζί μὲ τὸ σωματείοντὸ στὴν ἐκκλησία, φίλησε καὶ τὰ στεφάνια... Έγὼ γῆραις σ' ἔνα στασίδι: ἀντίκρι καὶ τὸν κοίταξα. Ήταν κίτρινος σὰν τὸ θειαφορεῖ τὰ γείλη του μαραμένα ἔτρεμαν. Πήγε σιγά, φίλησε τὰ στεφάνια. Ἐπειτα γύρισε καὶ ἀκούμπισε σὲ μιὰ κολώνα. "Εδγαλε τὸ μαντήλι καὶ τόβαλε στὰ γείλη του. Τὸ μαντήλι μάτωσε.

— Απὸ τότε τὸ κατάλαβα.

— Κρίμη στὸ νιό! είπε μέσα μου

*

"Οταν γύρισε στὸ σπίτι: οἱ Αντώνης γήρε τὴ μάνα του στὴ γωνιά νὰ κλαιῇ... Τὴν ἔτρωγκα τὰ φίδια.

— Σώπα, καϊμένη μάνα, ποὺ κλαιές! είπε τὴ γριᾶς νὰ τὴν παρηγορήσῃ. "Ετοι ήταν γραφτό. Έγώ τὸ ξέρω πάντα ἀτυχος θὰ είμαι.

Κι ἔπεισε στὴ δουλειὰ μὲ τὰ μοῦτρα. Ήταν ή ἔποχὴ ποὺ καίνε τὰ καμίνια γιὰ κεραμίδια. Μπήκε

τόντροφος· σ' ἔνα καμίνι κι ἔδγακε παράδεις. Δεκα δραχμὲς τὸ μεροκάματο τοῦ ἐργάτηνε.

Η κακομοίρα ἴ, μάνα του πέταγε ἀπὸ τὴ γαρά της.

Πάει τὸ παιδί μου, ξέγκαε! ἔλεγε. Ο Θεὸς μὲ λυπήθηκε.

Μὰ δὲν τὸ γάρηκε πολύ. Μιὰ βδομάδα ήταν ὅλη, η προκοπὴ τοῦ Αντώνη. "Επειτα παράτησε τὸ καμίνι κι ἔτρεγκε δῶμε κείθε στὶς ἔξοχές οὐλοὶ τὶ ἀπόσκια ἔπιανε.

Μιὰ φορὰ ἔλειψε κάμποσες ημέρες ἀπὸ τὸ σπίτι. Η μάνα του ὑποψιάστηκε.

— Τί νὰ ἔγινε τὸ παιδί μου; είπε.

Κι ἐπῆρε τὶς ἀργατιὲς ρωτῶντας τοὺς στρατολάτες, καὶ μυρολόγωντας ἀδιάκοπα. Ποὺ δὲν ἐπῆγε; ποιὸν δὲν ἐρώτησε; Τὰ πόδια της ἔδγαλαν νερὸ διπὸ τὶς στράτες· τὰ φουστάνια της ἐκουρεύονταν ἀπὸ τὴ ἀγκάθια. Τὸ γήρε τέλος μέσα σ' ἔναν τράφο καὶ μαυλιζοντάς το σὰν σκυλάκι τὸ ἔφερε στὸ σπίτι της. Μὰ πώς τὸ ἔχασε πώς τὸ γήρε! "Ολοι τὸ ἔνοιωσαν πῶς ἔπαθε ἀπ' ἀγέροι. Κάποιος είπε πῶς τὸ είδε νὰ ξεμεστηριάζεται κάτω ἀπὸ μιὰν ἀγριλιὰ — ξέρεις η ἀγριλιὰ ἔχει ςαρὺν ἰσκιο.

“Η γριά έπεσε στού Θεού τὰ χέρια. ”Εταζε λαμπάδες, έκανε παράκλησες, έπήγε μὲ τὰ γόνατα στὴν Παναγία· μὰ τὸ παιδί ὅλο στὸ χειρότερα. Κάθε Κυριακὴ, τὸ ἔφερναν στὴν ἐκκλησιὰ καὶ τὸ ἀπόθεταν σωρὸ-κουβάρι μπροστὰ στὴν Όραία Πύλη. Ἐκαθόταν ὡς τὴν ὄρα ποῦ θὰ ἔδγαιναν τ’ “Ἄγια ἥσυχο καὶ ἀκίνητο σὰν ζωντόβολο. Μὰ μόλις ἀκουγόταν ἀπὸ μέσα γῆ φωνὴ τοῦ παπᾶ «τὰς θύρας ... τὰς θύρας!...» εἶναν κάτι ἀγριοφωνὲς ποὺ ἔτριζαν τὰ γιαλιὰ τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ ἰδρωναν τὰ εἰκονίσματα. ”Ιδρωναν τὰ εἰκονίσματα κι ἐτρόμαζε ὁ λαὸς ἀπὸ τὰ λόγια του. Κατιτὶ λάγνο καὶ κάτι βρωμερὸ ἐμόλυνε γιὰ μιᾶς τοῦ ναοῦ τ’ ἄδυτα, ἔφερνε τὴν ντροπὴ καὶ στῶν γερόντων τὰ πρόσωπα. Καὶ ποιὸς νὰ τὸ κρατήσῃ, ποιὸς νὰ τὸ συμμαζέψῃ τότε; “Ἐκοβε τὰ σχοινιά, ἔχτύπα τὶς ἀλυσοσιδεῖς, δοσ ποὺ ἔπεφτε λυποθυμισμένο στὶς πλάκες.

Εἶδαν κι ἀπόειδαν ἔστειλαν νὰ φέρουν τὸ Ζούδιαρη ἀπὸ τὸ Ἰμάμ Τσαούση.

— “Ἐχει τὸν Ἀνάποδο μέσα του· εἶπε ὁ Ζούδιαρης ἅμα εἶδε τὸ παιδί.

Ο Ἀνάποδος — θὰ ἔχης ἀκουστὰ — εἶνε ἔνας διαβολάκος τόσος δά, μιὰ πιθαμή. ”Οπου γίνεται τραπέζι, δπου φιλονεικοῦν, δπου χαρτοπαίζουν

ἔκει βρίσκεται. ”Αν τύχῃ καὶ βλαστημήσῃ κάποιος τὴν ὄρα ποῦ δὲ ἄλλος πίνει ἢ χασμουριέται, μπαίνει μέσα του καὶ τοῦ βιζαίνει τὸ αἷμα... Γιὰ κείνα — ἀκου ποὺ στὸ λέω — ἅμα ἀκοῦς καὶ βλαστημᾶν νὰ φτεις... Μή, γελάς· δὲν ξέρω, μπορεὶ νὰ μὴν είνε τίποτα· κάνε το ἑσύ: Τὸ καλὸ πάντα καλὸ είνε.

Τὸ παιδί σὰν ἀντίκρυσε τὸ μάτι του Ζούδιαρη ἔπαψε τὶς φωνὲς καὶ λάτιασε. Ήγρε τὸ μάστορή του εἶδες ποὺ λέει.

*

Ο Ζούδιαρης εἶπε σὲ καμιὰ δεκαριὰ ἀνθρώπους νὰ πάρουν τὰ ντουφέκια τους καὶ νὰ πάνε κοντά του.

Ἐγὼ — εἴμαστε μιὰ πόρτα μὲ τὸν Ἀντώνη — εἶδες ποὺ λέει: δὲ Θεός κι δὲ γείτονας· πρῶτα θὰ ἴδης τὸ γείτονά σου κ’ ἔπειτα τὸν ἕλιο — πήρα τὸ ντουφέκι μου, τὸ γιόμισα μὲ τὸ ζερβὶ χέρι — ἔτσι μᾶς εἶπε δὲ Ζούδιαρης καὶ πήγα κοντά. Σὲ λίγο πάς εἶπε δὲ Ζούδιαρης καὶ πήγα κοντά. Σὲ λίγο πήμαστε δξω ἀπὸ τὸ χωριό. Μπροστὰ πήγαινε τὸ παιδί ἥσυχο σὰν ἀρνάκι. Πίσω πήγαινε δὲ Ζούδιαρης μὲ τὰ περόνια καὶ τὸ τσεκοῦρι στὰ χέρια· καὶ παραπίσω ἐμεῖς.

— Νά τος! βραχείτε του! μᾶς λέει: ὁ Ζούδιαργος
τάν είδε ένα δέντρο.

Ἐμεῖς δὲν εἰδαμε τίποτα ἀπὸ τὸ φέρε μας
ρέσαμε στὰ στρατά. Μπάμ! μπούμ! κόσκινος τὸ
δέντρο.

— Δὲν τὸν πετύχαμε λέει: ὁ Ζούδιαργος. Νά τος,
πέρα πάει...

Καὶ ἄρχισαν τὰ τρεχάματα, μπροστὰ ἐκείνος
μὲ τὸ παιδί καὶ πίσω ἐμεῖς, μέσα στὰ γωράφια
καὶ τὶς σταφύλες λαχανιάζοντας. Σὲ κάθε δέντρο
ποὺ ἀπαντούσαμε διάταξε ὁ Ζούδιαργος καὶ ἀδειά-
ζαμε τὰ ντουφέκια.—Μπάμ! μπούμ!

Μᾶς παίδεψε ὁ ἀναθεματισμένος. Γυρίσαμε ἀπὸ
τὸν Ἀιθανάση στ' Ἀληγκανιωτέικα, τὸ Καταράχι,
τὰ Κατσαπέικα, μὰ τίποτα.

‘Ο Ζούδιαργος τὸ εἶχε εἰπωμένο:

— Εἶνε διυκολοθάρετος ὁ Ἀνάποδος.

*

Νά μήν τὰ πολυλογῷ φτάσαμε καὶ στὴ λεύκα
ποὺ ἔγειρες νὰ κομηθῆς. Καθὼς βλέπεις, ἄλλο
δέντρο μεγάλο δὲν εἶνε ἐδῶ πέρα.

— Σταθῆτε μᾶς λέει ὁ Ζούδιαργος: ἐδῶ θὰ κά-

τση; ἄλλος δὲν ἔχει νὰ πάῃ. Ετοιμάστε τὰ ντου-
φέκια σας καὶ ἅμα σᾶς πῶ βαράτε.

— Μπάμ μπούμ! ρέσαμε ἅμα μᾶς εἶπε.

— ‘Ασου! χου! χου! σօρτισας τὸ παιδί.

Τὸ πετύχαμε τὲ ζούδιο. Μὰ ἔνγοια σου κι ἐμεῖς
διερθωθήμαμε! Ἀλλουνοῦ ἔσπασε τὸ ντουφέκιον
ἄλλος αἱματοκυλίστηκε. Ἐμένα μοὺ ψάνηκε πῶς
μ' ἔπιασε κάποιος ἀπὸ τὴ μπούμα μ' ἔπιεωξε
κ' ἔπειτα ἀνάσκελα στὸν τράφο.

Μὰ ὁ Ζούδιαργος κάρφωσε στὸ δέντρο τὸ ξω-
τικό. ‘Αξαφονα νοιώθομε μιὰ μυρουδιὰ τὰν καῦμένη
θειάφι κι ἀκούμε ένα φοβερὸν καὶ παράξενο γέλοιο
κι ἔνα φρουρὸν!... ἀπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μᾶς, σὰν
δταν σηκώνονται ἀπὸ τὴ βροσκή, μπουλούκι ἀγριό-
παπια. Τότε ἔδωκε τὸ στερνὸν χτύπημα κ' εἶπε τὸ
φοβερώτερο ξώρκι ὁ Ζούδιαργος.

— Πάει νὰ καθῆ: τὸ καρφώσαμε εἶπε.

Καὶ ἀπίθωσε τὸ τσεκούρι χάμω γιὰ νὰ τὸ βλέ-
πουν σὶ δξωμάχοι νὰ μὴ ζυγώνουν.

Πήγαμε τότε νὰ πάρουμε κ' ἐμεῖς τὸ παιδί.
· Ήταν χάμους ξαπλωμένο, κατακύτρινο καὶ ξυλια-
σμένο. Τὸ σηκώσαμε, τὸ πήραμε στὰ χέρια, τὸ πή-
γαμε στὸ σπίτι καὶ τὸ ξαπλώσαμε στὸ ιρεβάτι,

Τὲ δόλιο! δὲν ήταν γραφτό του νὰ σηκωθῇ. ‘Ο

Ζούδιαργις ἔργησε νὰ βάλῃ τὸ χέρι του. Τὸ ζούδιο
ποὺ φώλιαζε μέσα του, τοῦ εἶχε βυζάξει δλο τὸ
αἷμα.

Δυὸς τρεῖς ημέρες καὶ πάξι χάθηκε τὸ παιδί.

1821

Κλείσαν τὰ κάστρα κλείσανε, κλείσαν καὶ τὰ δερβένια,
Κλείσαν καὶ τῆς Τριπολιτσᾶς τὸ παινεμένο κάστρο,
Κλείσαν καὶ τὸν Καμίλ μπεη τὸν Κοθρινὸ τὸν Μπέη
Ποὺ ἥταν κορῶνα στὸ Μωριά, λελοῦδι μέσ' στὴν Πόλη
Τὰ γράμματα πᾶν^τ κι ἔρχονται στὴ νένε του στὴν Κόρθια
—Φλωριὰ κι ὅν ἔχεις δόσετα γρόσια μήν τὰ λυπᾶσαι
—Φλωριὰ δὲ θέλουν οἱ "Ελληνες γρόσια γιὰ νὰ τοὺς δώσε
παρ^τ θέλουν τὴν πατρίδα τους νὰ τὴν ἐλευθερώσουν
ποὺ ἥτανε σκλάβα στὴν Τουρκιὰ τριακόσια τόσα χρόνια

ΤΑ ΠΑΤΡΙΚΑ ΑΡΜΑΤΑ

Τοῦ Κίτσου ή μάνα κάθονταν στὴν ἄκρη τὸ ποτάμι
μὲ τὸ ποτάμι μάλωνε καὶ τὸ πετροβολοῦσε
—Ποτάμι γιὰ λιγόστεφε, ποτάμι κάμε πόρο,
γιὰ νὰ περάσω ἀντίπερα πέρα στὰ κλεφτοχώρια,
πόχουν οἱ κλέφτες σύναξη τὰ δώδεκα πρωτάτα.
Στὸ δρόμο δπου πήγαινε στὸ δρόμο ποὺ πηγαίνει,
βλέπει τὸν Κίτσο ὁμπροστὰ στὰ σίδερα δεμένο
Χίλιοι τὸν πᾶν^τ ἀπὸ μπροστὰ καὶ πεντακόσοι πίσω
κι ἡ μάνα του τοῦ ἔλεγε κ' ἡ μάνα του τοῦ λέει:
—Κίτσο ποὺ τάχεις τ' ἄρματα, ποὺ τάχεις τὰ τσαπράζια:
—Μάνα ζουρλή, μάνα τρελή, μάνα ξεμαλιασμένη,
Δὲν κλαῖς μάνα, τὰ νιάτα μου δὲν κλαῖς τὴ λεβεντιά μοι^τ
πάρ^τ κλαῖς τὰ δόλια τ' ἄρματα, τὰ ἔρημα τσαπράζια!
—Κάλια Κίτσο νὰ χάνουσαν, νάχανες τὸ κεφάλι,
Παρὰ νὰ χάσης τ' ἄρματα τὰ πατρικοδοσμένα.

ΤΟ ΣΥΓΝΕΦΟ

- Σάν καλός ἐστιν οὐδέποτε πάντα μαζί;
- Ναι! μακάρι πάντα μαζί!
- Έγώ φοβόμουνα τὴν αὐγήν.
- Καὶ γάρ. Μὰ δὲν ἀκούσεις τὰ κοκόρια; "Ἄψ
ιαλοιν τὰ κοκόρια παράχωρα ἐκαρδές ἀλλάζει.
- Καὶ μαζί κι ό, τύχη, μαζί.
- Βέβαια! στὴν τρύχα κρέμεται..
- ‘Ο Δημάκης καὶ ἐ Βρανᾶς στολισμένοι ὅπως
χασάπηδες τίς νηστίσημες ἡμέρες, ἐκάθηγντο ἦσαν
χοι εἰς τὸν πάγκον ἐνδὲς κρασοπούλειον καὶ συγ-
μίλουν γιὰ τὸν καιρό. Εἶχαν καὶ αὗτοί ἀπλωμένη
εἰς τὸ ἀλῶγι τὴν σταφίδα των κατω ἀπὸ τὰς φλα-
γγαράς του ἥλιου ἀκτίνας ώς αἱ χωρικαὶ τὰς θυγα-
τέρας των εἰς τὰ περιπαθῆ βλέμματα τῶν λεβέ-
τηδῶν, καὶ μετρῶντες τὶς ἡμέρες εἰς τὰ δάκτυλα
ἐπερίμεναν δινυπομόνως νὰ ξεραθῇ. Φυσικὰ λοιπὸ-
αὶ συζητήσαις τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς τὰ ὄνειρα
δὲν ἔχουν ἀλλον σκοπὸν παρὰ τὴν κατάστασιν
τοῦ καιροῦ καὶ τὶς τιμὲς τῆς σταφίδας.

— "Ακού ποῦ σου λέω· μου τὸ εἶπε ἐκουμπά-
ρος τοῦ κυρί Γιάννη· εἶχε γράμμα ἀπὸ τὴν Πάτρα!
Ἐλεγεν ὁ Δημάκης εἰς τὸν σύντροφόν του ἐμπι-
στευτικά.

— Λέξ;

— Λέω βέβαια! Περσυνὸ πρᾶμα δὲν ἔμεινε
ρόγα τὸ ἀμπέλια στὴ Γαλλία χάλασαν. Στὴν
Πάτρα ἔθρεξε στὴ Βοστίτσα παλιόπραμα.

— "Α! πασᾶ μου! ἐφώναξε ἐνθυσιασμένος
ὁ Βρανᾶς· Σαράντα κι ἀμάν-ἀμάν!

— Τί σαράντα; Έξηντα δὲ λέξ!

Καὶ ὁ Δημάκης ἀρχισε πάλι τὸ τραγοῦδι ποῦ
εἶχε διακόψει:

Κι ἄλλος θέλει τὸν "Άγουστο
ποῦνε τὰ ταλλαράκια.

— Ταλλαράκια· ψυχή μου φροῦτο!... εἶπε
ὁ Βρανᾶς ξερογλείφων τὰ χεῖλη του σὰν νὰ πιπέ-
λιζε καραμέλα. 'Ο Μάνης βγάνει τὰ κεράσια, δ θε-
ριστὴς τὸ ἀγγούρια, ὁ Ἀλωνάρης τὰ καρπούζια
καὶ δ "Άγουστος τὰ τάλλαρα. "Αν παραφᾶς ἀπὸ
τὸ ἄλλα θερμαίνεσαι. "Αν παραφᾶς τάλλαρα, γίνε-
σαι κυρί Δινάρδος. Λέω γὰρ ὁ φτωχὸς πῶς μοῦφαγε
ἐ ποντικὸς τὸ τυρί, κανεὶς δὲν τὸ πιστεύει. Λέει

δικύρ Δινάρδος πώς τούφαγε τὸ σῖδερο, τὸ πιστεύουν δόλοι. Καλὸς τὸ λέει κι ὁ λόγος: "Άγουστέ μου καλὲ μῆνα, νὰ ζήσουν δυὸς φορές τὸ χρόνο.

— Μωρὲ καλὸς νὰ είνε κι ἡς είνε καὶ μιὰ φορά. Μοῦ φτάνει: εἰπε ὁ Δημάκης.

*

Αλλὰ τὴν ἕδια στιγμὴν, ἔκοψε τὴν κουδέντα τους μία φωνή. Πίσω τους ἀλλοὶ χωρικὸς φηλὸς καὶ ἀδύνατος, ποὺ κρατοῦσε εἰς τὸ ἔνα χέρι βουρλιὰ φάρια καὶ εἰς τὴν μασχάλην ἔνα ζευγάρι τρυπημένα παπούτσια, ἔστεκε ἀκίνητος μὲ μάτια δλάνοικτα, στυλωμένα πέρα εἰς τὸν δυτικὸν δρίζοντα.

— Τ' είνε Χαραλάμπη; ἐρώτησεν δ Βραχᾶς.

— Δὲ βλέπετε; "Ενα σύγνεφο.

— Σύγνεφο!...

"Επετάχθηκαν καὶ οἱ δύο δρθοὶ.

— 'Αμ' τὸ εἴπα ἀπὸ τὴν αὐγὴν ἐγώ! εἰπε ὁ Βραχᾶς μὲ κλαψάρικο ὑφος. "Άκουσα τὶς χῆνες ποὺ γύρευαν νερό.

— Κι ἐγώ εἶδα δίπλα τὸ σκυλί.

— Εἶδα καὶ γὼ τὴ γάτα τῆς νύφης μου ποὺ νυβόταν στὴν ἀστρια.

"Εκείνην τὴν στιγμὴν ἐφάνη εἰς τὸν δρόμον δ

δῆμαρχος μὲ τὴν ἀσπργή λινή φορεσιά του, τὸν τιναριὰ εἰς τὸ ξουρισμένο κεφάλι, γελαστός, ἀξιοπρεπής, ποζάτος — ἀληθινὸς ἄρχοντας τοῦ τόπου. Εἰς τὰ δάχτυλα τῆς δεξιᾶς ἐκρατοῦσε μιὰ πρέζα ταμπάκου καὶ εἰς τὸ ἀριστερὸν δέμα ἀπὸ ἐφημερίδες ποὺ ἦρθαν ἐκείνη τὴν ὥρα μὲ τὸ ταχυδρομεῖο. Ἐπήγγαινε ἀργὰ διαβάζοντας τὴν ἐφημερίδα. Καὶ κάθε τόσο ἐγέμιζε τὰ ρουθούνια του ταμπάκο καὶ ταυτοχρόνως ἔνα τρανταχτὸ φτάρνισμα ἐξάφυκε τὸ κοιμισμένο Σταυροπάζαρο. Ἡκούοντο τίτε ἀπὸ τὰ μαγαζιὰ γύρω οἱ εὐχὲς τῶν φιλων:

— Μὲ τὶς ὑγείες!

— Γειά σου!

— Γειά σου, κύρ Δήμαρχε!

— Εὐχαριστῶ!.. εὐχαριστῶ!.. ἀπαντοῦσε διήμαρχος δυνατά, εύτυχισμένος γιὰ τὴ δημοτικότητά του, χαμογελῶντας καὶ μὴ σηκώνοντας μάτια ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα. "Οταν ὅμως ἐπληγίσασε τοὺς χωρικοὺς καὶ ἀκουσε τὶς φωνές τους ἐσήκωσε τὰ μάτια του καὶ ρώτησε.

— Τί είνε; τί τρέχει; Γιατί κάνετ' ἔτσι;

— "Ενα σύγνεφο...

— Σύγνεφο!..

— Αληθινὰ εἰς τὸν δυτικὸν δρίζοντα ἐφαίνετο

μικρὸν μαῦρο σύγνεφο ποῦ εἰχε σχῆμα καὶ μέγεθος ἐνδὲ κριαριοῦ. Ἡ παρουσία του ἔγινε σὲ λιγάνι γνωστὴ εἰς δληγή τὴν ἀγοράν. Ἀμέσως οἱ ἔμποροι ἀφηκαν τὶς πῆχες τῶν, οἱ χασάπιδες τὶς μαχαιρεῖς τῶν, οἱ παπουτσίδες τὰ τσαγκαρόσουβλά των, οἱ καφενόδιοι ἀπάνω εἰς τὰ τραπέζια τὴν τράπουλα καὶ δλοι ἔσπευδαν εἰς τὸ μέρος δποι ἔστεκε δ κύρῳ Δῆμαρχος. Ἐκοίταζαν δλοι εἰς ἑταῖρον τοῦ οὐρανοῦ μὲν ἀγωνίαν. Οἱ Καμπίσοι εἰνε δλοι, δπως οἱ παλαιοὶ Χαλδαῖοι, δόκιμοι μετεωροσκόποι. Ἰδίως κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούλιον καὶ Ἀγουστον, ἀδιαικόπως ἔχουν γυρισμένα τὰ μάτια εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἀπὸ τὰς σπασμωδικὰς κινήσεις τοῦ προσώπου των, ἡρμπορεῖ κανεὶς ἀσφαλῶς νὰ μάθῃ τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν.

Ως τόσο τὸ συγνεφάκι δλο καὶ ἐμεγάλωνε. Τόρα εἰχε σκεπάσει δλον τὸ ἀπὸ Κεφαλληνίας μέχρι Χλομοῦται διάστημα. Οἱ χωρικοὶ ἐκοίταζαν εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀκίνητοι ὡς νὰ διετέλουν ὑπὸ βασκανίαν. Ἀπὸ πολυχρονίους παρατηρήσεις, ἥξευραν δτι ἡ βροχὴ εἰναι ἀφευκτος εἰς τὸν Κάμπον, δταν τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ Στενὸ συνεφιάση. Μὲ τὰ χέρια σταυρωτὰ εἰς τὸ στῆθος, κατακίτρινοι, ἐκοίταζαν ἐκεῖ καὶ κάποτε ἐγύριζαν ἐνας

εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἐλλαζαν δειλὰ δλίγας λέξεις:

— Βρέχει στὴν Πάτρα!.. εἰπε κάποιος καὶ εδειξε πρὸς ἀνατολάς.

— Καὶ στὸν Πύργο!.. ἐπρόσθεσεν ἄλλος.

“Ολων τὰ πρόσωπα ἔχαροπαιήθησαν ἀμέσως· τὰ χεῖλη, των σχεδὸν ἐγέλασαν. Ἀρχισαν νὰ ἐλπίζουν. Καὶ λησμονοῦντες τὴν θέσιν των ἐσκέπτοντο εὐχαρίστως τὴν ὡφέλειαν, ποῦ θὰ ἔχουν ἀγοραὶ ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τῶν ἄλλων.

— Κλων! δὲ θὰ μείνῃ στὴν Πάτρα!

— Οὔτε τοάμπουρο δὲ θὰ γλυτώσῃ στὸν Πύργο!

— Μωρὲ δὲν τῇ, δίνω ἀν δὲ τὰ σκάσουν τὰ ἔβηντα.

— ἔβηντα! Τ! λὲς ξάδερφε!.. Ἐκατὸ καὶ ἀμακινάριστη!

— “Ογ! δά, καϊμένε...

— Ακου ποῦ σοῦ λέω! Θὰ τὴν πάρη ἀπὸ τὸ ἀλόνι. Καὶ — ποῦ εἰσαι — τὸν παρὰ στὸ χέρι. Εν τῇ παλάμῃ καὶ οὕτω βοήσωμεν...

“Ησαν ἀχόρταστοι, ἀπαιτητικοί, ἀσυγκίνητοι. Η καταστροφὴ τῆς σταφίδας τῶν ἄλλων, τοὺς ἔκανε νὰ πιστεύουν δτι ἔπλεσαν ἥδη εἰς ὡκεανὸν ταλλήρων. Ἐβλεπαν τοὺς σταφιδεμπόρους ταπενούς, ἵνετευτικοὺς μπροστά τους καὶ φιλέκιδικος

διάθεσις τοὺς ἐκυρίευε νὰ σταθοῦν ἀνένδοτοι, γὰν νὰ τοὺς ἔξευτελίσουν. Ἀκόμη ἔφθαναν καὶ εἰς τὴν χαροποιὰν διάθεσιν νὰ λυπήσουν, νὰ τιμωρήσουν τοὺς καταναλωτὰς τῆς σταφίδος, τοὺς Ἐγγλέζους μὲ τὶς λίρες, τὶς στερλίνες των. "Ἄλλες χρυνίες ἡσαν δύσκολοι· ἐπλήρωναν μὲ κατεβασμένην ἔχητελισμένες τιμές. "Η τὴν ἄφιναν νὰ σήπειε εἰς τὰς ἀποθήκας ἀπώλητη. Ἐφέτος θὰ θῇ. Ἐγγλέζες μὲ τὸ ξουρισμένο μουστάκι!..

—Σκύβαλα θὰ φᾶνε! σκύβαλα!.. εἶπε μὲ ἀγανάκτησι ὁ Δημάκης.

—Ακοῦστε! εἶπε ξαφνικὰ δείχνοντας μὲ τὸ δάχτυλό του ὁ Βρανᾶς.

Μιὰ δυνατὴ βροντὴ ἀκούστηκε πέρα ὡς κανονιά.

—Δὲν εἶναι τίποτα. Είνε βαθειά· εἶπε ὁ Δημάκης.

—Βαθειὰ βροντὴ γοργὸς νερό! ἐσυμπέραν κάποιος.

—Γοργὸς γιὰ τὴν Πάτρα, γιὰ τὸν Ηὔργο. Τόρα τὸ νερὸ στρατεύει.

—"Αμποτε!..

—Τί ἀμποτε; εἶπε θυμωμένος ὁ Βρανᾶς. Δὲν βλέπεις ποὺ τοὺς ἔπνιξε;

—Αληθινὰ τὸ σύγνεφο εἶχε ἀπλώσει γύρω καὶ

εἶχε κατασκεπάσει ὅλον τὸν οὐρανόν, πυκνὸ καὶ μαύρος τὰν γιγάντια ἀράχνη. Τὸ Κάστρο δὲν ἔφαινετο πλέον· οὔτε τὰ βουνὰ τοῦ Μεσολογγίου· οὔτε ἡ Ωλονδρὶς τῶν Πατρῶν· οὔτε τὰ χαμοβούνια τοῦ Πύργου ποὺ κρεμνίζονται μέχρι τοῦ Κατακώλου εἰς τὴν θάλασσαν. Μόνον ἀπάνω ἀπὸ τὸ δικό τους χωρὶς ὁ οὐρανὸς ἔφαινετο ἀκόμη ἀσκέπαστος, ἀλλὰ σταχτῆς καὶ ὁ ἥλιος καθὼς ἔπεφτε ἐχρωμάτιζε τὰ πάντα, ἀνθρώπους καὶ πράγματα μὲνα κοκκινωπὸν σκοῦρο χρῶμα, σὰν νὰ περνοῦσε ἀπὸ καπνισμένο γυαλί. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἔφαινετο ν' ἀνησυχῇ τοὺς χωρικοὺς καὶ ἔξακολούθησαν τὴν διμιάτια τους, τὶς μεγάλες ἐλπίδες καὶ τὸ ἀμέτρητα κέρδη των.

—Ναί· μὰ σὰν νὰ τὸ κρέμασε κι ἐδῶ, λέω! ἐτέλμησε νὰ εἴπῃ κάποιος κοιτάζοντας ἀνήσυχα τὸν οὐρανό.

—Νὰ φᾶς τὴν γλῶσσα σου! εἶπε ὁ Βρανᾶς

—Μωρὲ δός του μιὰ μὲ τὸ βουνὸ τῆς Κεφαλλονιᾶς!... εἶπε ὁ Δημάκης.

—Τὸ κρέμασε... σὲ λίγο θὰ βρέξῃ· ἐπέμενε δὲ χωρικός.

—"Ολοι ἔσήκωσαν διὰ μιᾶς πάλι τὰ μάτια εἰς τὸν οὐρανὸ καὶ τόρα ἀνατρίχιασαν· τὸ καπνισμένο γυαλὶ εἶχε γίνη κατάμαυρο. "Η ἀντηλιὰ

ἔπαιξε ἀπάνω στὸ Σταυροπάζαρο σὰν ἀνατριχίλα.
Μιὰ τιγή ἐδασύλευε δλοῦθις σὰν ἔκείνη ποῦ προηγεῖται ἀφεύκτως τῆς καταγίδος. Ἐξαφνα μὰ φωτεινὴ ακδένα ἐρράγισε τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸ μέρος τοῦ Στενοῦ. ἔδειξε μιὰ τὶς κοκκινόμαχρες τάπιες τοῦ Κάστρου, τὶς σκοτεινὲς πλαγίες τοῦ βουνοῦ, λακκώματα, τοῦφες, δένδρα, ἔφολισθιές, βοσκοτόπια, χωριὰ καὶ τάκλεισε πάλι στὸ σκοτάδι καὶ τὴν ἀσάφια. Οἱ χωρικοὶ ἐστραβῶθηκαν ἀπὸ τὸ ξαφνικὸ φῶς καὶ ἔκλεισαν τὰ μάτια τους. Σύγκαιρα ἄκουσαν νὰ κυλίωνται στὸν οὐρανὸν χιλιάδες ἀδειά ρρέλια. Καὶ πρὸν ἀνοίξουν τὰ μάτια τους ἔνοιωσαν στὰ μέτωπά τους μεγάλες πλατιές σταγόνες νεροῦ σὰν ρῶγες σταψιλισοῦ: πλάτι! πλούτε!

— Θεὲ καὶ κύριε!... εἰπε ἔτοιμος νὰ βλαστημήσῃ ὁ Βρανᾶς.

— Δὲ λυπάσαι τοὺς γριστιανούς, θέ μου!

— Τί διάβολο μᾶς κινηγῆς ἔτσι;

— Βάλθηκες νὰ μᾶς καταστρέψῃς φέτος:

Διὰ μᾶς ή συγκέντρωσις ἐσκόρπισε.

Τὸ Σταυροπάζαρο ἔμεινε ἔρημο. Ἔνας μὲ τὸν ἄλλον οἱ χωρικοὶ ἔτρεξαν εἰς τὰ σπίτια τους καὶ σὲ λιγάκι ἀπ' ὅλους τοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ, δὲν

ἄκουες παρὰ κροταλισμοὺς ἀλόγων, κάρρων τροχούς, μαστιγώσεις, φωνὲς, θρήνους καὶ ἀλλαλαγῶν, γυναικῶν καὶ παιδιῶν. Ὄλοι μετέγμοντο διδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδιῶν. Τὰ μετέφεραν, δὲν εἶχαν φουχικὰ εἰς τὸ σπίτι τους, παλαιὰ καινούργια, φόρεμα, σκέπασμα ἢ στολῖδιν τὸ κανικόργια, φόρεμα, σκέπασμα ἢ στολῖδιν τὸ μετέφεραν εἰς τὸ ἄλων γιὰ νὰ σκεπάσουν τὴν σταφῖδα, νὰ τὴν φυλάξουν ἀπὸ τὴν βροχήν. Τὰ περισσότερα μαγαζιά ἔκλεισαν, τὰ καφενεῖα ἐρήμαξαν. Τὸ Σταυροπάζαρο ἔμεινε γυμνό, σιωπηλό. Κ' ἐνῷ ὅλοι ἔτρεχαν εἰς τὴν ἔξοχὴν ἐφάνη ἔνας κύριος νὰ σπεύδῃ εἰς τὸ κεντρικότερον μέρος τῆς ἀγορᾶς ἕεσκούνφωτος, ἔκουμποτος καὶ καταΐδρωμένος.

— Κύριε τηλεγραφητά! κύριε τηλεγραφητά!
τοῦ λέγει ὁ Δῆμαρχος ἐρωτηματικῶς.

— Ἐχω ἀνοικτὴ τὴ μηχανή ἀπήντησε χωρίς νὰ σταθῇ φοβισμένος.

— Α ντέ! νὰ μᾶς πετάξῃς στὸν ἀέρα... ἐψύθυρισε ὁ Δῆμαρχος. Μοῦ φαίνεται πῶς πρέπει νὰ ζητήσω τὴν μετάθεσίν του.

.....

ΘΑΝΑΤΟΣ ΜΑΡΚΟΥ ΜΠΟΤΣΑΡΗ

9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1823

Καλά ήσουν Μάρκο μ' στὸ γιαλό, καλὰ στὸ Μεσολό^η
 Καλότρωγες, καλάπινες, καλάχτιζες τὸ κάστρο,
 Στὸ Καρπενῆσι τ' ἥθελες νὰ πᾶς νὰ πολεμήσῃς;
 Μαῦρα χαμπέρια σοῦφρεαν ἀπὸ τὸ Καρπενῆσι
 Νά βγῆς, Μάρκο μου γρήγορα μ' ὅσους κι ἄνη μπορέ,
 Νά πιάσῃς τὴν Τατάραινα νὰ πιάσῃς τὰ γιοφρία.
 Πιάνει κι ἀλλάζει γράμματα μὲ τοὺς καπεταναίαυς
 Οἱ Τούρκοι πούθε κάμανε κι αὐτοῖν' οἱ Σκαντραΐδες,
 'Ο Καραϊσκάκης τέργραψε καὶ τόνε χαιρετάει
 'Σὲ χαιρετάω Μάρκο μου καὶ σοῦ φιλῶ τὰ μάτια
 'Αν ἐρωτᾶς γιὰ τὴν Τουρκιά, γὼ νὰ σοῦ φανερώσω.
 Στὸ Μαραθιὰ ἔχουν τ' ὑρδί, ἔκει ἔχουν τὰ τσαντήρια.
 Καὶ τὸ τζαούση ἔκραξε καὶ τοὺς μπουλούμπασίδες
 — Τζαούση μοίρασ' τὸ ψωμὶ καὶ μοίρασ' τὰ φουσέκια
 Παιδιὰ θὰ κάμω πόλεμο τ' ἀντέτι τῶν Σουλιώτων,
 Στὶς πέντε ὥρες τῆς νυχτὸς θ' ἀνοίξω τὸ ντουφέκι,
 Θέλω πασάδες ζωντανούς καὶ μπέικα κεφάλια
 Κι αὐτὸν τὸ Σκόντρα τὸν πασᾶ ἀτός μου θὰ τὸν πάρ,
 Αῦγη γιουροῦσι ἔκαμε κι ἐμπῆκε στὰ τσαντήρια
 Καὶ τούρκικα τοὺς φώναξε καὶ λέει στοὺς συντρόφοις
 — Ντουφέκι νὰ μὴ φέξετε, ντουφέκι νὰ μὴν πέσῃ,
 Τ' ἀκονισμένα σας σταβία τὰ κόψουνε τοὺς Τούρκοι
 Οἱ Τούρκοι τότε σκούζανε κι ἔνας τὸν ἄλλον λέει

Τ' εἰν' τὸ κακὸ ποῦ γίνεται ἀπόψε τούτ' τὴ νύχτα;
 Κι ὁ Μάρκος τοὺς ἐφώναξε καὶ τούρκικα τοὺς λέει
 — Γιαγκίνι γίνεται παιδιά, ἀπόψε τούτ' τὴ νύχτα!
 Δέκα τσαντήρια ἔκαψε πασᾶ μέσα δὲν ηὔρε
 Κι ὁ Μάρκος ἐβαρέθηκε κι ὁ Μάρκος ἐλαβώθη
 Κι ἡ συντροφιὰ τὸν ἄρπαξε τὸν ἔβγαλε στὴ ωάχη.

Η ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΕΤΑΝΟΥ

1755

'Ο Κωσταντάρας κάθεται ψηλὰ στὸν Μπαλαγέρα
 'Ἐπαινεύοταν στ' ἄρματα στὰ τρία τὰ παιδιά του.
 Τὰ δύο σκοτωθήκανε ἀντάμα στὸ πλευρό του
 Τὸ τρίτο τὸ μικρότερο στὸ δάσκαλο παγαίνει.
 Κι ὁ γέρο Χρόνης φώναξεν ἀπὸ ψηλὴ ωαχοῦντα.
 — Κώστα παινέψουν στ' ἄρματα στὰ διὸ τὰ σκοτωμένα
 Τί τὸ μικρὸ ἔκελήρισε κι ἔγινε τρουπολόγος
 Πῆρε τ' ἀλέτρι τοῦ παπᾶ, τῆς Παναγιᾶς τὸ ράσο,
 Γκάστρωσε καὶ μιὰ παπαδιὰ καὶ σκότωσ' ἔνα βώιδι.
 'Ο Κώστας δταν τ' ἀκουνε πολὺ τοῦ κακοφάνη
 — Μωρὲ παιδὶ τῆς ξακληριᾶς καὶ τοῦ διαβόλου ἀγκόνι,
 Μοῦ ντρόπιασες τῇ λεβεντιὰ καὶ τ' ἀσπρὸ μου τὰ γένεια,
 Κάλλιο νὰ κλάψω μιὰ βολὰ παρὰ νὰ κλαίω πάντα.
 Τὸ γιαταγάνι τράβηξε καὶ σὰν ἀρνὶ τὸ σφάζει.

ΑΚΑΜΑΤΗΣ ΑΓΙΟΣ

Πολλοί πέρασαν στὸν κόσμο γωρίς νὰ βάλουν σὲ δουλειὰ οὗτε τὸ μικρὸ δαχτυλάκι τους· μὰ σὰν τὸν ἄγιο Κασσιανὸ κανεὶς ἀλλος. Καὶ ὅχι μόνον στὸν ἀπάνω ἀλλὰ καὶ στὸν κάτω κόσμο τὸ ἔδιο. Πῶς τὸ κατάφερε, ἀφοῦ πέρασε ἔτοι τὴ ζωὴ του, νὰ μπῇ στὸν Παράδεισο εἰναι ἀκόμα μυστήριο. "Οσα χαρτιὰ καὶ ἄν ἔψαξα, δισα συναξάρια καὶ ἄν ἐδιάβασα πουθενὰ δὲν ἀπάντησα τ' ἔνομά του.

"Ωστόσο δ ἄγιος Κασσιανὸς βρίσκεται ἀπὸ γρόνια στὸν Παράδεισο — αὐτὴ εἰναι ἡ ἀλήθεια. Μὰ κι ἐκεὶ ἔξακολουθεῖ τὴν ἴδια του δουλειὰ — τὴν ἴδια ντεμπελιὰ ἥθελα νὰ εἰπῶ. Πάει καὶ κάθεται ἀπὸ τὴν αὐγὴ στὴν πόρτα του Παράδεισου καὶ κοιτάζει τὸν κόσμο ποὺ μπαίνει. Κοιτάζει τὸν κόσμο ποὺ μπαίνει μὰ πιὸ πολὺ κοιτάζει τὸ ἀφιερώματα ποὺ στέλνουν οἱ χριστιανοὶ στοὺς ἀγαπημένους τους ἄγιους. Τόρα του γαργαλίζει τὴ μύτη τὸ λιβάνι· τόρα τὸ κίτρινο κερί ἔπειτα τῆς ἐλιᾶς τὸ λάδι καὶ λίγο ἀργότερα, πλακώνουν οἱ πεντάρτοι, λαμπάδες ἵσαμε τὸ μπού του ἀνθρώπου,

μεταξωτά, χρυσαφικά. Καθένα ποὺ θὰ ιδῃ μὲ τὰ ἀφιερώματα τρέχει ἀπὸ κοντὰ καὶ τὸν φωτάει.

— Ποὺ τὰ πᾶς; τίνος εἰνε πατριώτη;

— Τῆς Παναγίας· τοῦ ἀπαντᾶ βιαστικὸς ἐκεῖνος. Τὸν ἀφήνει δυσαρεστημένος καὶ πιάνει ἄλλον.

— Ποὺ τὰ πᾶς; ποὺ λόγος γυρεύεις πατριώτη;

— Τὸν Ἀττικόλα...

Τὸν ἀφήνει καὶ πιάνει ἄλλον. Μὰ κι ὁ ἄλλος τοῦ λέει τὸν Ἀττικόργη, τὸν Ἀττικάνη τὸν Καλυβήτη, τὸν ἄγιο Φιλιππα τὸ φτωχὸ ποὺ ἀποκρεύει στὸ χωράφι του. Ο ἄγιος Κασσιανὸς δαιμονίζεται.

— Γιὰ θυμήσου καλά, παιδί μου· τοῦ λέει. Μὴν κάνεις λάθος. Μὴ σου εἴπων ἄλλον ἄγιο καὶ ἔχασες; Μὴ σου εἴπων — σὰν νὰ λέμε τὸν ἄγιο Κασσιανό, σὰν νὰ λέμε;

— "Άγιο Κασσιανό! Μπά. Οὔτε τὸ ξέρουμε τέτοιο ὄνομα..."

Τότε πιὰ ἀπελπισμένος ἐ ἄγιος πιάνει παράμερα μιὰ θέση καὶ κάθεται κοιτάζοντας μὲ ζήλια τὸ ἀφιερώματα. Ή φυχή του στάζει φαρμάκι.

— Μὰ κανεὶς νὰ μὴ θυμᾶται καὶ μένα! συλλογίζεται.

"Εξαφνα ένοιωσε κάποιον νά τὸν τραβάει ἀπὸ τὸ μανίκι. Γυρίζει καὶ βλέπει δυὸς μάτια στυλωμένα στὰ δικά του, δυὸς μάτια φωτερὰ ποὺ ένοιωθε νά τοὺς τριβελίζουν τὸ μυαλό· κι ἔνα γαμόγελο ποὺ τὸν ἔκαμε νά κοκκινίσῃ. —Τί θές; τὸν ρώτησε ἀπότομα, γυρίζοντας ἄλλον τὸ κεφάλι σὰ νά ἔβλεπε τὸ Σατανά.

- Γιατί εἰσαι ἔτσι θλιψμένος;
- Τί σὲ μέλλει;
- Μὲ μέλλει καὶ μὲ παραμέλλει.
- Τόρα ήρθες;
- Τόρα δά.

—Έχεις δίκιο... Τὸ λοιπὸν νά τί συλλογίζομαι. Ο Σαβαὼθ ἐμένα μὲ ἀδίκησε, πολὺ μὲ ἀδίκησε. Φαντάσου! δὲ μοὺ ἔδωκε μιὰ μέρα τὸ χρόνο νά μὲ μνημονεύουνε οἱ ἀνθρωποι. Γιὰ τοῦτο στοὺς ἄλλους κουναλάνε τόσα καλὰ καὶ σὲ μένα τίποτα.

- Γιὰ τοῦτο σκᾶς! ἀμ' αὐτὸ διορθώνεται;
- Πῶς διορθώνεται;

—Ακου ποὺ σοῦ λέω γώ, διορθώνεται. Νά κάνης μιὰ ἀναφορὰ στὸ γέρο Σαβαὼθ καὶ νά τοὺς εἰπῆς τὸ παράπονό σου. "Ἄγιος δὲν εἰσαι καὶ σύ; Δὲ δούλεψες καὶ σὺ τὴ χριστιανούσνη; Σοῦ πρέπει τὸ λοιπὸν καὶ σένα μιὰ θέση στὸ Γιορταστικό.

"Άμα πάργις καὶ σὺ τὴ μνήμη σου νά ἔδης πῶς θὰ σὲ θυμώνται.

—Σὰν καλὰ μὲ συμβουλεύεις λέει ὁ ἄγιος. Μὰ ποιὸς νὰ κάμῃ τὴν ἀναφορά;

—Οσο γιαντὸ μὴ ζαλίζεσαι. Εγὼ τὴν κάνω.

Καὶ ἀμ' ἔπος ἀμ' ἔργον βγάνει ἀπὸ τὴν τσέπη του μιὰ κόλλα χαρτί, φόρα τὴν πένα καὶ τὸ καλαμάρι, κάθεται καὶ σκαρώνει τὴν ἀναφορά. Τὴν πέρνει ὁ ἄγιος, μιὰ καὶ δυὸς πάξι καὶ τὴν ἀφήνει στὰ γόνατα τοῦ Θεοῦ. Καθὼς τὴν διάδασεν Ἐκεῖνος ἔγαψε ἀπὸ τὸ θυμό του.

—Ποιὸς τὴν ἔγραψε; ρωτάει τὸν ἄγιο.

—Νά, τοῦ λόγου του.

—Ἐλα κοντά, τοῦ λέει. Εσὺ τὴν ἔγραψες;

—Εγώ.

—Αμ τί εἰσαι σύ;

—Δικηγόρος.

—Δικηγόρος!... Καὶ πῶς μπῆκες ἐδῶ μέσα;

Κράζει τὸν ἄγιο Πέτρο καὶ τὸν βάνει στὸ βρυσῖδι. —Κοίταξε καλά, τοῦ λέει, στὸ τέλος μιὰ φορά μοὺ τὴν ἔφτιασες μὲ τὸ λοστρῶμο. Τόρα μού ἔμπασες τὸ δικηγόρο. Δὲ μένει ἄλλο παρὰ νὰ μπάσης καὶ τὸ Βενιζέλο γιὰ νὰ κάνῃ Μεγάλη Ἐλλάδα τὸν Παράδεισο! Πρόσεξε γιατὶ θὰ φᾶς κλω-

τοια ποῦ δὲ θὰ ἴδῃς ποῦθε πάσιν ή σκάλα.

Κάνει γεῦμα. Τὸν ἀρπάζουν οἱ ἄγγελοι τὸ διηγόφο καὶ τὸν πετάν ἔξω ἀπὸ τὸν Παράδεισο. Τότε γυρίζει ὁ Σαβαὼν στὸν ἄγιο καὶ τοῦ λέει—Καλά, τοῦ λέει, ἔχεις καὶ κάπιο δίκιο· μὰ πολὺ λίγα. Ἐσὺ γιὰ τὸν κόσμο δὲν κάνεις τίποτα. Παραπονεῖσαι πῶς κουβαλᾶνε στοὺς ἄλλους. Κάτι καὶ βρίσκουν ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς κουβαλᾶνε. Γιὰ νὰ ἴδουμε· φωνάχτε τὸν Ἀϊνικόλα.

Τρέχουν οἱ ἄγγελοι νὰ φέρουν τὸν Ἀγιο Νικόλα· φέρνουν γύρα δλο τὸν Παράδεισο· πουθενὰ Ἀϊνικόλας. Πέρασε καμιὰ ὥρα νὰ σου δὲν Ἀγιος κι ἔρχεται καταμουσκεμμένος. Ρεῦχα του, γένεια του, μαλλιά του ἔσταζαν θάλασσα.

—Ποῦ ἔσουν ἄγιε; τὸν ρωτᾷ ὁ Σαβαὼν.

—Κάτω στὴν Μπαρμπαριὰ ἀφέντη· λέει δὲν γέρος. Κινδύνευε ἔνα σφουγγαράδικο καὶ πῆγα.

—Σώθηκε τὸ σφουγγαράδικο;

—Σώθηκε.

—Κι οἱ ἀνθρώποι;

—“Ολοι.

—Βλέπεις τα χασομέρη; γυρίζει ὁ Σαβαὼν καὶ λέει στὸν Κασσιανὸν. Δουλεύουνε οἱ ἄγιοι καὶ γιατὸν δὲν κόσμος τοὺς θυμάται! Αμ’ ἐσένα τί νὰ σου θυμηθῇς.

—Κι ἐγὼ δουλεύω, πάτερ ἄγιε.

—Τι δουλειὰ κάνεις;

—Μετράω τὸ ἀφιερώματα ποῦ μπαίνουν στὸν Παράδεισο. Μοῦ βγαίνει ἡ ψυχὴ κάθε ἡμέρα.

—Ἐγέλασε δὲν Ἀγιος Θεός μὲ τὴν καρδιὰ του.

—Ἄς ἔρθῃ δὲν χαρτουλάριος· διάταξε.

—Ἐν τῷ ἀμα ἥρθε δὲν Ἀγιος Ἀνδρέας μὲν ἔνα κύλινδρο χαρτὶ στὸ χέρι καὶ τὸ ἀσημένιο καλαμάρι στὴ γάνη του.

—Γράψε τον κι αὐτόν· εἰπε δὲν Θεός.

—Δὲν ἔχει θέση· εἰπε δειλὰ δὲν Ἀγιος Ἀνδρέας.

—Ἐγέμισε δὲν κύλινδρος.

—Στρίμωξέ τον σπιας· σπιας σὲ μιὰν ἀκρη.

—Απὸ τότε κάθε τέσσερα χρόνια ἔχει καὶ δὲν Ἀγιος Κασσιανὸς τὴ μνήμη του.

—Η ἀναφορά του ἔπιασε.

Μαρτυρᾶτε το Φρατέζεσοι·

Πές τε το καὶ σεῖς Ἐγγλέζοι

Πῶς μιὰ σκούνα τοῦ Τομπάζη

Τὴν Τουρκιὰ τῆνε τρομάζει.

ΘΑΝΑΤΟΣ Γ. ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1827

- Τρεις περδικούλες κάθονται στὸν Πειραιᾶ στὴ ωάρη.
 Ἡ μιὰ τηράει τὴν Κούνουρη κ' ἡ ἄλλη τὴν Ἀθήνα,
 Ἡ τρίτη ἡ καλήτερη μοιρολογάει καὶ λέει :
- Καραϊσκάκης ἔρχεται μὲ δώδεκα χιλιάδες
 Στὴ σκάλα στένει τὸ ὅρδι στὴ σκάλα τῆς Ἀθήνας
 Τρία ταμπούρια ἔκαμε τὰ τρί' ἀράδ'- ἀράδα
 Ἐμπρός βάνει τοὺς Ἑλληνες καὶ πίσω τοὺς Σουλιώτες
 Στὴ μέση τ' Ἀρχοντόποιλο μοιράζει τοὺς λουφέδες.
 Κι' ὁ Κιουταχῆς σὰν τ' ἄκουσε τὰ γένεια του τραβάει
 Τοὺς μουμπασάδες φώναξε καὶ τὸν Τσέλιο Πιτσάρη
 - Τσέλιο τὸ πῶς τὸ βρίσκουμε γιὰ τὸν Καραϊσκάκη;
 Στὸν κασαπᾶ μας νὰ μὴν μπῆ τ' εἶνε ντροπὴ μεγάλη
 Καραϊσκάκης τόμαθε τὸ Λάμπρο Βένικο κράζει
 - Πάρε Βένικο τοὺς Ἑλληνες, σύναξε τὰ μπουλούκια
 Θὰ πᾶμε νὰ πατήσουμε τὰ τούρκικα ταμπούρια.
 Κ' εὐθὺς τρομπέτα φώναξε καὶ τὰ μπαϊράκια σκώσαν
 Σὰν τὰ σαΐνια ρίχτηκαν στὰ τούρκικα ταμπούρια
 Δένα ταμπούρια ἔπιηραν στὰ δώδεκα πηγαίνουν.
 Κακὸ μαντάτ' ἀκούστηκε μέσ' ἀπὸ τὰ ταμπούρια
 «Τὸν ἀρχηγό μας λάβωσαν πικρὰ φαρμακωμένα
 κι ἀπ' τ' ἄλογο του ἔπεσε καὶ πάλι πίσ' ἀνέδη.
 Ψηλὴ φωνήτσα ἔβαλε ν' ἀκούσῃ τὸ ἀσκέρι»

Ἐλληνες μὴν κιοτεύετε "Ἑλληνες μὴ σκορπάτε,
 Εγὼ δὲν ἔχω τίποτα μόν' εἴμαι λαβωμένος.

Γιὰ πάρτε με καὶ σύρτε με στὸ ἔρημο τσαντῆρι
 Νὰ πλένω τὴ λαβωματικὴ πάλι πίσω νάρθω».

Τὸν κλαῖ' ἡ μαύρη Ρούμελη τὸν κλαίει δὲ κόσμος ὅλος,
 Τὸν κλαῖνε ὅλ' οἱ "Ἑλληνες καὶ οἱ καπετανέοι
 Τ' εἰν' τὸ κακὸ ποῦ πάθαμε τοῦτο τὸ καλοκαῖρι

Τὸν ἀρχηγό μας χάσαμε τὸν ἥρω Καραϊσκό!»

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΝΟΤΑΡΑ

24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1827

Τρία πουλάκια κάθονται ψηλὰ στὸ Πεντεσκοῦφι.
 Τόνα τηράει τὴ Ρούμελη τ' ἄλλο κατ' τὴν Ἀθήνα
 Τὸ τρίτο τὸ καλήτερο μοιρολογάει καὶ λέει !
 Κάτσε Γιάννη μὲν καὶ ἀφέντευε σὰν τοῦ ἄλλους Μωραΐτες
 καὶ μὴ γυρεύεις πόλεμο μὴ θές νὰ πολεμήσῃς.
 Εγὼ δὲ γένονυι^μ ἀπίστος σὰν τοῦ ἄλλους Μωραΐτες
 Εψὲς μούρθαν τὰ γράμματα νὰ πάω στὴν Ἀθήνα
 'Απ' τὸ Φαβιέ, ἀπ' τς ἀρχηγοὺς κι ἀπ' τὸν Καραϊσκάκη
 Νὰ μάσω ἀσκέρι διαλεχτὸ δόλο Μωραΐτάκια.
 Ο Γιάννης ἔξεκίνησε καὶ πάει στὴν Ἀθήνα.

ΟΙ ΚΑΛΙΚΑΝΤΖΑΡΟΙ

— Ελα συχάστε, διαβολάκια!

— Γιαννάκη-Γιαννακάκη — κομάτι κρεατάκι!

Είς μεγάλην στενοχωρίαν εύρισκετο δ Γιαννάκης, δ γιδός τοῦ κυρί Νίκολα τοῦ μυλωνᾶ. Όποιος έγύριζε τὰ μάτια του, δπου ἀπλωνε τὰ χέρια τοῦ δὲν ἔπιανε ἄλλο ἀπὸ Καλικαντζάρους. Ήταν τοιοι δὲ κοντοί, σὰν ἔνα καρύδι καὶ εἶχαν τὰ γένεα μακρυά καὶ τὰ πόδια τους τράγινα καὶ σὰν μυτερόφηλο σκούφο εἰς τὸ κεφάλι τους. Εσκέπαζαν δὲ τὸ πάτωμα τοῦ μύλου· βελόνι νὰ ἔριχνες δὲν ἔπεφτε χάμω.

Ο γιδός τοῦ μυλωνᾶ ἔψηγε εἰς τὴν σούβλα χορινὸ καὶ τὸ δύγκι καθὼς ἔσταζε εἰς τὰ κάρδουντα ἔβγαζε καπνὸ καὶ πεντοβολοῦσε, ποῦ ἦταν νὰ λιγώνεται κανείς. Τὰ διαβολάκια φυσικὰ λυχούδικα δὲν ἥμπορούσαν νὰ κρατηθοῦν καὶ τὰ μικρὰ σὰν καρδαμόσπορος μάτια τους, ἀναβαν δπως τὰ κάρδουντα τῆς θράκας. Έκεΐνα τούλαχιστον ἔρουφοι σαν τὸ λίπος· μὰ οἱ Καλικάντζαροι;

— Γιαννάκη-Γιαννακάκη — κομάτι κρεατάκι! Εἴγιανεναν ἀδιάκοπα, κολλόντας ἀπάνου εἰς τὸν Γιαννάκη σὰν τσιμπούρια.

— Ελα, συχάστε διαβολάκια· τοὺς ἔλεγε κακοπιαστὰ ἐκεῖνος.

Καὶ κάθε τόσο γιὰ τὰ ἔσφορτώνεται, ἔβγαζε ἀπὸ τὴν σούβλα μισοψήμένο κομάτι κρέας καὶ τὸ ἔριγνε στὸ σωρό! Έκεΐνοι χυμοῦσαν, πατῆς με πατῶ σε ἀπάνω εἰς τὸ κομάτι, οὔρλιαζαν, ἔχτυπόνταν, δαγκώνονταν συναμεταξύ τους, ώς ποῦ τὸ κομάτι ἔχωνες εἰς τὴν ἀχόρταγη κοιλιὰ μερικῶν. Οι ἄλλοι δυσαρεστημένοι ἔριγνονταν πάλι εἰς τὸν Γιαννάκη τὸν τσιμπαγάν, τὸν ἔκρυβαν ὀλόκορμον. Καὶ ἐκεῖνος ἐπέτας ἄλλο κομάτι καὶ ὑστερα ἄλλο ποῦ ἡ σούβλα ἐκόντευε νὰ μείνῃ δίχως κρέας καὶ δ γιδός τοῦ μυλωνᾶ θεονήστικος.

*

Ο πατέρας του ἀρρώστησε ξαφνικὰ καὶ ἔψυγε ἀπὸ τὸ μῦλο τὴν αὐγή. Ο Γιαννάκης ἔμεινε στὸ πόδι του νὰ τελειώσῃ τὸ ἀλέσματα. Κάθε στιγμὴ φόρτωμα-ξεφόρτωμα. Άπο τίς πλάτες τοῦ γαιδάρου ἔσερνε τὸ σιτάρι στὴ σκάφη τοῦ μύλου καὶ ἀποκεῖ πάλι, ζεστὸ τὸ ἀλεύρι τὸ ἔριχνε στὸ σακκί

σὰν γῆμερος γατάκιοι οἱ ποντικοί. Χαχάνιζαν μεταξύ τους σὰν χήνες· τὸν ταιμποῦσαν στὰ γυμνὰ τάγκα γιὰ νὰ τὸν χαϊδέψουν· τὸν δάγκωναν τάγκα γιὰ νὰ τὸν φιλήσουν καὶ τρίτες-πρίτες! τρίτες-πρίτες! τρίτες-πρίτες! ἔτριζαν καὶ περδοκοποῦσαν ξαδιάντροπα, ποὺ ἔκαμαν τὸ μῆλο νὰ βρωμάγῃ σκορδίλιας.

Καὶ παπᾶς θὰ γένης Κώστα — ἔτσι τό φερε για κατάρα· ἐσκέφτηκε ὁ Γιαννάκης. "Ἐτσι ποὺ βρέθηκε δλομόναχος μέσα στὸ μῆλο, ἔλα ἔπρεπε νὰ τὰ ὑποφέρῃ. Τίποτε δὲν μπαροῦσε νὰ κάμῃ." Ἐπειτα ἤξερε καλὰ πῶς οἱ Καλικάντζαροι, μόνον τὰ Δωδεκάνημερα γυρίζουν εἰς τὴ γῆ καὶ θέλουν νὰ πειράζουν τοὺς ἀνθρώπους. "Ολού τὸν ἄλλο χρόνο ράζουν τοὺς ἀνθρώπους. "Ολού τὸν ἄλλο χρόνο βρίσκονται κάτω εἰς τὰ βαθεῖα καὶ τ' ἀπατα καὶ πριονίζουν τὸ Δέντρο τῆς Ζωῆς ποὺ βαστάει τὸν κέσμο, μὲ τὴν κακὴν πρόθεσι νὰ καταστρέψουν τὸν κόσμο. Πριονίζουν πριονίζουν ως τὰ Δωδεκάνημερα καὶ δὲν ἀπομένει παρὰ μιὰ φλούδα. Τότε μερα τὸ ἀφίνουν καὶ βγαίνουν εἰς τὴ γῆ γιὰ νὰ σμως τὸ ἀφίνουν καὶ πειράζουν τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ ξέρουν πῶς ἅμα γυρίσουν πάλι, θὰ εῦρουν τὸ Δέντρο θρεπτικό καὶ φτοῦ κι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς.

Μὰ τὰ ἀφίνουν· γιατὶ ἡ χαρά τους νὰ πειράζουν

καὶ τὰ ἐφόρτωνε ξανὰ εἰς τὶς πλάτες τοῦ ζῶα. "Ολη τὴν γῆμέα δὲν γῆρε μιὰ στιγμὴ, νὰ γῆσυχάν τὰ παιδί. Οὔτε νὰ φάγῃ καλά· καλά δὲν μπόρεις ποὺ νύχτωσε. Καὶ τόρα ποὺ ἐπίστεβε πῶς ἔτελείωσαν πιὰ τὰ βάσανά του, πλάκωσαν οἱ Καλικάντζαροι καὶ γῆθελκυ παιχνίδια.

Μπρὲ ςρεξη ποὺ τὴν εἶχαν! Μὰ καὶ γιατὶ μὴ μὴν ἔχουν; Μήπως δούλεψαν ποτὲ τους; Ἐκόπι σαν στὴν ζωὴ τους γιὰ τὸ καρβέλι; Κάθονται δηλα τὴν γῆμέρα ξαπλωμένοι στὶς σπηλιές, χορταίνον μὲ τὶς σαύρες καὶ τὰ φίδια ποὺ τοὺς στέλνει τύχη καὶ βγαίνουν τὴ νύχτα νὰ παιγνιδίζουν νὰ πειράζουν τοὺς ἀνθρώπους. Καλὸ κι αὐτό!

Καὶ ὁ Γιαννάκης ἔβασάνιζε τὸ μυαλό του μὲ τρόπο θὰ πείσῃ τὰ διαβολάκια νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ φάγῃ.

— Νὰ σᾶς πῶ, ρὲ παιδιά· τοὺς εἶπε μαλακούς.

— Νὰ μᾶς πῆ ὁ ἄγουρος· Ο κολοκυθομάγοι λος!... Νὰ μᾶς πῆ ὁ ἄγουρος· ο κολοκυθομάγοι λος! ξεάβιζαν ἀμέσως δύμαφωνα οἱ Καλικάντζαροι.

Καὶ συνάχτικαν γύρω του, ἀνέβηκαν εἰς τὰ γήνατά του, ἐσκάλωσαν εἰς τοὺς ὕμους του· ἀλλικρεμάστικαν ἀπὸ τὰ μουστάκια καὶ τὸ κοντὸ γένακι του, καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸν σκέπασαν δλα-

τοὺς ἀνθρώπους εἶνε πολὺ μεγάλη. Μὰ πόσο θὰ εἴνε ἡ βασιλεία τους ἀκόμη; συλλογίζεται ὁ Γιαννάκης. Αὔριο θ' ἀγιάσουν τὰ νερά καὶ μὲ τὸ χάραμα τὰ δαιμόνια θὰ φύγουν φοβισμένα γιὰ νὰ κρυφτοῦν πάλι εἰς τὶς σπιλιές τους. "Ωρες ἔχουν ἀκόμα. Καὶ αὐτὲς τὶς ὥρες πρέπει νὰ κάμη τρόπο νὰ τὶς περάσῃ ὅσο μπορέσῃ καλήτερα μαζί τους.

— Μὰ συχάστε λοιπὸν νὰ σᾶς πῶ! λέει μὲ χαμόγελο, πιάνοντας μερικοὺς ἀπολὰ γιὰ νὰ τοὺς ξεκολλήσῃ ἀπὸ πάνω του.

— "Ελα-λέγε . . .

— Καθῆστε πρῶτα χάμου.

Ακούστικε ἔνα δυνατὸ φάπ! σὰ νὰ ἔσκασε καμιὰ φοῦσκα γεμάτη ἀέρα καὶ δλοι οἱ Καλικάντζαροι βρέθηκαν κατάχαμα. Καὶ ἐκεὶ ποῦ περίμεναν περίεργοι νὰ τὸν ἀκούσουν, διὰ τὸν μυλωνᾶ σοθαρὸς ἔβγαζε ἀπὸ τὴν σούδιλα τὸ κρέας κι ἔχαψε ζεστὰ καφτὰ τὰ κομάτια.

— "Ελα, θὰ μᾶς πῆς; εἶπαν πολλοὶ ἀνυπόμονα.

— Μωρὲ θὰ μᾶς πῆς! εἶπε θυμωμένα καὶ διηγήθη η Μπάκακας.

Αὐτὸς διηγήθη η Μπάκακας εἶνε ἔνα γεροντάκι μὲ ἀσπρη γενειάδα, μακρὺα ὅσο δυὸ δργίες καὶ ἀπὸ κάθε τρίχα της κρέμεται καὶ ἔνα καλικάντζαρόπουλο,

ὅπως εἰς τὰ φιλὰ κλωνιὰ οἱ κουρμάδες. "Οταν περιπατεῖ καὶ σέρνεται ἡ ἀσπρη γενειάδα του εἰς τὸ χῶμα, καθὼς πηδοῦν τὰ Καλικάντζαρόπουλα ἀπάνω, θαρρεῖς πῶς πηδοῦν τὰ φάρια στὴν ἀπόχη. Κρατοῦσε εἰς τὸ χέρι του ἕνα λιανὸ ραβδί — τὸ σκήπτρό του — καὶ μὲ ἐκεῖνο ἐγινόταν σεβαστὸς εἰς τοὺς συντρόφους του. Ο Γιαννάκης ἐκατάλαβε μπόρεσε γιατ' εἴταν μπουκωμένος καὶ βιαζότανε νὰ καταπιῇ τὸ κρέας ποῦ τοῦ ζεμάτισε τὸ στόμα. Καὶ ὅσο ἐβιαζόταν τόσο ἐκιντύνευε νὰ πνιγῇ καὶ ἀνοιξε τὰ μάτια του σὰν τάλλαρα.

Τὸ γεροντάκι κατάλαβε κι ἔγνεψε μὲ θυμὸ εἰς τὴ συντροφιά. Έκείνοι χύθηκαν σὰν μανιασμένοι ἀπάνω στὴ σούδιλα, ἄρπαξαν τὰ κρέατα, τὰ σκόρπισκαν κατάχαμα καὶ ἄρχισαν νὰ τὰ κλωτσοπατοῦν μὲ πεῖσμα.

— Τρίτσι-πρίτσι . . . τρίτσι-πρίτσι . . . ἔκαναν κοιτάζοντας μὲ γέλοια καὶ χάχανα τὸ Γιαννάκη.

*

· Ωστόσο διηγήθη η Μπάκακας κάτι ἔφαγε καὶ ἀν δὲν ἔχόρτασε κάπως ἐκράτησε τὴν πεῖνα του. Γιὰ τοῦτο

δὲν τὸν ἔμελλε καὶ πολύ. Θύμωσε ὅμως περισσότερο γιὰ τὰ βρωματά παιγνίδια τους καὶ ἀπάντησε τὸ θυμό του, ἔρπαξε ἔνα δαχτυλίδι αναμμένο καὶ τὸ ἔριξε ἀπάνω στὰ διαεστάκια.

Τρίτοι-πρίτες! . . . τρίτοι-πρίτες! . . . τρίτοι-πρίτες!

Έσκερπισαν ὅλοι: ἐδῶ κι ἐκεῖ σὰν κοπάδι πρόσθια ποῦ βλέπουν τὸ λύκο. Οἱ Καλικάντζαροι φοβοῦνται τὴν φωτιά. Δὲν ξέχασαν ἀκόμα τὸ τὸν ἔκαμε ἡ πονηρή γριά, λίγο παραμπρές σὲ μερικοὺς ἀπ' αὐτούς. Τοὺς ξεγέλασε, τοὺς ἔκλεισε εἰς ἔνα μικρὸ βούτσι καὶ τοὺς ἔκαψε δλοζώντανούς. Καὶ γιατί αὐτό; Γιατὶ τὸ ἀναθεματισμένα πῆγμα καὶ ντρόπιασαν τὴν κόρη τῆς στὸν ὕπνο. Τὴν γκάστρωσαν κι ἀπὸ τότε εἶνε τὰ καλικάντζαρόπουλε στὸν κόσμο . . .

‘Ως τέσσος ὁ Γιαννάκης ἀρχισε νὰ σκέπτεται εἰς τὰ σοβαρὰ πῶς νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ δαύτους. ‘Η νύχτα πῆγμε δρόμο’ σὲ λίγο θὰ ξημέρωνε παραχρονή, τῶν Φώτων καὶ ἔπρεπε νὰ πάγη τὸ ἀλεσμα σπίτι του, γιὰ νὰ ζυμώσουν τὰ ψωμιά. Μὰ πῶς νὰ κάμη νὰ ξεφύγῃ τὰ δαιμόνια;

— Παιδιά, χορεύουμε; ρώτησε ξαφνικά πηδόντας ὀρθός.

— Ναι, χορεύουμε! εἶπαν ὅλοι πρόθημα.

Καὶ ἀρχισαν νὰ κινοῦν τὰ ἀραχνένια πόδια τους, ἀλλοι νὰ σηκώνουν φγλὰ τὰ γέρια, νὰ φωνάζουν βραχγά, νὰ σφυρίζουν κι ἔνας μικρὸς ἔρπαξε ἀπὸ κάπου ἔνα κουρέλι καὶ τὸ κουνοῦσε γιὰ μαντίλι τάγα.

— Οχι μέσα· εἶπε ὁ Γιαννάκης. “Εξω, στὸ φεγγαράκι.

— Ναι ἔξω! ἐσυμφώνησαν ὅλοι.

Καὶ κοπαδιαστὰ ἔχυθηκαν ἔξω καὶ γέμισαν τὴν αὐλὴ τοῦ μύλου. Τὸ φεγγάρι ἡταν εἰς τὸ μεσουράνημα· τὰ ἀστρα τῆς αὐγῆς ἔνα μὲ τὸ ἄλλο φαίνανται λαμπρὰ εἰς τὸν ὄρίζοντα. Οἱ ἀγέρας ποῦ νονταν λαμπρὰ εἰς τὸν ὄριζοντα. Οἱ ἀγέρας ποῦ νονταν λαμπρὰ εἰς τὸν ὄριζοντα. Μακριὰ φαίνονται τὰ βουνὰ ποῦ ἔκλεισαν δλόγυρα δέντρα, ἐσάρωσε κάθε σύγνεφο ἀπὸ τὸν οὐρανό. Μακριὰ φαίνονται τὰ βουνὰ ποῦ ἔκλεισαν δλόγυρα δέντρα, ἐσάρωσε κάθε σύγνεφο ἀπὸ τὸν οὐρανό. Μακριὰ φαίνονται τὰ βουνὰ ποῦ ἔκλεισαν δλόγυρα δέντρα, ἐσάρωσε κάθε σύγνεφο ἀπὸ τὸν οὐρανό. Μακριὰ φαίνονται τὰ βουνὰ ποῦ ἔκλεισαν δλόγυρα δέντρα, ἐσάρωσε κάθε σύγνεφο ἀπὸ τὸν οὐρανό.

Οἱ Καλικάντζαροι μὲ τὸ γιὸ τοῦ μύλωνα χόρευαν καὶ χόρευαν. Οἱ στριγγές φωνές τους γίνονται ἔνα μὲ τὰ νυχτοπούλια καὶ τὰ τριζόνια.

— Μωρὲ παιδιά· τᾶλαγο φρουράζει εἶπεν ὁ Γιαννάκης ξαφνικά. Νὰ ἰδῶ μιὰ ματιὰ κι ἔφτασα.

‘Εμπῆκε βιαστικὰ εἰς τὸ μῦλο, ἐφόρτωσε δύο σακιὰ ἀλευρί στὸ ἄλογο, μπῆκε σ’ ἄλλο σακὶ

κι ἔπεισε ἀπανογῶμι εἰς τὸ οαμάρι. Ντί! τὸ ζῶο καὶ βγῆκε ἀπὸ τὴν ἄλλη πόρτα, πέρνωντας τὸ δρόμο τοῦ χωριού.

“Ως τόσο οἱ Καλικάτζαροι είχαν τόσην ὅρεξη γιὰ χορό, ποὺ δὲν ἐπρόσεξαν καθόλου πῶς ἔλειπε δ μυλωνᾶς. “Ενας μὲ τὸν ἄλλον ἐμπαιναν μπροστὰ καὶ χόρευαν διαβολεμένα κι ἐτραχγουδοῦσαν δυνατά:

—Χορεύ’ ή λάστη κι ἡ σδουνιά
κι ἡ γιδοκακαρέτζα·
χορεύει τὸ παλιόσκουτο
μὲ τὴν παλιανδρομίδα!...

—Μωρ’ δ μυλωνᾶς τί ἔγινε; ἐρώτησεν ἔξαφνα δ Μπάκακας.

—Ναι, δ μυλωνᾶς! ποὺ εἶν’ δ μυλωνᾶς! ἐρώτησαν καὶ οἱ ἄλλοι μεταξύ τους.

Μερικοὶ ἔτρεξαν ἀμέσως εἰς τὸ μῆλο, ἔφεραν γύρα δλα τὰ σακιά, ἔφαξαν εἰς τὴν σκάφη, κοίταξαν τὸ βαρδάρι, χώθηκαν καὶ κάτω ἀπὸ τὴν μυλόπετρα· μὰ πουθενά· Γιαννάκης.

—Ἐφυγε! εἶπαν κοιτάζοντας σῆνας τὸν ἄλλο μὲ ἀπορία καὶ δργή.

—Τί νὰ κάνουμε;

—Νὰ τὸν φτάσουμε· ἐπρόσταξε θυμωμένος ὁ Μπάκακας.

Εἰς τὴν στιγμὴν ἐχάθηκαν δλοι σὰν ἀνεμοστρόβιλος ἐμπρός, πατῶντες τὴν λάσπη μὲ φωνὲς καὶ θρύβος, σὰν κοπάδι τσακάλια ποὺ βαδίζουν. Σὲ λίγο πρόφτασαν τὸ ἄλογο τοῦ Γιαννάκη ποὺ πήγαινε εἰς τὸ χωρίο μὲ τὸ κανονικὸ βῆμα του. Τριγύρισαν δλοι τ’ ἄλογο καὶ κοίταξαν ν’ ἀνακαλύψουν τὸ μυλωνᾶ.

—Νὰ τόνα πλευρό, νὰ καὶ τ’ ἄλλο, νὰ καὶ τ’ ἀπονογῶμι· μὰ δ μυλωνᾶς ποὺ εἶνε; ἐρώτεούσαν μεταξύ τους ἀγαναχτισμένοι.

—Πίσω θάμεινε· εἶπε ὁ Μπάκακας.

Αμέσως τόβαλαν δλοι πίσω μὲ σουργητά, τριποδίζοντας σὰν ἄγρια πουλάρια. “Εφαξαν δλο τὸ δρόμο ως τὸ μῆλο, τοὺς τράφους καὶ τὰ βάτα, σήκωσαν καὶ τὰ λιθάρια ἀκόμη· μὰ δὲν ἀπάντησαν πουθενά τὸ Γιαννάκη. Ἐγύρισαν τότε πάλι κοντὰ εἰς τὸ ἄλογο, ποὺ ἐπήγαινε ήσυχα τὸ δρόμο του καὶ ἀρχισαν μὲ περισσότερο πεῖσμα τὸ φάξιμο.

—Νὰ τόνα πλευρό, νὰ καὶ τ’ ἄλλο, νὰ καὶ τ’ ἀπονωγόμι· μὰ δ κερατᾶς ὁ μυλωνᾶς πούνε; Ελεγαν συναμεταξύ τους.

— Μπροστά πάει φώναξε πάλι! θυμωμένος ὁ Μπάκακας.

Τόρα έτρεξαν δύοι μπροστά, έψαξαν δύο τὸ δρόμο ὡς τὰ πρῶτα σπίτια τοῦ χωριοῦ.

*

Ως τόσο ὁ Γιαννάκης χωμένος εἰς τὸ σακί καὶ μ' δύο του τὸ φόρο, δὲν μποροῦσε νὰ κρατήσῃ τὰ γέλοια, δόσο ἔθλεπε τὰ τρεχάματα τῶν Καλικάτζαρων. Κάποτε σήκωνε φοβιγχτὰ τὸ κεφάλι καὶ κοίταξε ἀνυπόμονα ἐμπρὸς νὰ ἴδῃ τὸ χωριό του. Τέλος κάτω ἀπὸ τὸ πρῶτο γλυκοχάραμα τὸ εἶδε ἀριστερά, μὲ τὶς πολλὲς μουριές του καὶ τὰ ἄσπρα σπιτάκια του.

— Εύλα κούτσουρα-δαυλιὰ καῦμένα! ἐφώναξε ἀμέσως μὲ δλη του τὴ δύναμη.

Οἱ Καλικάτζαροι ἐγύρισαν καὶ εἶδαν κι ἐκεῖνοι τὸ χωριό. Κρύος φόρος τοὺς κυρίεψε ἀμέσως καὶ στάθηκαν γιὰ κάμποση ὥρα ἄφωνοι, ἀλλοὶ ὅπου βρισκόταν καθένας, σὰν καρφωμένοι. Τὴν ἵδια στιγμὴ ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ χωριό τὸ πρῶτο λάλημα τοῦ πετεινοῦ—Κουκούκου!...

— Πάμετε! εἶπε πικραμένος ὁ Μπάκακας, δταν εἶδε τὸ Γιαννάκη καθισμένον ἀπάνω εἰς τὸ ἀλο-

γέ του νὰ τοὺς περιγελᾶ. Δὲν εἶναι πιὰ δουλειὰ στὸν κόσμο. Οἱ ἀνθρώποι μᾶς πέρασαν.

Καὶ σηκώνοντας τὸ ραβδί του ψηλὰ σὰ σημαῖα μπῆκε μπροστά καὶ οἱ ἄλλοι τὸν ἀκολουθοῦσαν φωνάζοντας:

Φεύγετε νὰ φεύγουμε
γιατὶ ἔφταστος ὁ τουριόπαπας
μὲ τὴν ἀγιαστήρα του
καὶ μὲ τὴν πλαστήρα του.
Μᾶς ἔβρεξε, μᾶς ἀγιασε
καὶ μᾶς καψοκώλιασε!...

Τρίτο - πρίτο! τρίτο - πρίτο! τρίτο - πρίτο!

Τοῦ Λεωνίδα τὸ σπαθί
Κολοκοτρώνης τὸ κρατεῖ
Κι δποιον τ' ἀντιδῆ λαβώνει
Τοὺς Περσάνους θανατώνει.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΠΕΤΑΝ ΒΕΡΡΑ

10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1825

Τρία πουλάκια κάθουνται στὸ κάστρο τοῦ Χλιμοῦτσι.
Τῶνα τηράει τὰ Λεχαινά καὶ τὸ ἄλλο τὴ Γαστούνη
Τὸ τρίτο τὸ καλύτερο μοιρολογάει καὶ λέει :
— Θέ μου τὸ τί νὰ γίνητκαν τοῦ Κάμπου οἱ λεβέντες,
Μήτε στὸν Κάμπο φαίνουνται μήτε καὶ στὴ Γαστούνη
Μᾶς εἴπαν κάνουν πόλεμο μέσα στὸν "Αἱ Νικόλα.
Τριακόσιοι διαλεχτήκανε μέσ' ἀπὸ τὸ Χλιμοῦτσι
Μεντάτι νὰ τοὺς γένουντε γιὰ νὰ τοὺς λευθερώσουν.
Τὴ στράτα ποῦ πηγαίνανε τὴ στράτα ποῦ πηγαίνουν
Στ' "Αμπέλι" ἀπαντηθήκανε μὲ τοὺς στραβαραπάδες.
Πρώτη φωτιὰ ποῦ δώσανε σκοτώνουντε διακόσουν.
Μά πιασε μιὰ ψιλὴ βροχὴ κι ἔνας βαρὺς χειμώνας;
νοτίσαν τὰ φουσέκια τους δὲν πιάνουν τὸ ἀρματά τους
κι ὁ Βέρρας δπου τὸ ἄκουσε σὰν τὸ ἀτι κλημιτράει
— Παιδιά σηκώστε τὶς ποδιές καὶ σφίχτε τὰ τσαρούχια
γιουροῦσι γιὰ νὰ κάμουμε μέσ' στοὺς στραβαραπάδες
Τὰ γιαταγάνια τράβηξαν στὰ δόντια τους τὰ βάνουν.
Μὰ ἦταν οἱ μοῦροι λιγοστοὶ μὰ ἦταν οἱ δόλοι λίγοι.
Κανένας δὲν ἀπόμεινε ἀπὸ τοὺς παληὸντες συντρόφους.

ΤΟ ΜΑΓΕΜΕΝΟ ΚΟΥΤΙ

Ἐπεράσαμε τὸ ποτάμι τῆς Καμινίτσας καὶ
ἐσταθήκαμε εἰς τὰ Νιφορέτικα. Τὸ χωρὶδι εἶνε ἀπὸ
χαμηλὰ σπιτάκια καὶ ἀπὸ λίγες καλύβες ποῦ
κατοικοῦν ἀλεξανόφωνοι ποιμένες καὶ γύρτοι.
Θεωροῦται ἀπὸ δλούς ἡ μέση τοῦ δρόμου ἀπὸ
Λεχαινῶν εἰς Πάτρας καὶ οἱ ταξιδιώτες συνήθιζαν
νὰ κάνουν ἐκεῖ τοὺς πολυωρτέρους σταθμούς των.

Τόρα ὁ ἥλιος εἶχε δύσει. Τὸ σκοτάδι ἥρχετο
καὶ οἱ καρρολόγοι ἀπεφάσισαν νὰ ξενυχτίσουν ἐκεῖ.
Ἐξέζεφαν τὸ ἀλογά τους καὶ ἀφοῦ τὰ ἔτριψαν
καλὰ μὲ δεμάτι ἀπὸ ἀχυρὸ γιὰ νὰ στεγνώσουν τὸν
ἰδρῶτα τους, τὰ ἐσκέπασαν μὲ μεγάλα μάλλινα
σκεπάσματα καὶ τὰ ἔδεσαν εἰς τὸ παχύ.
Ἐπειτα ἐμπήκαμεν δλοι εἰς τὸ χάνι, γιατὶ καὶ τὸ ϕύχος
ἄρχισε νὰ τσούζῃ.

Τὸ χάνι ἦτο μικρὸ παλιόσπιτο μὲ αὐλὴν εἰς τὸ
δπίσω μέρος, μὲ τὸ ἀπαραίτητο πηγάδι καὶ ὑπό-
στεγο γιὰ τὸ ἀλογα. Γιὰ τοὺς ἀνθρώπους καμμιὰ
φροντίδα δὲν ἔχει ὁ χατζῆς, γιατὶ αὐτοὶ συνειθί-

ζουν νὰ κοιμοῦνται κοντὰ εἰς τὰ πόδια τῶν ἀλόγων τους ἢ ἀπάνω εἰς τὰ κάρρα.

Οἱ τοῖχοι τοῦ χανιοῦ ἀπὸ μέσα ἥτανε κατά μακρούς· ἡ δροφή γεμάτη ἀράχνες, τὸ ἔδαφος λασπερὸ καὶ ἄνισο. Μερικὲς σκινίδες σκεπασμένες μὲ παλιόχαρτο ἔκαναν τὸν σκελετὸ γυμνῶν ραψῶν. Στὸν ἕνα τοῖχο ὁ πάγκος μὲ δλίγα ποτήρια καὶ δύο φιάλες ἀκάθαρτες καὶ κατασκονισμένες ἔστεκε ἐμπρὸς καὶ μακρὺ τραπέζι ἔπιανε τὸν ἄλλο τοῖχο.

Ἐκαθίσαμεν εἰς τὴν μιὰ ἀκρη τοῦ τραπεζοῦ, γιατὶ στὴν ἄλλη ἐκάθουνταν ἥδη ἄλλη συντροφία καρρολόγων. Οἱ σύντροφοί μου ἔβγαλαν ἀπὸ τοὺς ντορβάδες φωμὶ ἀπὸ ἀραποσίτη καὶ ἐλιές καὶ ἀρχισαμε τὸ δεῖπνο. Οἱ χατζῆς ἔφερε σὲ δυὸ μαστραπάδες τὸ σχετικὸ κρασί.

Οἱ καρρολόγοι σχετίζονται εὔκολα μεταξύ τους. Ἀκολουθοῦν τὸν ἰδιον δρόμον, ὑποφέρουν τοὺς αὐτοὺς κόπους, δίδουν χέρι ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον σὲ ὥρα ἀνάγκης. Ἐκτὸς τούτου ἔχουν νὰ εἰποῦν τόσα καὶ τόσα περὶ τῶν ἀλόγων των, περὶ τῶν συναδέλφων, περὶ τοῦ ταξειδίου των, ὥστε εὐθὺς φιλιώνονται μεταξύ των ἐνῷ δὲν γνωρίζουν ὅντε τὰ δνόματά τους. Τοῦτο ἔγινε σὲ λιγάνι καὶ μὲ

τὸν συντρόφους μου. "Ἀλλαξαν ὅλίγας λέξεις, ἐκεράσθηκαν μεταξύ τους καὶ τέλος κατήγνωσαν στὸ τραγούδι:

Μπαίνω μέσ' στ' ἀμπέλι
σὰν νοικοκυρά,
νὰ κι ὁ νοικοκύρης
πόργεται κοντά!..

*

Σὲ λιγάνι ἔτριξε ἡ πόρτα τοῦ χανιοῦ, ἔνοιξε καὶ μπῆκε μέσα ὁ μπάρπα Παναγιώτης. Τὸν θυμοῦνται ὅλοι οἱ καρρολόγοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τοῦ μπάρμπα Παναγιώτη, γέροντα κοντόν, ξεραγκιανὸν μὲ φαρὰ μαλλιὰ καὶ γενειάδα δασεῖαν, φύδια πυκνὰ καὶ κατασουφιασμένο μέτωπο. Διέτρεχε τότε τὸ ἀπὸ Λεχαινῶν μέχρις Ἀχαΐας διάστημα, φέρων μᾶζ' του ἕνα γιάλινο κουτί μὲ τέσσερες κούκλες μέσα καὶ τὸ μικρὸ μπουζούκι του. Ἐσταματοῦσε ἀπὸ χωρὶς σὲ χωριό, ἀπὸ χάνι σὲ χάνι, ἐμπρὸς εἰς τὶς καλύβες τῶν ἀγροτῶν καὶ τὴν στάνη τῶν ποιμένων, εἰς τὸ δάσος, πολλὲς φορὲς κοντά εἰς τὸν δρόμον καὶ μὲ τὸ μπουζούκι καὶ τὰ νευρόσπαστά του ἐκέρδιζε τὸ φωμί του. Ποιὸς δῆμας ἦτο ὁ ἀνθρωπὸς αὐτός, μυστήριον! Οἱ

καρρολόγοι— ἄνθρωποι ὅχι καὶ τόσον πιστευτοί— ἔλεγαν πολλὰ περὶ αὐτοῦ.

Ἐνας ἄνθρωπος, ἔλεγαν, ὑπόπτου ἔξωτερικού μὲ τὸ μαῦρο φέσι του κατεβασμένος ὡς τάφια καὶ μικρὴ ἔσκιομένη, καπέτα, ἐστάθη ἕνα βράδυ εἰς τὴν ἀκρη μικρᾶς λίμνης. Ἡ λίμνη αὐτὴ λέγεται Κάρι-Κασέλα καὶ εἶνε ἔξω ἀπὸ τὴν Μανωλάδα. Κατὰ τὰ μεσάνυκτα δὲ Ἀράπης τῆς λίμνης, μὲ τὴν σιδερένια ματσούνα του ἐβγῆκε νὰ βοσκήσῃ τὰ φλωριά του. Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνος τὰ ἔβλεπε νὰ πηδοῦν ἀπάνω στὸ χορτάρι, κάτω ἀπὸ τὴν ἀστροφεγγιὰ τὰ φλωριὰ καὶ νὰ προχωροῦν ἀργά καὶ νὰ κουδουνίζουν σὰν κοπάδι ἀπὸ πρόβατα. "Ολα ἡσαν κατακαίνουργα καὶ λαμποκοποῦσαν τόσο, ποὺ ἦχλόν ἐφάγκριζε σὰν τὸ πρόσωπο λίμνης. Καὶ δὲ Ἀράπης ὅρθις μὲ τὴν σιδερένια ματσούνα του, τὰ σαλαγοῦσε μπροστά, τὰ μάζευε ἀπὸ δῶ, τὰ ἔσπρωχγε ἀπὸ κεῖ, ἐσφύριζε γιὰ νὰ μὴ πλανηθοῦν, νὰ μὴ σκορπίσουν στὰ χαμόκλαδα καὶ χάσῃ κανένα. ¶

Οἱ ἄνθρωποι ἀνὴθελε ἥμποροῦσε νὰ γίνῃ πλούσιος μὲ μιᾶς. Ἐφτανε νὰ ρίξῃ τὴν καπότα του καὶ τὴν αὐγὴν νὰ εῦρῃ πλακωμένο πλῆθος ἀπὸ φλωριά. Ἄλλὰ οὔτε τὸ σκέψθηκε. Τὸ γλυκὺ κουδού-

νισμά τους δὲν ἐκέντησε καθόλου τὴν πλεονεξία του. Ἐκάθηγτο μὲ τὸ κεφάλι στὰ γόνατα βάθεια συλλογισμένος. Μπορεῖ καὶ νὰ ἔκλασε. Τοῦτο φυσικὰ ἔκαμε ἐντύπωσι εἰς τὸν Ἀράπη, ἐπληγίασε καὶ τὸν ρώτησε:

— Τί κάνεις ἐδῶ, γέροντά;

— Ἔργομαι ἀπὸ μακρὺν τόπο καὶ υγρώθηκα. Δὲν ἔχω ποῦ νὰ μείνω κι ἔγειρα ἐδεπὰ νὰ πλαγιάσω.

— Σὲ βλέπω λυπημένο. Γιὰ πές μου εἰσαι δυσαρεστημένος ἀπὸ τὴν τύχη του;

— Εἴμαι λέαι; Εἴμαι καὶ πολύ.

— Τί θέλεις; Θέλεις νὰ τοῦ δώσω φλωριά. Νὰ σὲ κάνω νὰ πλέγης στὸ μάλαμα καὶ στ' ἀσῆμ. Θέλεις;

— Δὲ θέλω φλωριά. Τὸ μάλαμα καὶ τ' ἀσῆμ δὲ γιατρεύουντε τὸν πόνο τῆς καρδιᾶς μου.

— Αμ τί θές κάνε;

— Ε! σὰν μ' ἔχει ἦ τύχη μου νὰ ζήσω ἀκόμη, νὰ πίνω τὰ φαρμάκια, θήβελα νὰ είχα τίποτα νὰ βγάνω τὸ φωμή μου.

— Καλά! εἶπεν δὲ Ἀράπης.

Μπήκε μέσα στὴ λίμνη καὶ σὲ λιγάκι γύρισε φέρων ἐνα κουτί σκεπασμένο μὲ κόκκινο πάνι κι ἐνα μπουζούκι.

— Νά! είπε στὸν ἄνθρωπο. Μὲ τοῦτο θὰ κάμης τη, δουλειά σου... "Αν μὲ χρειαστῆς καμμιὰ φορά λέγε «Κάρι κασέλα» κι ἐγώ θὰ ἔρθω σπου και ἀν εἰσαι.

Αὐτὸς ἐ ἄνθρωπος ἦτος ἐ μπάρμπα Παναγιώτης.

*

Αὐτὸς λοιπὸν ἀμα ἀνοιξε γι πόρτα ἐμπήκε στὸ χάνι, κρατῶν στὸ ἔνα χέρι τὸ μπουζούκι του και στὸ ἄλλο τὸ κουτί, σκεπασμένο μὲ κόκκινο μιστριμένο πανί.

— "Α! ᾧ!.. καλῶς τὸν μπάρμπα Παναγιώτη. Κάτσε κοντά. Μωρὲ και μάννα και πατέρα!.. έφωναξαν δρόφωνοι και μὲ χαράν οι καρρολόγοι.

Τὲ μάννα και πατέρα, σημαίνει πῶς ἐστάθηκε τυχερὸς ὁ γέροντας γιατὶ τοὺς βρῆκε στὸ τραπέζι. Ἐκεῖνος ἔχαμογέλασε πικρὰ γιὰ τὸ τυχερό του αὐτό, ἐσούφρωσε τὰ φρύδια και γνωρίζων ὅτι οι ἄνθρωποι ἔκεινοι θήθελαν τὴν χαράν και πολὺ δλίγον ἐφρόντιζαν ἀν τὴν εἶχε και αὐτός, ἔρριξεν εἰς μίαν γωνιὰ τὴν κάπαν του και ἐκάθισε μεταξὺ τους στὸ τραπέζι.

— Φάε, γέρο μου, και πιέ, νὰ κάνης κέφι. Θὰ τὸ σκούξωμε ἀπόψε. Θὰ βάλῃς τῆς κοῦκλες νὰ

χορέψουν τὸ τσάμικο! είπε κάποιος ἀπὸ τοὺς καρολόγους.

Και χάιδεψε τὸ γέροντα στὸ ώμο.

Ο μπάρμπα Παναγιώτης ἐκίνησε τὸ κεφάλι παραδεχόμενος. "Εφαγεν δλίγον. ἔπιεν ὀλιγώτερον και ἔπειτα ἐτοποθετήσε ἀπάνω στὸ τραπέζι τὸ γιάλινο κουτί του, ἐσήκωσε τὸ κόκκινο πανί και ἀφοῦ πήρε τὸ μπουζούκι του, ἀρχισε νὰ παίζῃ τὸν καρσιλαμᾶν.

Μέσα στὸ κουτί ἐφάνηκαν τέσσερες κοῦκλες δύο ἀνδρες και δύο γυναικες. Οι ἀνδρες φορούσαν διάφορα στανέλες και οι γυναικες βλάχικα. Είχαν ἀνάστημα ἀπὸ μία πιθαμή, κάθε μία. "Άμα ὁ γέροντας ἀρχισε νὰ παίζῃ τὸ μπουζούκι και νὰ τραβας ἀρχισαν γουδῆ, τὰ νευρόσπαστα ἐκινήθησαν και ἀρχισαν γύριζαν γιὰ μιᾶς ὅλες ὡς βακχίδες.

— Τοῦ διαβόλου τὰ πράματα! Κι ἔπειτα σοῦ λέει δὲν εἶνε διαβολικά! ἔλεγαν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν οι καρρολόγοι, κοιτάζοντες μὲ αὐξάνουσαν ἀπορίαν τὰς κινήσεις τῶν νευροσπάστων.

"Ωστόσο ὁ γέροντας ἔξακολουθούσε νὰ τρα-

γουδῆ καὶ νὰ νὰ ταξιάζῃ τὸν ἥχο τοῦ μπουζουκιοῦ μὲ τὴν φωνή του. Τὸ μπουζοῦκι στὰ γέραια του καταντοῦσεν ἔμψυχον· ἔνγαξε γλυκείες καὶ μελωδικές φωνές. Καὶ τὰ νευρόσπαστα μέσα στὸ γιάλινο κουτί τους ἐγόρευαν καὶ ὁ μπαρμπα Παναγιώτης ἐτραγουδοῦσε διαφέρους χορούς: τὸν συρτό, τὸν Καλαματικόν. τὸ πηδητό, τὸ τζάμικο καὶ εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν ἥχων τὰ νευρόσπαστα ως νὰ είχον αἰτιθησι, νὰ ἥκουσεν τὸν ρυθμὸν καὶ τὰς λέξεις ἀλλαζαν τάξιν, θέσιν, κινήσεις καὶ χορόν.

Ο χατζῆς, ὁ κύριος δηλαδὴ τοῦ χανιοῦ κοντὸς καὶ ἀδύνατος, ἐκάθητο τυλιγμένος μέσα εἰς παλιὸν ἐπανωφόρι, μὲ τὸ κεφάλι στηριγμένο εἰς τὸν πάγκον κι ἐκοίταξε ἀφηρημένος τὰ διαθετικὰ πράματα. Η γυναίκα του, ἐπίσης ἀδύνατη καὶ ζαρωμένη γερόντισσα, συμμαζεμένη ως γάτα κοντὰ στὴν γωνιά, ἔκανε κάποτε τὸ σταυρό της καὶ ἐψιθύριζε λέξεις ἀπὸ τὸ Πιστεύω καὶ ἔφτυνε ἀπάνω ἀπὸ τὸν ὅμο της, δηλαδὴ, καταπρόσωπον τοῦ Ὀξαποδῶ. Οἱ καρρολόγοι διαφοροτρόπως καθήμενοι εἰς τοὺς πάγκους, ἀφωνοὶ καὶ μισοφοβισμένοι ἐκοίταζαν μὲ νυσταγμένα μάτια πότε τὰ νευρόσπαστα καὶ πότε τὸν γέροντα δόποιος ἔμοιαξε ἔκεινη, τὴν

ῷρα πῶς κρατοῦσε τὴν σφραγίδα τῆς Σωλομονικῆς καὶ ἦταν κύριος εἰς τὰ ἀκάθαρτα καὶ πονηρὰ πνεύματα.

Ο Μπάρμπα Παναγιώτης ἔπαινε τέλος τὸ τραγοῦδι του. Εσηκώθη, μέσα εἰς τὴν γενικὴν σιωπήν, ἔσυρε ἀπὸ τὸ συλάχι του μικρὸ δύλινο καυκὶ καὶ τὸ ἔθαλε ἀπάνω στὸ τραπέζι γιὰ νὰ μαζέψῃ τὴν ἀμοιβήν του. Οἱ καρρολόγοι: ὅταν θέλουν νὰ διασκεδάσουν ἔσθεμονται ἀλμητα.

Ο γέροντας ἐφάνη εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ ποσόν ποὺ ἔσύναξε. Χωρὶς νὰ εἰπῇ λέξη ἐπῆρε τὴν κάπα του, ἐσκέπασε πάλι μὲ τὸ κόκκινο πανί τὸν θησαυρόν του, ἐκαλγηνύχτησε καὶ ἔψυγε.

— Γέρο στρίγγλε! Θὰ ἔχουμε λιθανίσματα τόρα!... ἐψιθύρισε ὁ χατζῆς ὅταν ἡ πόρτα ἐκλείσθη ὀπίσω ἀπὸ τὸν γέροντα.

*

Ἐγὼ ἀπὸ τὴν ὥρα ποὺ δὲ τραγουδιστῆς ἔρχομαι τὰ παιγνίδια του ἔως τὴν ὥρα ποὺ ἔψυγε, δὲν ἔκινηθην καθόλου ἀπὸ τὴν θέσιν μου. Συμμαζεμένος μέσα εἰς μίαν φλοκάταν, ἐκοίταζα μὲ φόβον καὶ ἀπορίαν ἀλλοτε τὰ νευρόσπαστα καὶ ἀλλοτε τὸν γέροντα: ἀλλοτε τὸ χέρι του ποὺ ἔκινετο γοργά

καὶ ἀδιάκοπα ἐπάνω ἀπὸ τίς γορδεῖς τοῦ δργάνου.
Ἄλγθινὰ εύρισκέμενον εἰς μεγάλην στενοχωρίαν ποῦ δὲν ἡμποροῦσα νὰ καταλάβω ποιὰ ἵ, σχέσις τοῦ γέροντα μὲ τὰ νευρόσπαστα καὶ πῶς ἀκολουθοῦσαν τὰ τσακίσματα τῆς φωνῆς του μὲ τόσην ἀκρίθειαν. "Ηρχισα νὰ πιστεύω ως ἀληθινὰ τὰ λεγόμενα καὶ δλγην σχεδὸν τὴν νύκτα ἐγέμιζα δτι εύρισκόμην μεταξὺ τοῦ φοβεροῦ Ἀράπη τῆς λίμνης καὶ τοῦ μπάρμπα Παναγιώτη.

Ἄλλ' ὅπως δλα τὰ πράγματα τὰ ξεκαθαρίζει ἐ καιρός, ἔξεκαθάρισε σὲ λιγάκι καὶ τὸ μυστήριον τοῦ μπάρμπα Παναγιώτη. Ἐμαθα δηλαδὴ δτι δχι δ Ἀράπης τῆς λίμνης, ἀλλὰ πολυχρόνιος φυλακή τοῦ ἔδωκε τὸ μπουζούκι καὶ τὰ νευρόσπαστα.

Νέος δ μπάρμπα Παναγιώτης παρεσύρθη ἀπὸ τὴν κακογλωσία τῆς γυναικός του εἰς φοβερὸ ἔγκλημα. Ἔσκότωσε τὸ μόνο παιδί ποῦ εἶχε ἀποκτήσει μὲ τὴν πρώτην του γυναικα. Καὶ κατὰ τὴν πολυχρόνιον κάθειρξιν του ἐφεῦρε τὸν μηχανισμὸν νὰ τραγουδῇ καὶ νὰ χορεύουν τὰ νευρόσπαστα.

Πῶς τὸ κατώρθωσε δική του δουλειά. Φτάνει ποῦ τὸ κατώρθωσε.

ΜΠΛΑΧΑΒΑΙΟΙ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1809

Οἱ κλέφτες ἀπὸ τὸ "Αγραφα κι ἀφιατῶνι ἀπὸ τὰ Χάσια Φορέστε τὰ γελέκια σας. ζωσθῆτε τὰ σπαθιά σας Πιάστε ταμπούρια δυνατά ταμπούρια σιγουράτα. Τὸ καρωτῆλι φώναξε μέσ' ἀπὸ τὸ ταμπούρι:

- Πολλὰ κοράκια φαίνονται μαῦρα σὰν ἀρβανίτες Μήν εἰν' δ Φώτης πᾶρχεται μὴν εἰν' δ Λεπενιώτης;
- Μήτε δ Φώτης ἔρχεται μήτε δ Λεπενιώτης Μουχτάρ πασᾶς μᾶς ἔρχεται μὲ τριανταδύ χιλιάδες.
- Κι ὁ Παπαθύμιος φώναξε μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι:
- Βαστάτε, παληκάρια μον ὅλοι μέσ' στὰ ταμπούρια Καὶ τὸν μουρντάρο Μουχτάρ πασᾶ χτιπάτε στὸ κεφάλι Κι αὐτὰ τὰ λιανοκόνιαρα καὶ τοὺς φωραρδβανίτες Στοὺς βράχους νὰ τοὺς φίξουμε νὰ φάνε τὰ κοράκια. Τρία γερούσια κιμμανε μὲ τὸ ἀλλάχ - ἀλλάχ τους Κι ὅλοι στοὺς βράχους ἔπεσαν Κονιάροι κι Ἀρβανίτες Κι ἄλλο γερούσι πρόσταξε Μουχτάρ πασᾶς νὰ κάμουν Κι οι Τούρκοι κάμαν τὸ ντονᾶ καὶ πέσαν στὸ γερούσι Πέντε χιλιάδες Κονιαριά καὶ Λιάπιδες φταχόσιοι Μέσ' στὰ τάμπούρια τῶν κλεφιῶν καὶ τῶν καπεταναίων. Γέμισαν βράχοι Ἀρβανιτιὰ τὰ ρέματα Κονιάρους Πικρὴ φωνὴ ἀκούστηκε—Πιάσαν τοὺς Μπλαχαβαίους Σκλαβώσανε τοὺς φίλους τους καὶ δλη τὴ γενιά τους!...

Κείτεται γι γυναίκα γι πρωτόπλαστη, ξαπλωμένη στήν παχειά γλόγη, κάτω από τὸ λισπύρι τοῦ Μαγιάτριλου. Ὁ Ἄδαμ ὁ ἄνδρας τῆς πέρα στὸ χωράφι ὀργώνει μὲ τὰ καματερά του τὴν γῆ, ἰδρώνει καὶ μάχεται, πληρώνοντας βαρειὰ τὸ βαρύ του ἀμάρτημα. Καὶ ἐκείνη στυλόνοντας τὸ μάτι στὸν χαρούμενο κάρπτο καὶ τὸ ἀγέραστα βουνά, εἰς τὰ δάση τὰ πυκνοντυμένα καὶ τὸ φειδωτὸ ποτάμι καὶ τὴν θάλασσα, εἰς τὰ ζωντανὰ τῆς γῆς καὶ εἰς τὰ πετούμενα τοῦ αἰθέρα, λέει συμπλήρωμα τῆς Δημιουργίας τὸν δουλευτὴ τὸν ἄνδρα τῆς καὶ πῶς χωρὶς αὐτὸν καὶ τοὺς κόπους του, ὅλα θὰ ἴσχουν ἄχαρα καὶ νεκρά. Καὶ ἀκόμα λέει, πῶς αὐτὴ, εἰνε τοῦ ἀνδρὸς τὸ ταῖρι καὶ τὸ συμπλήρωμα, ὅλακερη γῆ Ζωὴ καὶ μὲ τὴν μεγάλη τῆς κορμοστασίᾳ ἐπροκαλοῦσε θαρρεῖς νὰ παραβγοῦν τὴν Γῆ — γῆ μῆτρα γῆ ἀστείρευτη τὴν πλατεία κοιτίδα τῆς Ἀνθρωπότητος. Κάτω από τὰ πύρινα σκέλια τῆς ἐκλωτοῦσε πεισματικὰ τὸ χῶμα, ἔδερνε τὸν ἄερα μὲ τὰ στιβαρά της μπράτσα καὶ δείχνοντας τοὺς λαχταριστοὺς λαγῶνες της, ἐτραγουδοῦσε μὲ περιφάνεια τὴν μυστικὴ δημιουργία τῶν σπλάχνων

τῆς καὶ ἐκαλοῦσε τὰ σύμπαντα στὴν δούλεψή της: — Ἐγὼ φέρνω στὸν κόσμο τοῦ κόσμου τὸν ἀφέντη. Οἱ ἀέρας θὰ τοῦ δώσῃ ζωὴν καὶ τὴ Γῆ, θὰ τὸν θρέψῃ καὶ θὰ τὸν μεγαλώσῃ. Οἱ σύρανδος θὰ χαρίσῃ στὴν φυγή του χρώματα ἀξμονικὰ καὶ ὁ Ήλιος τὸλμην καὶ ἐνέργειαν. Οἱ Αἰθέρας θὰ τοῦ στείλῃ ὕπειρα καὶ γῆ ἀπέραντη, θάλασσα ἀπέραντες ἐλπίδες. Ολα τὰ ψυχωμένα καὶ τὸ ἄψυχα τοῦ κόσμου γενῆτε δοῦλοι μου. Ἐγὼ φέρνω στὸν κόσμο τοῦ κόσμου τὸν ἀφέντη...

Ο καλὸς Θεὸς καπως ἀκουσε τὰ ἐγωιστικὰ αὐτὰ λόγια τῆς γυναίκας καὶ ἐπρόσθαλλε στὸ φρύδι τοῦ Παραδείσου ὡργισμένος:

— Βρὲ τὴν χαραμοφάγα! λέει. Ἐγὼ τὴν ἐπλασα νὰ συντροφεύῃ τὸν ἄνδρα τῆς στοὺς κόπους καὶ τοὺς μόχθους τῆς ζωῆς καὶ ἐκείνη στὸν ήλιο τὸν ἀπλώνει. Ἀν τὴν ἀφγήσω ἔτοι, δὲ θ' ἀργήσῃ νὰ κράξῃ κι ἐμένα γιὰ νὰ τῆς λυσωδέσω τὸ παιδί. "Α! δὲν εἴπαμε ἔτοι. Γιὰ νὰ τῆς εὔρω μιὰ δουλειὰ που καὶ νὰ θέλῃ νὰ μὴν ησυχάζῃ νύχτα ημέρα.

Παίρνει δ Θεὸς μιὰ χούφτα χῶμα, τὴν φυσικὲς φορὲς καὶ λέει:

— Καταραμένος ἐσύ ἀπὸ ὅλα τὰ θηρία καὶ ἀπ' ὅλα τὰ ζωντανὰ τῆς γῆς. Ἐπὶ τοῦ στήθους

καὶ τῆς κοιλίας τῆς γυναικὸς βοσκήσεις καὶ παχυνθῆς καὶ πληθυνθῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῆς καὶ ἀπὸ τῆς σαρκὸς αὐτῆς. Καὶ ἔγθραν θήσω ἀναμέσου σου καὶ ἀναμέσου τῆς γυναικὸς καὶ τῶν δακτύλων αὐτῆς καὶ τοῦ σελόου αὐτῆς. Σιέλω ὥσπερ ἐξ ὑιελισθῆς καὶ ὅνυχι ὥσπερ δοκάνωφ διατασθῆς, ἀλλ' οὐ μὴ λείψῃς εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀγαθὸς γὰρ ὁ σπόρος καὶ τρεφαντὸν τὸ λειβάδι ὅπου ὑπάγης.

Καὶ τινάζει τὴν χουφτιὰ ἐπάνω στὸ κορμὶ τῆς Εὔας. Πετείται ἐκείνη ἀλαφιασμένη, τρέχει ἀπὸ δῶ, φεύγει ἀπὸ κεῖ, πάει καὶ τρίβεται στοὺς κορμοὺς τῶν δέντρων, χώνεται ὡς τὸ πηγοῦνι στὰ νερά — τίποτα! Ἀγρια φαγούρα ἀνάβει τὸ κορμὸν της. Χίλια βελόνια κεντοῦν τὴν σάρκα της. Τί νὰ κάμῃ; Εὑλώνει τὰ φύλλα τῆς συκιᾶς ποῦ ἐσκέπαζαν τὴν γύμνια της καὶ βλέπει τὸ ἐλεφαντένιο της κορμὸν αὐλακωμένο ἀπὸ τὰ φουσᾶτα τῶν φύλλων. Καὶ ἀρχινάει τὸ φυλλομάζωμα.

Οἱ Ἄδαμ σήκωσε κάποτε τὰ μάτια ἀπὸ τὴν δουλειὰ καὶ τὰ ἔρριξε στὴ γυναικα του. Καὶ καθὼς τὴν εἶδε νὰ δέρνεται σὰν παλαβὴ καὶ νὰ μὴ βρίσκῃ ησυχία ἔβαλε δυνατὰ γέλοια:

— Ήρε ὁ ἀνθὸς τὸν κλῶνο του κι ὁ κλῶνος τὸν ἀνθὸς του· εἴπε εὐχαριστημένος.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΓΚΟΥΡΑ

30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1826

Θέλτε ν^ο ἀκοῦστε κιλάμιατα, δάκρυα καὶ μοιρολόγια, περάστ^ο ἀπὸ τὴν Κοινόνοη καὶ σύρτε στὴν Ἀθήνα κι ἔκει ν^ο ἀκοῦστε κιλάμιατα, δάκρυα καὶ μοιρολόγια πῶς κλαῖν^ο μανάδες γιὰ παιδιά, γιναῖκες γιὰ τοὺς ἄνδρες, ν^ο ἀκοῦστε καὶ τὴ Γκούρενα, τοῦ Γκούρα τὴ γυναῖκα, πῶς κλαίει πῶς μοιρολογάει, πῶς χύνει μανῶν δάκρυα σὰν τὴν τριγῶνα θλίβεται, σὰν τὸ πατὶ μαδιέται, σὰν τοῦ κοράκου τὸ φτερὸν μαυρίζ^ε ἢ φροεσά της. Καὶ στὰ μπεντένια κάθεται τὰ πέλαγ^ο ἀγναντείει, βλέπει καράβια κ^{αὶ} ἔχονται, βαρκοῦλες κ^{αὶ} ἀριμενίουν. Καράβια μου βαρκοῦλες μου χρυσοί μου μπεγιαντέδες. Ψιλὴ φωνήται ἔβαλε ὅσο κι ἀν ἔδυνασθη: — Ποῦ ήσαι Μαμούνη ἀντράδερφε πολὺ μ^α ἀγαπημένε, Ο Γκούρας ἔβασθέθηκε καὶ πάει γιὰ τὸ Γένος κ^{αὶ} ή συντροφιά του σκόρπισε, γυρεύει γιὰ νὰ φύγῃ. Κι δ^ε Μακρουγιάννης χούγιαξε κι δ^ε Μακρουγιάννης λέει: — Παιδιά μ^α νὰ νταγιαντίσωμε ἀκόμη δέκα μέρες σ^ο ἐμᾶς μεντάτι ἔρχεται στερηγᾶς καὶ τοῦ πελάσου φέρονυν μπαΐρακια μὲ σταυρὸν καὶ φράγγους μὲ καπέλο. Μαμούνη πέσε τοῦ Φαβιέ, τοῦ καπετάνιου Τσωρτση, τὸ κάστρο νὰ μὴ δώσουμε τὴν παινεμέν^η Ἀθήνα κι ἀκοῦστε το^ν Ἀθηναϊσσες καὶ το^ν Ἀθηνιοτοποῦλες, πῶς κλαῖνε γιὰ τὸν τόπο τους καὶ γιὰ τὰ πατρικά τους νὰ μὴν τὰ παραδώσουνε στὸ σκύλο τὸν Κιουτάγια.

Ο ΚΟΥΡΔΟΥΚΕΦΑΛΟΣ

— Ήταν, που λές, τέτοιες γήμερες, παραμονή Αϊβασιλειού. Στὸ μικρό μου τὸ χωριό, τὸ θαμένο στὸ γούπατο ἐνὸς κάμπου, ή ζωὴ περνᾶ ἡσυχῇ καὶ ἀνεπαισθητῇ δπως ή ζωὴ, τῶν ἀφύχων. Κάτι μικρομαλώματα, κάποιες μικροφροντίδες, μιὰ χαρὰ γάμου καὶ μιὰ θανάτου λύπη, εἶνε τὰ μόνα ποὺ τρικυμίζουν κάποτε αὐτὴ τὴν νεκροθάλασσα. Μὰ δταν ἔρθουν οἱ καλές, οἱ μεγάλες γήμερες, η ζωὴ πετιέται καὶ θορυβεῖ σὰν ἀνάερα κεφαλόβρυσου. Δὲ δουλεύουν στὰ χτήματα· δὲ μαθητεύουν στὰ σκολειά. Παύει δὲ φόβος τοῦ δασκάλου καὶ τὰ ξαρωμένα φρύδια τοῦ πατέρα. Χαρὲς καὶ χάδια βασιλεύουν δλοῦθε.

Σὲ τέτοια καλὴ στιγμὴ κατώρθωσα κ' ἐγὼ μιὰ χρονιὰ νὰ εἰπῶ τὸν "Αϊβασιλη" στὰ σπίτια. Ο Τάσης Γούναρης, σύντροφος στὰ σκολεὶα καὶ στὰ παιγνίδια μου, ήταν πλουσιόπαιδο. Ο πατέρας του ήταν ἔμπορος· ἔκανε μαλλιὰ καὶ τυριὰ καὶ τὰ ἔστελνε στὴν Πάτρα στοὺς μεγαλεμπόρους. Ο

δικός μου ήταν φτωχώτερος μὰ εἶχε τὴν κοινωνικὴ του θέση. Ήταν σοβαρός, λιγότογχος, ἀγέλαστος· τὸν ἔλεγαν Δάξαρο οἱ χωριανοὶ γιὰ νὰ δεῖξουν τὸ μελαγχολικό του χαρακτῆρα. Οπωσδήποτε καὶ οἱ δυὸ δὲν εἴμαστε παιδιὰ τοῦ δρόμου καὶ δὲν ήταν εὔκολο νὰ μᾶς ἀφήσουν νὰ γυρίζουμε τὰ σπίτια συνάζοντας δεκάρες.

Η μάννα μου, δταν δειλὰ—δειλὰ τῆς τὸ πρωτειπα ἔθυμωσε στὰ γερά.

— Τί; Θὰ γένης, σάν τὸ παιδί του Κουρδουκέφαλου; Έσύ αύριο θάχεις τοὺς μποναμάδες σου.

"Ο Κουρδουκέφαλος ήταν χαλκιᾶς μ' ἔνα χοντρὸ δλοστρόγυλο κεφάλι, σὰν τὶς πέτρινες μπάλες τῶν παιδιών κανονιῶν· μὲ μιὰ κοιλιὰ παιδιὰ ποὺ τὸ ἀνάθρεψε μισόγυμνα μέσα στὸ χαλκιαδικό του πίσω ἀπὸ τὲ φυσερὸ καὶ τὰ κάρβουνα. Ἐλεγαν μάλιστα γι' αὐτὸν δτι ἐπειδὴ χρωστοῦσε, γιὰ νὰ μήν του πάρουν τὸ μόνο χτῆμα ποὺ εἶχε, τὸ μαγαζί του, κάθε μῆνα τοῦ ἄλλαζε τὴν πρόσοψη ἀφοῦ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ μεταφέρῃ δπως τὸ φοῦρνο του δ Ναστραδὸν Χότζας. Πότε ἀνοιγε πόρτα στὸ δρόμο· πότε τὴν ἔκλεινε καὶ τὴν ἀνοιγε στὸ πίσω μέρος· πότε ἀφηγε παράθυρο· πότε ἔκλεινε καὶ τὸ παράθυρο καὶ ἀνοιγε φανέστρα στὴ στέγη.

Καὶ αὐτὸς ἔλεγον τὸ ἔκανε γιὰ νὰ μὴν εἶναι ποτὲ σύμφωνος μὲ καίνο ποῦ εἴχε οὐποθηκέψῃ. Ἀλλήλαι φέματα δὲν ξέρω νὰ τὸ βεβαιώσω. Ή μάννα μου ὅμως παρομοιάζοντάς με μὲ τὸ παιδί του Κουρδούκωνταλού, ηθελε νὰ μου διξῇ τὴν ἑσγάτη περιφρόνηση.

Τέλος χρόνου ἔκλαψα γύρω τῆς ἀπὸ τὸ πρωὶ ὅς τὸ μεσημέρι τὴν κατάφερα. Τὴν ἐδεξαίωσα πῶς δὲ θὰ πηγαίναμε παρὰ στὰ συγγενικά μας σπίτια. Μ' ἔντυσε τὰ γιορτινά μου ρούχα, μὲ καλοχτένισε σὰν νὰ μ' ἔστελνε στὴν ἔκκλησιά καὶ μὲ ἄφηκε νὰ πάω μὲ τὸ φέλο μου.

— Κοίταξε καλά· μοῦ φώναξε ἀπὸ τὸ κεφαλόσκαλο· μὴν ξεχάσεις νὰ πάτε καὶ στοῦ παπούλη σου.

— Το.. ἔκαμα ἐγὼ ἀνασηκώνοντας τὸ κεφάλι.

Καὶ ἀρχίσαμε τὴν περιπλάνησή μας μέσα στὸ χωριό, ἀναζητώντας τὰ συγγενικά μας σπίτια. Στοὺς δρόμους συχναπαντούσαμε ἄλλες συντροφιές παιδιών, ποῦ πήγαιναν κ' ἔκεινα νὰ εἰποῦν τὸν 'Αιθασόλη. Βαστούσανε ψηλὰ καλάμια στὸ χέρι καὶ ἔτρεχαν κ' ἐσφύριζαν κ' ἐχόρευαν καταμεσίς τοῦ δρόμου, γεμάτα ἀπὸ υγεία καὶ γαρά. Γυμνοπόδαρα, λασπωμένα, ξεσκούφωτα, ἔμπαιναν σὲ κάθε σπίτι, σὲ κάθε μηγαζί, στὶς ταβέρνες

καὶ ἀργίζαν τὸ τραχυόντες τους δυνατές, ἔχαστερο. Τὰ πουλιά ἐλεύθερα στὸ ἐλεύθερο κλαδί τους.

Ανάμεσα ἀπὸ κύττα στὴν πρώτη γραμμή, ήταν καὶ ἕ γιδες του Κουρδουκέψαλου, ποῦ δὲν ηθελε ἡ μάννα μου νὰ του μοιάσω. Είχε κεφάλι τίσι σὰν του πατέρα του καὶ πρόσωπο μελαμένο, κορμὶ γερὸ σὰν ἀπὸ μπροστής μὲ κακοτράγαρο. Δὲν φορούσε παρὰ ἔνα πουκάμισο ζωσμένο στὴν μέση, μὲ σχοινὶ καὶ ἔνα βρακί ποῦ κατέβαινε λίγο κάτω ἀπὸ τὰ γόνατα. Καὶ ἔτσι ἐφκινόταν εύτυχισμένος. Σὲ δλεις τὶς συντροφιές ἔκανε τὸν ἀρχηγὸν ἢ γιὰ νὰ εἰπὼν ἀκριβέστερα τὸν τύραννο. Εμπάτιζε τὸ ἔνα παιδί, ἐπειραζε τὸ ἄλλο, ἐκαβαλίκευε τὸ τρίτο.

Εμεῖς, νωθροὶ στρατοκόποι τῆς Ζωῆς, ἀπὸ τόρχ φασκιώμενοι μὲ τὴν κοινωνικὴν πρόληψη, πηγαίναμε ἀπὸ πίσω ἀναζητώντας τὰ σπίτια, μὲ τρόμος καὶ μὲ φόβο μὴν παραστρατήσουμε.

— Νὰ εἰπούμε τὸν 'Αιθασόλη: βωτούσαμε δειλὰ κάτω στὴν σκάλα.

— "Οχι τὸν εἰπαν ἄλλοι· ἔπεφτε μιὰ φωνὴ ἀπὸ πάνω.

Μὲ λύπη καὶ ντροπὴ μαζὶ κινούσαμε νὰ φύγουμε ἀμέσως. Ούτε νὰ μᾶς ιδοῦν δὲν ηθέλαμε.

Μὰ σταν μᾶς χναγνώριζαν ἔτρεχαν καὶ μᾶς φύναζαν ἀπὸ τὰ παράθυρα οἱ γυναικεῖς.

— Μπά! ὁ Τάσης τοῦ Γούναρη! μπὰ ὁ Πέτρος τοῦ Ἀβράμενας! ἐλάτε... ἐλάτε! ἀπάνω.

Τότε γυρίζαμε χαρούμενοι, ἀνεβαίναμε τὶς σκάλες ἡ γλυπτρούσαμε στὰ ίσογεια καὶ στεκόμαστε μπροστά στὰ εἰκονοστάσια. Τὸ καρδιοχτύπι μας μεγάλωνε τὰ μάγουλά μας ἀναβαν σὰν κάρβουνα. Τέλος ἀτενίζαμε τὰ εἰκονίσματα, τὰ Βάγια, τὰ στέφανα, τὸ ἀναμμένο καντήλι καὶ ἀρχίζαμε μὲ βραχνὴ καὶ δλότρεμη φωνή, σὰν πέταγμα πουλιού ξαφνισμένου ἀπὸ τὸ φῶς τὸ ἀφθονο:

“Αγιος Βασίλης ἔρχεται
Γεννάρης ἔημερώνει....

“Ετοι περάσαμε ἔνα μὲ τὸ ἄλλο δλα τὰ συγγενικά μας σπίτια. Δὲν ἀφήκαμε οὔτε τοῦ παπούλη οὔτε τῆς κυρά μαμῆς, ποῦ ἐσύστησε στὸ σύντροφό μου ἡ μάννα του. Μὰ σὲ ξένο σπίτι δὲν πατήσαμε· δὲν ἐμπήκαμε σὲ μαγαζί. Ἡ καρδιά μας ἐλαχτάριζε· μὰ τῆς μάννας ἡ τσιμπιὰ καὶ τοῦ πατέρα ὁ σφόντυλος ἀγρυπνοῦσαν φοβερὰ ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μας.

“Ηρθε τέλος ἡ ὥρα τῆς μοιρασιᾶς. Ἐγὼ ζημουν

ὁ ταμίας. Σὲ μιὰ τσέπη τοῦ πανωφοριῶν μου ἔργηνα ὅτι μᾶς ἔδιναν. Καθίσαμε σὲ μιὰ πέτρα, ἰδειασα τὴν τσέπη μου καὶ ἀρχίσαμε νὰ μοιράζωμε σὰν καλοὶ συντρόφοι. Δεκάρα ὁ φίλος μου δεκάρα ἐγώ. Πεντάρα ἐκεῖνος πεντάρα ἐγώ. “Εκανε κρύο δυνατό· ἡ νύχτα πλάκωνε· ἡ πάχνη σκέπαζε μὲ παγωμένο ἴδρωτα δλο τὸ χωριό. “Ἐτρεξα καὶ ρίζωσα στὴ γωνιὰ νὰ ζεσταθῶ. Ἡ μάννα μου ἐτοίμαζε τὸ χυλὸ ποῦ θὰ ἔφτιανε τὸ πρωτὶ τὶς τηγανίτες. Τὸ ἄλλα μου τ’ ἀδέρφια καθόντουσαν τριγύρω καὶ ἔπαιζαν μὲ τὸ ἀναμμένα δαυλιά, ἐσγάρλιζαν τὴ στάχτη, ἔζαλιζαν τὴ μάννα μὲ χῆλια γλυκόλογα. Ἐγώ σοβαρὸς καὶ ἀμιλητὸς μετροῦσα τὰ ξεδούλειά μου. Πλάκωνε ἡ αὐριανὴ ποῦ θὰ ἔπαιζα τὴ βλάχα, τὸ στριφτὸ, τὸ ντοιχάκι μὲ τὸ ἄλλα συνομήλικα. “Αξαφνα βρόντησαν παράδεις στὸ πανωφόρι μου. Βάνω τὸ χέρι μου, φαχούλευνω, βρίσκω μέσα στὴ φόδρα πεσμένα σαρανταπέντε λεφτά. Ναί· τέσσερες δεκάρες. καὶ μιὰ πεντάρα. “Ιδρωτας μὲ τσάκισε.»

— Μάννα, φωνάζω· μάννα! βρῆκα κι’ ἄλλα λεφτὰ στὴν τσέπη μου.

“Εκείνη στὴ δουλειά της σκυμμένη δὲν ἔδωκε ἀπόκριση.

— Μάννα, της ξαναλέω είχα κι' άλλα λεφτά.
Δεν τὰ μοιράσαμε τοῦτα. Δεν τὰ είδα, μα τὸ θεό
δὲν τὰ είδα...

— Δεν πειράζει τὰ μοιράζετε αύριο.

— "Οχι! θὰ πάω τέρα.

Καὶ σηκόνομαι ὅρθες, φορώ τὰ παπούτσια,
ἔτοιμος ν' ἀνοίξω τὴν πόρτα. Μὰ δὴ μάννα μου
θυμωμένη μου φωνάζει ἄγρια.

— Ποῦ θὰ πᾶς, μωρὲ, τέτοια ώρα; Δεν ἀκούς
τί κάνει ζέω!

"Αληθινὰ ἔξω βογγοῦσε ἐ βοριᾶς καὶ τὸ νερό-
χιονο ἐπεφτε. Τὸ σπίτι τοῦ φίλου μου ηταν μα-
κριά. "Επρεπε νὰ περάσω αὐλάκια νὰ διαβῶ ἀπὸ
τόπους στοιχειωμένους. Κοντὰ ηταν τῆς θεᾶ
Κωσταντινᾶς τὸ χαριάτι, που είδα προχτές
σούρουπα τὸν Αἰδημήτρη καὶ ἔβαλα τὶς φωνές.
Παρακάτω δὴ συκιά τῆς Πλεύρενας, που γιὰ νὰ
περάσω ἀλλοτε δηφηκα τὸ ἔνα μου παπούτσι.
Παραπέρα δὴ βρύση, που τέτοια ώρα οἱ νεφάδες
πλένουν καὶ λευκαίνουν τὰ μεταξωτά τους. "Ολα
τώρα τὰ θυμώμουν καὶ ἀνατρίχιαζα. Μὰ δὲν γη-
ποροῦσα καὶ νὰ γησυχάσω. Φίδι ἀνάδευε μέσα
μου. Τὰ σαρανταπέντε λεφτά καίγανε τὰ χέ-
ρια μου.

— Μάννα, ἀσε με νὰ πάω..... Σὲ δὲ ἀργήζω
επικλαίοντας τέρα.

— Πήγανε ντὲ νὰ σὲ πάρουν οἱ Καλικανᾶ-
ροι. "Η ξέχασες πῶς ἔχουμε ἀκόμη Δωδεκάημερα;

"Οχι! δὲν τὸ ξέχασα: τὸ θυμόμουνα πολὺ καλά.
Οἱ γυναῖκες κάθε ὥρα μᾶς τὸ θύμιζαν μὲ τὰ κα-
μώματα καὶ τὸ ἀνέκδοτά τους. Μὰ τί ητανε γιὰ
μένα οἱ σαϊτάνιδες αὗται μπροστὰ στὴν ἀγωνία
ποῦ ἔπνιγε τὴν ψυχή μου: "Ἐνόμιζα πῶς τὸ ηξερε
τόρα ἐ Τάσης τὸ ἀδίκημα, πῶς τὸ ἔλεγε τὴν μάν-
τρα του κλέφτης, κλέφτης, κλέφτης, γημουνα ἐγώ!

— Μάννα, δὲν μπορῶ. θὰ πάω! ξαναφώναξα
κατακόκκινος.

Γύρισε καὶ μὲ εἶδε κατάματα χαμογέλασε. Δὲν
ζέρω γιατί χαμογέλασε. Μοῦ φόρεσε καλὰ τὸ
πανωφόρι, μοῦ σήκωσε τὸ γιακά· μοῦ στοίβαξε ὡς
τὸ ἀφτιὰ τὴν σκευφια, ἀνοιξε τὴν πόρτα.

— Τρέχα καὶ πρόσεχε μὴν πέσῃς στὶς λάσπες.

Κατέβηγκα τὴν σκάλα καὶ δὴ καρδιά μου φτερού-
καε. Τὸ ἀπλερο σαρκίσ μου ἀνατρίχιαζε μέσα στὴν
νύγτα ἀπὸ φόβο καὶ ιρύ. "Ἐδῶ σκόνταζα, ἐκεῖ
γλυστροῦσα, ἀλλου ἔβαλτωνα. "Επεφτα στὶς
φράχτες, χτυποῦσα στὰ κορμόδεντρα. Μὰ δῆλο
προχωροῦσα μὲ τὰ λεφτὰ στὴν φούχτα μου. Πέ-
προχωροῦσα μὲ τὰ λεφτὰ στὴν φούχτα μου.

ρασα μὲ κλειστὰ μάτια τὸ χαριάτι τῆς θειᾶς Κωσταντινιᾶς· διάδημα χωρὶς ν' ἀτενίσω τὴν στοιχειωμένη συκιά πήδησα στὴ βρύση χωρὶς νὰ προσέξω τὰ τραγούδια καὶ τὰ ὅργανα τῆς νεφάδας· ἔφτασα τέλος στὸ σπίτι του φίλου μου.

Μὰ ἡταν κατάκλειστο, σιωπηλὸ καὶ ἄγριο στὸ σκοτάδι. Βάνω τὶς φωνές.

— Τάση!.. Τάση!..

Οὔτε φωνή, οὔτε ἀκρόαση. Ἐτρεμα ὄλόκορμος. Γύριζα καὶ ἔβλεπα φοβισμένα πίσω μου. Ἡσκοι πέρναγαν μπροστά μου· κρύα χέρια φαχούλευαν στὶς πλάτες, στὰ μαλλιά μου.

— Τάση! ἐ Τάση!.. ξαναφώναξα βραχνά.

Τίποτα. Σκύλλοι γαύγιζαν ἀπόπερα. Γαύγιζαν καὶ οὐρλιαζαν σὰν λύκοι. Τὰ πόδια μου δὲν ἦθελαν νὰ κρατήσουν δρθὸ τὸ σῶμά μου. Κάποτε ἀνοίγει ἔνα παράθυρο.

— Ποιὸς εἶνε; φώναξε ὁ φίλος μου.

— Τάση, ἐγὼ εἴμαι· ἔλα κάτου νὰ σου εἰπῶ.

— Δὲν μπορῶ, καῦμένε· δὲ μ' ἀφίνεις γι μητέρα· Τί θές;

— Ἔλα κάτου· ἔχω κι' ἄλλα λεφτὰ νὰ μοιράσουμε. Ἡταν μέσα στὴ φόδρα καὶ δὲν τὰ εἰδα... Νὰ μὰ τὸ θεό, δὲν τὰ εἰδα...

Κατέβηκε πάραυτα, του ἔδωκα τὶς δυὸ δεκάρες, κάνοντας χίλιους δρκους πῶς δὲν τὰ εἶχα ἰδῃ. Ή καρδιά μου ἀλάφωρωσε. Ἐμεινε γι πεντάρα τοῦ τὴν χάριζα κ' ἐκείνη.

— "Οχ!, νὰν τὴν στρίφουμε λέει. "Οποιος τὴν πάργη.

Τὴν ἔπιασε στὸ χέρι· τὴν ἔρριξε ψηλά.

— Κορώνα γι γράμματα;

— Κορώνα.

Δὲν πρόφτασα νὰ κράξω καὶ ἔνας ἥσκιος θεότρομος ἐρίχτηκε ἀπάνω μας, σὰν οὐρανοκατέβατος. Μᾶς ἀνοίξε τὶς χοῦφτες, μᾶς πῆρε τὰ λεφτά, ἐσκυψε ἔπειτα ἀρπαξε τὴν πεντάρα ἀπὸ χάμου καὶ χάθηκε τσαλαπατῶντας σὰν βούδαλος κάμους καὶ χάθηκε τσαλαπατῶντας σὰν βούδαλος κάμους τοῦ δρόμου. Ἡταν τὸ παῖδι του Κουρδουκέφαλου.

Ἐμεῖς ἐμείναμε γιὰ κάμποση ὥρα ξυλιασμένοι ἐδεκεῖ. Ἐπειτα μ' ἔνα στόμα ἐβάλαμε τὶς φωνές καὶ τὰ κλάματα ὕσπου ἤρθαν οἱ δούλοι του Τάση καὶ μᾶς συντρόφεφαν στὰ σπίτια μας.

ΕΥ ΕΛ ΠΙ ΔΕ Σ

Ο ΛΑΒΩΜΕΝΟΣ

Ἐνύχτωσε καὶ βράδιασε πάγι καὶ τούτ^ο ἡ μέρα·
Σύρτε παιδιά μου γιὰ ψωμὶ ψωμὶ νὰ φάτε ἀπόψε,
καὶ φέρτε μου παλιὸ κρασὶ ἀπὸ τὸ μοναστῆρι,
νὰ πλύνω τὶς λαβωματιές, νὰ πλύνω τοὺς γεράδες.
Κι ὅσο νὰ πάτε στὸ καλό, παιδιά μ^ο καὶ νὰ γυρίστε
Γιὰ φέρτε μου τὸν ταμπουρᾶ νὰ λιανοτραγουδήσω
τὴν πίκρα τῆς λαβωματιᾶς καὶ τοῦ βολιοῦ τὸ χάλι.
Κι ἀν δὲ μὲ βρῆτε ζωντανό, παιδιά μὴ λυπηθῆτε
μόν^ο κλεῖστε μου τὰ μάτια μον, φιλῆστε μ^ο ἔνας ἔνας
Κάψτε κλαριὰ καὶ στρῶστε μου κλαριὰ προσκεφαλάρι,
φτιάστε καὶ τὸ κιθοῦρι μου πλατὺ γιὰ δυὸ νομάτους,
νὰ στέκω ὁρθὸς νὰ πολεμῶ καὶ δίπλα νὰ γιομίζω.

Ἡ συντροφιὰ ἡτο μὲ αὐτὸ τὸ ἔνσμα γνωστῆ. Ὁ
Γιώργης ἐ "Ικκινῆς καὶ ὁ Γιώργης ὁ Μπαλαρῆς.
Ὁ Ντίνος ὁ Γαρίπης καὶ ὁ Νιόνιος ὁ "Ασυ. Κάποτε
ἔμπαινε μεταξύ τους καὶ ὁ Θανάσης ὁ Παλια-
δερφὸς γιὰ νὰ κάνῃ θελήματα καὶ νὰ λέη τὶς ἀφάν-
ταστες παλικαριές του. Αὕτας ὅμως ἡτο τῆς προσ-
κολλήσεως. Ἀχώριστοι ἦσαν οἱ τέσσερι πρῶτοι.

Τὰ ἐπίθετά τους εἶχαν λησμονηθῆ ἐντελῶς καὶ
ἐξοῦσαν μόνον μὲ τὰ παρανόμια τους. Βέβαια θὰ
ἐτελείωναν εἰς ποῦλος, ἀλλὰ καὶ οἱ ίδιοι δὲν θυ-
μόνταν πῶς ἀρχίζαν. "Αν τύχαινε νὰ ἔρθη γράμμα
τους, ὁ γραμματοκομιστῆς θὰ ἐκτυποῦσεν ὅλες
τὶς ἄλλες πόρτες καὶ ὅστερα τὴ δικῆ τους. "Ετυχε
κάποτε νὰ ζητηθῇ ἐπειγόντως εἰς τὸ τηλεγραφεῖο
ὁ Γιώργης Ἀναγνωστακόπουλος, νὰ γίνη τέση
κουβέντα εἰς τὸ καφενεῖο καὶ ἔπειτα ἀπὸ μισή
ώρα ν' ἀκουσθῇ ὁ Μπαλαρῆς χτυπόντας τὸ μέ-
τωπό του:

— Μωρέ!... Ἀναγνωστακόπουλος είμαι γώ!...

*

Οι δυὸς πρῶτοι ἐκρατοῦσαν συντροφικὰ ἔνα καφενὲ στὸ Σταυροπάζαρο. Ἀπὸ πότε τὸν εἶχαν δὲν θυμοῦνται καὶ οἱ ἔδιοι. Οὔτε ἀπὸ τοὺς γεροντοτέρους τοῦ χωριοῦ ἡμποροῦσε νὰ μαρτυρήσῃ κανείς. "Ολοὶ θυμοῦνται καὶ τὸν καφενὲ καὶ τοὺς ἐνοικιαστὰς ἔδιοις καὶ ἀπαράλλακτους. Τὸ πρῶτο μὲ τούχους γερεστῶνς ἀράχνες, μὲ δροφὴ κατάμαυρη, τὸ πάτωμα ἀπλητὸ καὶ αἰωνίως βρεμμένο· τοὺς καθρέφτες καὶ τὰ κάδρα σκεπασμένα ἀπὸ μιγοκαθίσματα· τοὺς πάγκους μὲ ξεσχισμένους μουσαμάδες καὶ τὴ τζαμαρία σκεπασμένη μ' ἔνα ξεβαμμένο μπουγασί. Τοὺς καφετζῆδες οὔτε καθαρώτερους οὔτε χαρωπότερους ἀπὸ τὸν καφενέ τους. Κοντοὶ καὶ οἱ δύο, κακοτράχαλοι, μὲ κεφάλια ὠχρὰ καὶ μακρουλὰ σὰν πεπόνια, σταν δὲν ἔκοιμῶντο εἰς τὶς καθέκλεις τους ἐβημάτιζαν σὰν ὑπνωτισμένοι. "Οταν τοὺς ἔβλεπες μὲ τὸ δίσκο ή μὲ τὸν ναργιλὲ νὰ πηγαίνουν εἰς τοὺς πελάτες, ἐνόμιζες δτὶ τὰ πράγματα ποῦ κρατοῦσαν ἔσυραν αὐτοὺς παρὰ ἐκεῖνοι τὰ πράγματα

'Αλλὰ σπάνιον ἦτο νὰ ὑπηρετοῦν καὶ οἱ δυὸ ταυτοχρόνως. Πάντα δ ἔνας θὰ ἐπαιζειχαρτιὰ ἂν

δὲν ἐπαιζαν καὶ οἱ δύο. Καὶ ἂν τότε παρουσιάζεται πελάτης καὶ ζητοῦσε καφὲ ή λουκοῦμι, ἔνας ἀπὸ τοὺς ουδὲ ἐνῷ ἔχτυποῦσε διγνατὰ τὸν φάντε εἰς τὸ τραπέζι τοῦ ἔλεγε:

— "Εμπαφτιάστον μιὰ στιγμή! δὲ θὰ κουρασθῆς.

Καὶ τοῦτο ἀν ἔτυχαινε ξένος. Γιατὶ οἱ τακτικοὶ πελάτες, ἀμα τὸν ἔβλεπαν καθισμένους εἰς τὸ παιγνίδι, ἐπήγαιναν ἵσα στὸν πάγκον, ἔκαναν μόνοι τοὺς τὸν καφὲ καὶ ἐσερβίζαν· πανάχοι τους.

*

Αὐτὰ γιὰ τοὺς δύο πρώτους. Ο τρίτος ὁ Γαρίπης εἶχε διαδεχθῆ τὸν πατέρα του στὸ μπακάλικο. Ἄντι δμως νὰ αὐξήσῃ τὴν πελατεία του καὶ νὰ πλουτήσῃ τὰ εἰδῆ τῆς μπακαλικῆς, ἔδειξε δλη τοὺς τὴν δραστηριότητα εἰς τὸ νὰ τὸ καλλωπίσῃ μόνον. "Οποιος τὸ ἔβλεπε τὸ ἔπερνε γιὰ κουρεῖο, ὅχι μπακάλικο. Πρώτη καὶ κυριώτερη φροντίδα του ἔβαλε πῶς νὰ κρύψῃ ἀπὸ τὰ μάτια τῶν θεατῶν κάθε πρόστιχο ἐμπόρευμα.

Δὲν περιορίστηκε μόνον νὰ τυλίξῃ καὶ τὰ σαρδελοβάρελα μὲ χρωματιστὰ χαρτιά, ἀλλὰ ἀφοῦ ἔβαψε τὰ ράφια μὲ χτυπητὰ χρώματα, ἀφοῦ ἔστρωσε τοὺς τούχους μὲ χρυσόχαρτα καὶ ἀπλωσε χάρτινες

χρωματιστές καθένας ἀπὸ ἄκρη σ' ἄκρη γιαστὶ στὸ ταβάνι, ἀπλωγε εἰς τοὺς τούχους ἀργαλία ρητά: Μηδὲν ἄγαν. Εἰς σιωνὸς ἄριστος. Ἀμυνεσθε περὶ Πάτρις. Χρέονται Φείδου.

Ἐκτὸς δύο ἡ τριῶν ποὺ ἥμπαροῦσαν νὰ τὰ διαβάσουν καὶ νὰ τὰ ἐννοήσουν. οἱ περισσότεροι τὰ ἔπαιρναν καὶ αὐτὰ γιὰ κεντήματα. "Ολα δμως αὐτὰ δὲν ἐτραβεῖσαν πελατείαν. Μόνον κατὰ τὸ κοντόβραδο σταυρὸνόλαζαν οἱ ἑργάτες, εἴχε κάποιο νταρασθέρι γάρις εἰς τὴν συνήθειαν ποὺ καὶ αὐτὴν ἐκληρονόμησε ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ἐγγίζεις δηλαδὴ, νὰ βήγη ἔνα τενεκὲ νερὸ τὸ πηγάδι καὶ οἱ ἑργάτες ἤσαν βέβαιοι δτὶ μαζὶ μὲ τὸ ρακὶ θὰ πιοῦν καὶ ἔνα ποτήρι δροσερὸ νερό. Ἄλλα τόσο τοῦ ἔφτανε.

"Οο γιὰ τὸν "Αου καὶ αὐτὸς εἴχε κληρονομῆσει ἔνα σπίτι μὲ μεγάλη περιοχὴ γιὰ νὰ κάθεται καὶ λίγα στρέμματα σταφίδα. Τὸ σπίτι εἴχε μεγάλον κῆπον καὶ ἡμποροῦσε μὲ λίγα ἡμεροδούλια νὰ ἔχῃ τῆς χρονιᾶς του τὰ λαχανικὰ καὶ τὰ δπωρικά ἀλλὰ τὸν ἄφηγε ἀκαλλιέργητον. Τὴν σταφίδα τὴν ἐκαλλιεργοῦσε μὲ ξένους ἑργάτες. Καὶ βέβαια ἡ σταφίδα δὲν κατόρθωνε νὰ καλύπτῃ τὰ ἔξοδα τῆς γρονιᾶς του ἀλλὰ δὲν ἐφρόντιζε

νὰ κάμῃ καὶ τίποτε ἄλλο. Ἐπίστενε πὼς δὲν γίτο καρμαμένος γιὰ δουλειά.

*

"Ωστόσο μεταξύ τους οἱ τέσσερες φίλοι εἶχοῦσαν ζωὴν γαριζάμενη. Τὸ κυριώτερο μέρος ποὺ τοὺς ἀπασχολοῦσε στὴ ζωὴ ἦταν ἡ κουζεντούλα καὶ τὸ φαγοπότι. Καὶ εἰς αὐτὸς εἴχαν δμολογήσῃ ἀμοιβαία κοινωνιημεσύνη. "Αμα ἐπληγίαίς ἡ ὥρα τοῦ κολατσού, τοῦ φαγητοῦ ἡ τοῦ δείπνου πήγαινε ἔνας εἰς τὸν ἄλλον καὶ ρωτοῦσε:

—"Εγχεις τίποτα γιὰ μάσημα;

— Κάτι θὰ βρεθῇ...

Καὶ τὸ κάτι φανερονότανε σὲ λιγάκι εἴτε ώς τζουρέκι, εἴτε ώς τσιπούρα Μεσολογγίτικη, φτιασμένη μὲ τὰ κρεμμυδάκι, εἴτε γαρδούμες ποὺ κολυμποῦσαν στὴ σάλτσα, εἴτε κυνῆγι κατὰ τὴν ἔποχήν της.

"Άλλη φορὰ γωρὶς προσυνενόγγιγη, στὴν ώρα τοῦ φαγητοῦ, ἔφτανε στὸν καφενὲ καμιὰ πατέλα ἔτοιμη ἀπὸ τὸ σπίτι ἡ νταξάξ ἀπὸ τὸ φούρνο καὶ ἐκαλεῖτο ἡ συντροφιά νὰ τὸν πατσέψῃ. Τότε εἰς τὸ σπίτι ἐστέλλοντο μερικὲς δεκάρες γιὰ νὰ ἀντικαταστήσουν τὸ φαγητὸ μὲ ψωμαστύρι. Ἐπύ-

χαινε σμως κάποτε ένας από τη, συντροφιά νὰ προσκληθῇ σὲ δεῖπνο σέξω της παρέας. Η συντροφιά εἰδοποιεῖται καταλήλως τὴν ὥρα καὶ τὸ μέρος που θὰ έγίνετο ή συγκέντρωσις. Τότε ένας μὲ τὸν ἄλλον, δῆθεν τυχαίως περνοῦσαν απὸ κεὶ καὶ

— Μπᾶ! έδῶ εἶσαι κι ἔγῳ σὲ γύρευα κατακαπνοῦ!

— Μὲ ἥθελες τίποτα;

— Κάτι σ' ἥθελα...

— Μὲ φώναξε αποδῶ ἐ τάδε νὰ φᾶμε. Κάτος νὰ πάρῃς μεζέ.

— Δὲν φώνισα τίποτα γιὰ τὸ σπίτι. "Ας είνε... Τὸν παίρνω ένα μεζέ στὸ πόδι..."

Καὶ ἐνῷ ἔλεγε στὸ πόδι ἔπαιρνε κάθισμα καὶ κάθιζε στὸ τραπέζι. Ο νοικούρης δὲν ἔλεγε τίποτα. Μάλιστα προσπαθοῦσε νὰ πειποιηθῇ τὸν ἀπρόσκλητο. Μὲ ένα παραπάνω τὸ φαγὶ δὲ θὰ λείψῃ. Τῶν ένια νομάτων τὸ φαῖ δικάει καὶ τοὺς δέκα. Πρὶν δημως προφτάσει νὰ ἀποτελειώσῃ τὸ λαϊκὸ συλλογισμό του, ἀκουόταν απὸ τὸ δρόμο ἄλλη φωνῇ.

— Ρέ Μπαλαρῆ! τι θὲς έδῶ μέσα;

— Νά, ἔχει μεζέδ τάδε καὶ μὲ φώναξε νὰ τοῦ κάμω συντροφιά.

— "Ωστε δὲν ἔταιμασες τίποτα γιὰ σύμερα:

— Καὶ μ' ἄφησες ή πρέφα! "Απὸ τὴν αὔγη τόρα δὰ τελειώσαμε. Κάτος νὰ πάρῃς μεζέ.

— Τί μεζέ ποῦ δὲ σὲ βλέπω απὸ τὴν πενία; "Ο νοικούρης ξεροκαταπίνει ἀλλὰ προσθέτει καὶ κείνος.

— Κάτος ἀδερφὴ Γιώργη. Εἶνε ἀρκετὸ φαγὶ.

— Τί ἀρκετό; εἰσαστε τόσοι νομάται! "Α! μωρὲ Μπαλαρῆ! θὰ μοῦ τὸ πληρώσῃς!

Καὶ θυμωμένος τάχα κάνει νὰ ἔβγῃ απὸ τὸ μαγαζί. Ο Μπαλαρῆς γελᾷ ὁ νοικούρης τὸ παίρνει στὸ φιλότιμο. Πηδάει ἀπάνω, τρέχει στὴν πόρτα.

— Δὲ σ' ἀφήνω νὰ περάσῃς· λέει γελαστὰ στὸν "Ικκινηγ". Κάτος νὰ φᾶμε τόρα.

— "Άσε με.

— Δὲ σ' ἀφήνω. Θὰ κάτσης.

— "Οχι. Θὰ πάω νὰ πάρω φωμοτύρι νὰ φάω!

— Τὸ τρῶς κι ἔδῶ τὸ φωμοτύρι...

Τέλος πείθεται στὴ συντροφιά, βρίζοντας τὸν Μπαλαρῆ. Δὲν ἔχει βάλει τρίτη μπουκιά ὁ δόλιος νοικούρης καὶ δρμῆ μέσα, ἀναφοκκινισμένος δ "Αου.

— Μωρὲ μπράβο σας! λέει. Καλὰ μοῦ τὴν καταφέρατε. Μωρὲ Μπαλαρῆ δὲ συμφωνήσαμε απὸ

χτες νὰ βάλης σύμμερα γνωστεκάδα; Που είνε τη;
— Νά τη!

— Έδω τὴν εἶγατε κι ἐγώ περίμενα στὸν καφενέ! Γυρεύω τὸν ἔνα, λείπει γυρεύω τὸν ἄλλον, πουθενά. Κ: ὁ καφενές γεμάτος ἀπὸ εὐέλπιδες. "Αλλοι φτιάνουν καφέδες, ἄλλοι σουμάδες καὶ νοικοκύρης πουθενά.

— Ωρὲ μᾶς ἀφήνεις μὲ τὸν καφενέ σου! λέει τάχα θυμωμένος ὁ Ἰκκινης. Πεινᾶς; Κάτοε φάε.

— Τί νὰ φάω μωρέ! Τί νὰ φάω! φωνάζει ἀγαναχτισμένος ὁ "Αου, δείχνοντας τὸν νταβᾶ ἀδειανὸν σχεδόν. Κόκκαλα θὰ φάω; Ἐγὼ ἀφησα μία συναγρίδα στὸ σπίτι που ἡταν σὰν παιδί. Τὴν ἀφησα γιὰ τὴ συντροφιά.

— Προφτάνεις καὶ τόρα...

— Τόρα! οὔτε τὰ σπάραχνά της δὲ βρίσκω τόρα. Στὸ σπίτι τρῶντες ἀπὸ τὶς ἔνδεκα.

— "Ε, μὴν κάνεις ἔτσι ἐτόλμησε νὰ εἰπῃς ὅ νοικοκύρης. Κάτοε κι ὁ τι βρεθῆ.

— Τί νὰ κάτσω; δὲ βλέπω τίποτα.

— Κάτοε· θὰ πάρουμε καὶ τυρί.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμένη ἀπάντησι δύνει τὸ κάθισμά του στὸν "Αου, παίρνει λεπτὰ καὶ βγαίνει νὰ ἀγοράσῃ τυρί. Πίσω του δλοι καὶ οἱ τέσσερες

μὲ ἑνα σύνθημα φουσκώνουν τὰ μάγουλά τους καὶ ξεραίνονται στὰ γέλοια.

*

Τὰ γεύματα αὐτὰ γί, συντροφιὰ τὰ ἔλεγε τῆς προσκολλήσεως. "Ετρωγε συγχὼνεις βάρος ἄλλων· συχνότερα διμως ἔτρωγαν ἄλλοι εἰς βάρος δικό της. Καὶ ἐπειδὴ τὰ γεύματά της τὰ ἔκανε πάντα μέσα εἰς τὸν καφενέ, ἀδύνατον κάθε φορὰ νὰ μὴν τύχουν καὶ ἄλλοι νὰ τοὺς εἰποῦν — Κοπιάστε! Καὶ τὸ ἔκαναν πάντα μὲ εὐχαρίστησί τους. "Ησαν καλοφαγάδες ἀλλ' ὅχι καὶ λαίμαργοι· κρασοπατέρες ἀλλ' ὅχι μπεκρήδες· γλεντζέδες ἀλλ' ὅχι θορυβοποιοί.

Τὸ νόστιμο είνε ποὺ μοναχός του καθένας ἔκανε τὴν ἐντύπωσι κακούργου. Ἄμιλητος, ἀγέλαστος, σκυθρωπός, μισάνθρωπος. "Άν τὸν συναντοῦσες μπροστά σου θ' ἀπόφευγες νὰ τοὺς εἰπῆσθε καλγμέρα. "Οταν διμως ἔσμιγαν μεταξὺ τους ἄλλαζαν ἀμέσως· γίνονταν παιδιά. Δὲν ἥθελαν τίποτ' ἄλλο παρὰ γύρω σ' ἔνα νταβᾶ, μὲ τὸ ρουμπίνι στὸ ποτηράκι νὰ κουτσοπίνουν καὶ νὰ φλυαροῦν γιὰ δλα τὰ πράγματα τῆς κοινωνίας, γιὰ δλα τὰ ἀνδρόγυνα, γιὰ δλα τὰ νιτερέσια. Καὶ τὸ ἔκαναν ἐλα-

φρά, χαρωπά, λεπτά, τσουχτερά, γελαστά, ανακα.
 Όρες ἔτοι ἐπεργοῦσαν. Καὶ ὅταν ἐτελείωναν μὲν τοὺς ἄλλους ἄρχιζαν καὶ μεταξύ τους. Ή μόνη τοῦ ἑνός, τὸ χτένισμα τοῦ ἄλλου, τὸ φόρεμα τοῦ τρίτου, τὸ περπάτημα τοῦ τέταρτου ἦσαν τόσες ἀφορμὲς γιὰ γέλοια, γιὰ παρανόματα, γιὰ πειράγματα ἀφάνταστα. Καὶ στὸ φαγὶ τους ἀκόμη ἐπροσπαθοῦσαν δὲνας νὰ πειράξῃ τὸν ἄλλον. Ἔτρωγαν πολλὲς φορὲς βιαστικὰ γιὰ νὰ μείνῃ στὸν ἄλλον λιγώτερο ἢ ἐπροκαλοῦσαν τοῦ ἑνὸς μιὰ διήγησι καὶ ἐνῷ ἐκεῖνος ἔλεγε, αὐτοὶ ἐπροσπαθοῦσαν νὰ σαρώσουν τὸ φαγὶ. Ἡ τὸν ἔκαναν νὰ κοιτάζῃ ἄλλον καὶ τοῦ ἄρπαζαν τὸ φαγὶ ἀπὸ τὸ πιάτο. Ἡ τὸν ἔκουρδιζαν νὰ θυμώσῃ καὶ νὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὸ τραπέζι γιὰ νὰ τοῦ κλέψουν τοὺς καλήτερους μεζέδες. Συνέβη μάλιστα κάποτε καὶ τὸ ἔξης. Ο Γαρίπης ἐφόνισε γιὰ τὴν παρέα χαμοκελάδες, τὰ μικρὰ ἐκεῖνα πουλάκια τοῦ Σαραντάγμερου, ποῦ ἔρχονται εἰς τὸν Κάμπο καὶ τὰ μαζεύουν κοπάδια τὸ βράδυ μὲ τὸ πυροφάνι. Πήρε δυὸ δωδεκάδες καὶ τὶς ἔδωκε τοῦ Μπαλαρῆς νὰ τὶς βάλῃ στὸ φούρνο. Πρὶν δημιουργεῖσε τὶς πιὸ παχιές, καὶ τὶς σημάδεψε μὲ μιὰ κλωστή. Ο Μπαλαρῆς δὲν ἔφερε ἀντίρρησι· τὶς ἔτοιμασε καὶ τὶς ἔδωκε στὸ φούρνο.

Εἶδοποίησε δημιουργίας τοὺς ἄλλους γιὰ τὴν πονηρία τοῦ Γαρίπη. Πάνε ἐκεῖνοι στὸ φούρνο, λύνουν τὴν κλωστή ἀπὸ τὶς παχιές καὶ τὴ δένουν σὲ ἄλλες ισάριθμες, ἀλλὰ τὶς πιὸ ἀδύνατες. Τὲ βράδυ στὸ τραπέζι ὁ Γαρίπης ἐκοίταζε τὸ νταβᾶ καὶ ἀποροῦσε: «Αἱ μὲν χεῖρες χεῖρες Ἰσαὰκ ἡ, δὲ φωνὴ φωνὴ Ἰακὼβ» σκεφτότανε. Ἔπαιρνε τὰ σημαδεμένα πουλιά, ἀλλ’ οὔτε ἡ γεῦσις οὔτε τὰ μάτια του τὸν ἐπειθαν πῶς ἤταν καὶ τὰ καλήτερα. Τὴν ἄλλη δημιουργίαν δὲν διδομάδα καὶ μῆνα ἀκόμη καὶ μπορεῖ διὰ τὰ σήμερα νὰ διηγεῖται τὸ πάθημα τοῦ Γαρίπη καὶ νὰ γελάει δύο τὸ χωριό.

*

Ἐξαφνα δημιουργία παρουσιάστηκε εἰς τὸν γελαστὸν ὄρεῖοντα τῆς συντροφιᾶς. Ο Μπάρμπα Λινάρδος. Ήταν καὶ αὐτὸς τῆς ἀγορᾶς, μαγαζάτορας μὲ ὑποληγψί. Ἀλλὰ πασίγνωστος γιὰ τὴν τοιγκουνιὰ καὶ τὴν λιχουδιά του. Ποτὲ δὲν ἤθιτανε σὲ καφενεῖο ἢ σὲ κρασοπούλειό, παρὰ δταν ἐπλήρωνε ἄλλος. Τὸν πρωτὶν καὶ τὸν μισημεριάτικο καφέ του, τὸν ἔπινε στὸ σπίτι γιατὶ ἐδικαιολογεῖτο — ἐσυχαινότανε νὰ πίνῃ ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Μπαλαρῆ. Οὔτε σὲ κουρεῖο ἐπάτησε ποτέ. Διδ

φορές τὸν χρόνο ἔκειται τὰ μαλλιά του καὶ τότε κατέφευγε εἰς τὴν προσεκτοφάλλιδα τοῦ φίλου του Μπακαφούκα, ποῦ εἶχε μάθη τὴν τέχνην ἐπάνω εἰς τὴν ράχη τῶν προσεκτῶν του.

Ο Λινάρδος εἶχε γυναικία καὶ μονάχρυξε παιδί. Γιὰ νὰ τοὺς γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν ζέστη καὶ τοὺς πυρετοὺς τοῦ κάμπου, τοὺς ἔστειλε νὰ περάσουν τὸ καλοκαιρὶ στὸ βουνὸ κ' ἐκεῖνος ἀρχιεῖ τὴν ζωὴ τοῦ ἐργάζεται. "Ἐτοι μιὰ ήμέρα παρουσιάσθηκε εἰς τὸν καφενὲ τὴν ὥρα ποῦ ἀρχίζει τὸ μάσημα τῆς συντροφιᾶς. Κατὰ τὴν συνήθεια τους τὸν ἐκάλεσαν νὰ πάρῃ μεζέ. Ἐδέχθη πρόθυμα. Τὴν ἀλληλούχην πάρη μεζέ. Ἐπίσης καὶ τὴν ἀλληλούχην. Ο Λινάρδος εἶς τὴν ὡρισμένη ὥρα ἐπερνοῦσε τυχαίως ἀπόξεινα καὶ ἀρχίζει διάλογος:

- Καλώς τὰ χαρέστε.
- Εὐχαριστοῦμε ... δρίστε.
- Χαιρόστε. Τόρα ἀπόφαγα κ' ἐγώ.
- Δὲν πειράζει. "Ενα μεζέ.
- Δὲν πάει κάτου ..
- Θὰ πάη.

Καὶ ἀληθινὰ ἐπήγαινε καὶ παραπήγαινε. Οἱ μπουκές κατέβαιναν ἡ μιὰ πίσω ἀπὸ τὴν ἄλλη σὰν οἱ χάντρες τοῦ κομπολογιοῦ. Η συντροφιὰ

στὴν ἀρχὴν διασκέδαζε μὲ τὴν ἀχορταγία του. Κατάπινε τὰ κομάτια, κατασύντριβε τὰ κέκικαλα. ἔξεπινε τοὺς τενόντας, ἐρρουφοῦσε τὸ μεδοῦλο καὶ συιζε τοὺς τενόντας, ἐρρουφοῦσε τὸ μεδοῦλο καὶ κατέβαζε τὰ ποτηράκια ἀπαγωτά, ιὰν νὰ ἐνίστευε βδομάδες. Ή συντροφιὰ ἔκειται τὸ μάσημα, ἔδηγγοντο ἀνέκδοτα, κοροϊδεύονταν. γελοῦσαν, ἐπειράζοντο. Έκείνος ἐμάσα κι' ἔπινε ἀμιλητός.

— Μπὰ τὸν κόρακα! ἐψιθύριζε μέσ' ἀπὸ τὰ δέντια του ἐ Μπαλαρῆς.

— Μωρὲ θὰ μᾶς φάη κι ἐμᾶς! ... ἔλεγε ὁ Γαρίπης. "Ἐπειτ' ἀπὸ λίγες ήμέρες γ' συντροφιὰ ἀρχιεῖ ν' ἀνησυχῇ. "Ενας μὲ τὸν ἄλλον τοῦ ἔρριγχαν πόντους νὰ τοῦ δείξουν τὰ καθήκοντά του.

— Αὔριο τί θὰ φτιάσουμε, παιδιά;

— Εἶνε ἡ σειρὰ τοῦ Λινάρδου αὔριο. "Ας φτιάσῃ ἡ τι θέλει.

— Δὲν μπορεῖ ὁ Λινάρδος. Ποῦ νὰ κάτσῃ νὰ κάνῃ τέτοια πράματα!

— Άμα εἰπει τοῦ Νικολοῦ τοῦ Τσάντα τὸ ἔτοιμάζει στὴ στιγμή.

— Τί τοῦ Τσάντα; ἔλεγε ὁ Μπαλαρῆς. "Ας πῆ δ Λινάρδος κι ἐγώ τὸ ἔτοιμάζω στὸ φτερό. Πότε θέλετε; Θέλεις αὔριο; Καὶ κοίταξε τὸ γέρο στὰ μάτια ἐρωτηγματικά.

— Όρατο φητό! κουρκουφίγγι!.. έλεγε έκεινος σφογγίζοντας μὲ τὸ μαντήλι τὰ μουστάκια του.

— Έγώ τὸ ἑτοίμασα. Νὰ σου φτιάσω ἐγὼ τέσσερις ποῦ νὰ γλείφης καὶ τὰ δάχτυλά σου. Πότε τὸ θές; έξαναρώθησε ὁ Μπαλαρῆς.

— Αφῆτε νὰ χωνέψουμε τοῦτο. Ἀπὸ τόρα θὰ σκεφτοῦμε γι' αὐτο. "Ας ζήσουμε ὡς αὔριο.

Ἡ συντροφιὰ ἔσκασε στὰ γέλοια μὲ τὸν τρόπο ποῦ γλυστροῦσε ὁ Λινάρδος. Καὶ οἱ μέρες ἐπερνοῦσαν ἔτσι εὐχάριστες, ἀμέριμνες, μὲ γέλοια καὶ μὲ χάχανα.

*

Ἄλλα ἔφτασε ὁ κόμπος στὸ χτένι. Ἀπόγεμα Σαββάτου καὶ τὸ Σταυροπάζαρο μοιάζει μὲ μεγάλο ἀρχοντικὸ ποῦ περιμένει γιορτή. Τὰ παιδιὰ τῶν μαγαζῶν εἶνε δῆλα σὲ κίνηση. Τὰ περισσότερα μὲ τὰ φηλὰ σαρώματα στὰ χέρια, σαρώνουν δχι μόνον τὸ πεζοδρόμιο ἀλλὰ καὶ τὸ δρόμο δλόκληρο. "Άλλα ξύνουν τοὺς πάγκους μὲ μαχαιράκια· ἄλλα γιαλίζουν τὶς ζυγάριες καὶ τὰ ζύγια· ἄλλα πλένουν τὰ ρακοπότηρα, ἄλλα καταβρέχουν. Όλοῦθε κίνησις καὶ θόρυβος. Οἱ ἐργάτες γυρίζουν ἀπὸ τὶς ἔργασίες συντροφιές-συντροφιές καὶ σκορπίζουν ἔδω κ' ἔκει.

Ο Γαρίπης ἐκάθητο ἀπὸ τὸ μαγαζί του μαζὶ μὲ τὸν Λινάρδο καὶ κοίταζεν τὴν κίνησι τῆς ἀγορᾶς, περιμένοντες μοιρολατρικῶς τοὺς πετάτες. "Ο τι στελεῖ ὁ Θεός!

— Εξαφνα ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Στρεμενοῦ φωνῇ τραγουδιστῇ καὶ δυνατῇ:

— Κύριοι πολίτες!...

Στοῦ Δημητράκη τὴν ταβέρνα,
βάλλανε καλὸ κρασί!...

— Οχτὼ λεφτὰ τὸ κατοστάρι,
δεκαπέντε ἥ μισή!

— Αν ωτᾶς γιὰ τὴν ἀκέρια
τρέχα στὰ παλιὰ δεφτέρια!...

Καὶ πρὶν νὰ οιδύσῃ τὸ τραγοῦδι ἐφάνη ν' ἀναθαίνη καταμεσίς τοῦ δρόμου ὁ Κόλιας, ὁ τελάλης μὲ τὴ μεγάλη κορμοστασία του, μὲ τὴν Ἀληπασάδικη γενειάδα του, τυλιγμένος στὰ ράκη του μεγαλοπρεπῆς, αὐστηρός, ἐπιβλητικός. Στὸ δεξῖ χέρι κρατοῦσε ἐπιδεικτικὰ ἔνα μεγάλο κομμάτι ρουμπίνι, μιὰ φάλη μὲ κρασὶ καὶ στὸ ἄλλο ποτήρι ἀδειανό. Ἐπλησίαζε τὶς διάφορες συντροφιές, ἔχυνε ἀπὸ λίγο κρασὶ στὸ ποτήρι καὶ

τὸ ἔδινε νὰ ἐσκιμάζουν. Σύγκαιρα ἀντὶ νὰ δώσῃ
ἀπάντησι εἰς τὸ φώτημά τους, ἐτραγουδοῦσε δυ-
νατὰ καὶ ρυθμικά:

Στοῦ Δημητράκη τὴν ταβέρνα,
βάλανε καλὸ κρασί!
Οὐχὼ λειφτὰ τὸ κατοστασι,
δεκαπέντε ἡ μισή!
"Αν φωτᾶς γιὰ τὴν ἀκέρια
τρέχα στὰ παλιὰ δεφτέρια!...

— Αρχίζει τὸ γλέντι εἶπε μὲ παιδικὴ χαρὰ
δ Γαρίπης.

Καὶ πραγματικῶς ἀκούσθηκε ἀμέσως ἡ πρώτη
βόμβα— Βζίτ!... Ο Κόλιας ἐτινάχτηκε σὰν τὸ
ἄλογο ποῦ τὸ τσιμπᾶ ἀλογόμυγα καὶ κοίταξε
γύρω του. Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμὴ ἔνα σοῦ!... συγ-
κρατητὸ ἐβγῆκε, ἀγνωστὸ ἀπὸ ποῦ καὶ τὸ βζίτ!
δὲν ξανακούστηκε. Ο Κόλιας ἐπειράχτηκε περισ-
σότερο. Σύγευρα ὑπῆρχε συνενόησις. Ταραγμένος
ἔφτασε κοντὰ εἰς τοὺς δύο φίλους καὶ μὲ χέρια
τρεμουλιαστὰ τοὺς κέρασε τὸ τελευταῖο κρασί.

— Βλέπω ἔχουμε ἥσυχία σήμερα, Διονύση· τοῦ
εἶπε δ Γαρίπης.

— Ναὶ διαβολική, ἥσυχία! ἐψώναξε δυνατὰ ὁ
Κόλιας.

Κι ἐνῷ εἶχε τελειώσῃ τὴν δουλειά του καὶ ἦμ-
ποροῦσε νὰ φύγῃ, ἀρχισε πάλι νὰ κατεβαίνῃ τὸ
Σταυροπάζαρο καὶ νὰ φωνάξῃ γευρικά:

— Μαρούλια! μαρούλια! Ἀγκουράνια, κολο-
κυθάνια, ραπανάνια! χλωρὰ κουκιά! Μπάμνιες,
κυτομάτες, μελιτζάνες!.. ποῦ νὰ σᾶς πάρῃ διά-
εσλος!...

Τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶχε στὰ χέρια του· δὲν
ἡτο ἄλλως τε τῆς ἐποχῆς. Ἡθελε δῆμος νὰ κάνῃ
νὰ τὸν προσέξουν στὴν ἀγορά, νὰ τὸν πειράξουν
ὅπως ἀλλοτε, νὰ θυμώσῃ, νὰ βρύσῃ, νὰ γίνῃ
ντόρος γύρω του. Ἄλλα τίποτα! Κανεὶς δὲν τὸν
ἐπρόσεξε. Αὐτὸ τὸν ἑσκύλιαζε περισσότερο· τὰ
γένια του ἔρχισαν νὰ τρέμουν καὶ τὰ πόδια του
νὰ μὴν τὸν βαστάζουν γερά. Ωστόσο ἐπέμενε νὰ
κοιτάζῃ προκλητικά, ἔσπερως δυὸ τρεῖς μὲ τὶς
πλάτες, τάχα κατὰ λάθος καὶ τέλος ἐφώναξε
μυστικὰ βζίτ! βζίτ! τάχα πῶς τὸ φωνάζει ἄλλος.
Καὶ ἔτσι δῆμος ἡ ἴδια ἀδιαφορία. Ἐκεῖνοι ποῦ
ἔσπερωχνε ἡ ποῦ πατοῦσε, πάγαιναν πάρα πέρα,
ριζαν νὰ τὸν κοιτάξουν. Ἐφρένιασε ἐ ἄνθρωπος.

Ἐστάθηκε ἀξαφνα, ἔβαλε τὰ χέρια στοὺς γοφούς,
γύρισε τὰ μάτια πέρα δῶθε καὶ ἀρχισε τὶς φωνές:

— Βζίτ! βζίτ!.. Μιλάτε ρὲ διαόλοι! Βαλθί-
κατε νὰ μὲ τρελλάνετε σήμερα!.. Φωνάχτε ψρὲ
Βελζεβούλιδες, Ἐωσφόροι, Ὁξαποδώ, κακοῦργοι!..
Βζίτ! βζίτ! βζίτ!..

*

Ο Δινάρδος ὡστόσο ἀκόμη ἔσκαε τὴ γλῶσσα του
ἀπὸ τὴν γῆδονὴ τοῦ κρασιοῦ ποῦ δοκίμασε,

— Σ' ἄρεσε βλέπω τοῦ εἶπε ὁ Γαρίπης.

— Μ' ἄρεσε, λέει! Μ' ἄρεσε! Μὰ κρασὶ εἶνε
τοῦτο ἢ θεός!

— Πᾶμε νὰ πιοῦμε ἀπὸ ἔνα;

— Πᾶμε· θὰ κεράσω γώ· εἶπε πρόθυμα ὁ
Δινάρδος.

Ο Γαρίπης παραξενεύτηκε· εἶπε πῶς δὲν ἀκουει
καλὰ καὶ ἥθελε νὰ βεδαιωθῇ.

— Οχι, δά· ἐγὼ θὰ κεράσω.

— Δὲ γίνεται· ἐπέμενε ὁ Δινάρδος. Εἶπα θὰ
κεράσω γώ. Ξέρεις, ἐσένα δὲ σὲ λογαριάζω σάν
τοὺς ἄλλους. Σάν παραστρατισμένος μοῦ φαίνεσαι
μέσα σὲ κείνη τὴν παρέα.

Αληθινὰ ἦτο παραστρατισμένος ὅχι μόνον στὴ

συντρφιὰ ἀλλὰ καὶ μέσα στὸ χωρίς ὁ Γαρίπης.
Λεπτός, αἰσθηματικός, ἐπιψυλακτικός, ἔμοιας
σᾶν νὰ ἔπεσε ἀπὸ ἀλλη πιὸ πολιτισμένη, κοινω-
νία ἔκει. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἤμπορούσε νὰ κάμη
ἄλλιως ἐπέμενε νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὸ περιβάλλον
δπως ἔνας ἄλλος θὰ τὸ ἔρριχνε ὅτι κρασί, στὰ
χαρτιὰ ἢ στὸ χαρτοπαίγνιο. Γιὰ τοῦτο καὶ τόρα
ποῦ τοῦ τὸ θύμησε ὁ Δινάρδος ἐμελαγχόλησε.

— Αστα! εἶπε· τί κάθεσαι καὶ φύλοκοσκινίζεις.

Καὶ κοίταξε ἐρευνητικὰ γύρω του. Ο Δινάρδος
ὑποψιάστηκε πῶς ἥθελε νὰ εἰδοποιήσῃ καὶ τοὺς
ἄλλους.

— Ας τους! εἶπε· μὴν τοὺς λέει τίποτα. Πᾶμε
μόνοι μας νὰ τὸ τραβήξουμε.

Φυσικὰ ὁ Γαρίπης ἔκαμε τὸ ἀντίθετο. Ἐκλεισε
τὸ μάτι τοῦ Μπαλαρῆ, ὁ Μπαλαρῆς τοῦ συντρό-
φου του, ἔκεινος τοῦ "Ασυ καὶ στὴ στιγμὴ ἢ μισῆ
ἀγορὰ ἤξερε τὸ μέγα γεγονός δτι ὁ Δινάρδος
ἐπήγγαινε νὰ κεράσῃ τὸ Γαρίπη.

Δὲν ἔφτασε ὁ τηλέγραφος τῶν ματιῶν ἀλλὰ
ἔμπήκει εἰς ἐνέργεια καὶ τὸ χέρι. Ο Γαρίπης πη-
γαίνοντας δίπλα στὸ Δινάρδο μὲ τὰ χέρια πίσω,
ἔγνεφε νὰ τὸν ἀκολουθήσουν φιλοι καὶ γνώριμοι.
Καὶ ἔγινε δπως ἥθελε. Μόλις ἔφθασαν στὸ κρασ-

πουλεῖ καὶ διέταξεν τὸ κατοσταράκι σὲ δυὸ ποτήρια, ἐφάνηκαν, ἔνας πίσω ἀπὸ τὸν ὄλλον, ἀπὸ διάφορα μέρη, τῆς ταβέρνας οἱ φίλοι. Πρῶτοι ἐφάνηκαν ὁ "Ἄου μὲ τὸν Μπαλαρή καὶ ξαφνίστηκαν τάχα ποῦ τοὺς εἶδαν.

— Μπά! ἔτσι, μοναχοί σας τὸ πίνετε;

"Ο Δινάρδος γιὰ νὰ φανῇ κουβαρντάς εἰπε ἀμέσως στὸν ταβερνιάργη.

— Μοίρασέ το στὰ τέσσερα!.. καὶ ἀμέσως ἤριξε μιὰ δεκάρα στὸν πάγκο.

"Ο ταβερνιάργης ἐπῆρε ἄλλα δυὸ ποτήρια καὶ ἀρχισε ψυλοκρεμαστὰ καὶ ἀργὰ νὰ μοιράζῃ τὸ κατοσταράκι στὰ τέσσερα καὶ νὰ φιθυρίζῃ τραγουδιστά.

— Τὸ ρουμπί, τὸ ρουμπί, τὸ ρουμπίνι τὸ κρασί. Τὴν καρδού! τὴν καρδού! τὴν καρδούλα μου τὴ σε!.. Ἀμέσσος!.. Μιὰ δεκάρα στὰ δύο καὶ δεκαπέντε ρέστα!..

— Ἐμεῖς μοῦλοι ἥμαστε! Δὲν μᾶς γέννησε μάνα καὶ μᾶς! ἀκούσθηκε ἀξαφνα ἡ φωνὴ τοῦ "Ικκινή μαζί μὲ τὸν Παλιαδερφό. "Ο Δινάρδος δυσαρεστήθηκε ἀλλὰ δὲν ἦθελησε νὰ τὸ δείξῃ.—Καλώς τους! εἰπε· ἔλατε. Φέρε δυὸ ποτήρια ἀκόμη.

Καὶ ἦθελγε ν' ἀδειάσῃ ἀπὸ τὸ ποτήρι του.

— Τί: ἔνα κατοστάρι στὰ ἔξη! εἰπε ὁ Μπαλαρής.

— Γιὰ νὰ μεταλάθωμε ύρθαμε: εἰπε ὁ "Άου.

— Κάμε το μισή! διέταξε ὁ "Ικκινής.

— Νὰ βάλω, φώτης ὁ ταβερνιάργης τὸν Δινάρδο πιάνοντας τὴν δύκα.

— Εγὼ κατοστάρι πλήρωσα. Νὰ τὴ δεκάρα.

— Μὰ δὲ φτάνει σύτε τὸ λαρύγγι μας νὰ βρέξωμε!

— Φτάνει καὶ παραφτάνει δὲν ύρθαμε νὰ μεθύσουμε.

— Πιάσε μας μισή, βρὲ ἀδελφέ! ἐπίμενε ὁ "Ικκινής.

— Δὲν τὸ λέει ὁ Δινάρδος. "Άς τὸ εἴπη καὶ πιάνω μιὰ βαρέλα: εἰπε ὁ ταβερνιάργης.

— Δὲν ἔχω ἄλλα λεψτὰ μαζί μου: εἰπε ὁ Δινάρδος.

— Δὲν πιεράζει τὰ γράψω.

— "Οχι: βερεσέδια δὲ θέλω.

— Πιάσε μας μισή καὶ πληρώνω γώ, ἀδερφέ! εἰπε τάχα θυμωμένος ὁ Γαρίπης.

"Ο Δινάρδος τὸν κοίταξε στὰ μάτια, ἐκατάλαβε τὸ λάθος του, ἐξεροκατάπιε καὶ τέλος βάζοντας δοσην μπορούσε προσπάθεια εἰπε στὸν ταβερνιάρη:

— "Άς είνε βάλε μας σλη τὴ δεκάρα.

*

"Οταν τὸ βράδυ συνάχθηκε ἡ συντροφιὰ ἐ Γαρίπης ἀγαναχτισμένος εἶπε:

— Καταλαβαίνετε τί μᾶς γίνεται, φὲ παιδιά;
Ἐμεῖς γελάμε μὲ δόλο τὸ χωρὶς κι ὁ Λινάρδος γελάει μ' ἐμᾶς. Μᾶς φυσικώνει τὰ μάγουλα γιὰ καλά. Δὲν ἔννοῶ ἄλλη φορά νὰ πάρῃ ἀπὸ μᾶς οὕτε ἔνα ποτῆρι νερό:

— Νὰ μὴν πάρῃ δὲν εἶνε τίποτα· εἶπε ὁ Ἰκινῆς. Τὸ ζήτημα εἶνε πῶς νὰ πληρώσῃ ἐκεῖνα ποῦ ἔφαγε.

— Ποῦ πιάνετε! Ξέρεις τί πονηρὸ ζουλάπι εἶνε!
εἶπε ὁ Μπαλαρῆς.

— Θὰ πιαστῇ! ἐπέμετνε ὁ Γαρίπης. Μὲ δλες τὶς πονηριές του, θὰ πιαστῇ. Σᾶς τὸ ὑπόσχομαι.

— Νὰ ίδούμε.

Καὶ ἀληθινὰ δὲν ἀργησαν πολὺ νὰ τὸ ίδοῦν.

‘Ο Νικολὸς ὁ Τσάντας εἶδοποίησε τὴν συντροφιὰ δτὶ ὁ Λινάρδος ἐφόνησε ἀρνάκι τοῦ γάλακτος.
‘Ο Γαρίπης έβαλε εἰς ἐνέργειαν τὸ σχέδιό του.
‘Επῆγε ἵσα στὸ Λινάρδο.

— Τί ἔχεις σήμερα;

— Τί νὰ σου εἴπω ἀδερφέ, εἶπε ἐκεῖνος σηκώ-

νοντας τοὺς ὥμους. “Ηθελα νὰ γιαστέψω, γέρος ἄνθρωπος, μὰ δὲ δρίσκεις καὶ τὶ νὰ φάς. Οὔτε ξέρω τὶ νὰ κά...”

— Ἐγὼ ἔχω μιὰ πεῖνα!...

— Πίννα:

‘Ο Λινάρδος ἐκοίταξε τὸν φῦλο του μὲ ἀπορίαν καὶ ζύγια μαζί. Ἀμέσως ἔννοιωσε νὰ τοῦ γαργαλίζῃ τὴν μύτη δσμῇ τῆς θαλάσσης τόσο δυνατῇ που τὸν ἔκαμε νὰ δικρύσῃ· γιὰ γλώσσα του χωρὶς νὰ θέλῃ ἔσκασε ἀπολαυστικὰ καὶ βγῆκε ἀπὸ τὰ χειλῆ του. Εἰδε ἐμπρός του τὰ μεγάλα δστρακα τῆς πίννας μισσανοικτὰ νὰ στάζουν ἀλμη καὶ νὰ ὑπέσχονται ἀπολαύσεις, δπως τὰ βελούδενια κουτιὰ γαργαλίζουν τὴν γυναικα. Καὶ ἔπειτα πάλι εἶδε τὸ γαργαλίζουν τὴν γυναικα. Καὶ ἔπειτα πάλι εἶδε τὸ γαρμάρεας της μέσα στὸ πιάτο καρυκευμένο μὲ κρεμμύδανια φιλά-φιλὰ μὲ μαϊδανὸ νὰ μοσχοβολῷ γαρματιστικὰ μὲ τὴν σάλτσαν μελανήν.

— Εχεις πίννα, εἶπες; ξαναρώτησε.

— Πίννα ποῦ δὲ σὲ βλέπω.

— Ποῦ τὴν γῆρες; Δὲν εἶδα τέτοιο πράμα στὸ παζάρι.

— Μου τὴν ἔστειλαν ἀπὸ τὴν Γλαρέτζα. ‘Ο Δευτήρης. Τούκανα κάποια δουλειὰ καὶ γιὰ νὰ μ' εὐχαριστήσῃ μου τὴν ἔστειλε.

- Πότε;
- Σήμερα τήν αύγή.
- Τήν ἔφτιασες;
- Μοῦ τήν ἔστειλε ἔτειμη. Ξέρεις θέλεις τέχνη γιὰ νὰ τὴν φυιάσῃς. Νὰ βγάλης τὸ κάρβουνο. Στὴ Γλαρέτζα είνε τεχνίτες.
- Θὰ τὴν φάτε στὸν καφενέ!
- Μπά! τ' είνε ὁ κάβουρχας τί εἰν' τὸ ζουμί του; "Άν τὴν φανερώσω στὴν παρέα δὲ θὰ φτάσῃς οὕτε ἀπὸ μιὰ πηρουνιά. "Α! μονάχος μου θὰ τὴν δουλέψω. Νὰ καταλάβω φαγί.
- "Εχεις δίκιο.
- Καὶ νὰ ιδής ποῦ δὲν ξέρω πῶς νὰ τοὺς ξεφύγω. "Οπου καὶ νὰ πάω θὰ μ' εὔρουν. Νὰ χλευστῶ στὸ μαγαζὶ θὰ σπάσουν τὴν πόρτα. Νὰ πάω σπίτι θὰ ἔρθουν ἀπόκοντα.
- Αν θέλης κάνης δηπως θὰ σου εἰπῶ. Ό Δινάρδος ἐκόμπιασε. — "Ελα νὰ φάς στὸ μαγαζὶ εἴπε μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή.
- "Ο Γαρίπης χαμογέλασε πονηρά. Ό Δινάρδος πειράχτηκε.
- "Οχι! ἔσπευσε νὰ εἰπῇ. Μή θαρρεῖς πῶς θέλω νὰ φάω ἀμάκα. "Εχω κι' ἐγὼ τὸ φαΐ μου. Γιὰ νὰ φυλαχτῆς ἀπὸ τοὺς ἄλλους στὸ λέω. Θὰ

κάτσουμε στὸ πίσω μέρος τοῦ μαγαζίου καὶ θὰ έβαλω τὸ παιδί νὰ φυλάσσει. "Οποιος ἔρθει, το! δὲν είναι μέσα!..

— Τί φαὶ ἔχεις ἔσου; ρώτησε ὁ Γαρίπης μὲ φανερὴ δυσπιστία.

— Χελομάνα ἀπὸ τὸ Κοτύγι. ἔσθυσε τὴν φωτιὰ ἀπὸ τὸ πάχος. Μοῦ τὴν ἔφερε ὁ Κράγκαρης.

— Θαλασσινὰ καὶ τὰ δύο, πάει πολύ! εἴπε ὁ Γαρίπης σουφρώνοντας τὰ χοντρόχειλά του μὲ δυσαρέσκεια.

— "Εχω καὶ φητό! ἐπρόσθεσε βιαστικά δ Δινάρδος. Άρνάκι τοῦ γαλάτου. Στάσου νὰ ιδής. Καὶ γυρίζοντες πρὸς τὰ μέσα τοῦ μαγαζίου ἐφώναξε.

— Σταῦρο! Σταῦρο!

— 'Αμέσως...! ἀκούστηκε φηλοκρεμαστὴ φωνή. Καὶ φάνηκε μπροστά του ξυπόλυτος, μὲ ἀλατζένια ποδιὰ μακρύτερη ἀπὸ τὸ ἀνάστημά του, ξεσκούφωτος ὑπηρετάκος.

— Τί ἔφώνισες σήμερα; ρώτησε δ Δινάρδος.

— Άρνάκι τοῦ γαλάτου... νεφραμιά.

— Καὶ τί τόκαμες;

— Τέθαλα στὸ φούρνο· γκιουβέτσι.

— Ήταν παχύ;

— Κουρκουφίγγι!

— Καλά, ας είναι... Μὲ κατάφερες· είπε ο Γαρίπης, χαριζόμενος δήθεν εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ Λινάρδου. Ἀλλὰ κοίταξε καλά. Μὴ, μᾶς πάρουν μυρουδιά οἱ ἄλλοι!

— Ενοια σου. Πήγαινε σὺ νὰ φέρης τὴν πίννα σου κι' ἔγῳ ἑτοιμάζω. Ἀπὸ τὴν πίσω πόρτα. Νὰ ξέρης.

— Ετοίμασε κι ἔφτασα.

*

Δὲν πέρασε μισὴ δύρα καὶ οἱ δύο φῦλοι εἶχαν ἀρχίση τὸ φαγί. Δύο σαπουνοκασέλες, ριγμένες τ' ἀπίστομα καὶ στρωμένες μὲ καθαρὸ ἀλατζένιο τραπεζομάντηλο ἔκαναν τὸ τραπέζι καὶ δύο κάσες τοῦ πετρελαίου ἔχρησίμευαν γιὰ καθίσματα. Στὴ μέση ἦταν τοποθετημένος δ χωμάτινος νταβᾶς μὲ τὸ φητό, ποῦ ἀληθινὰ καὶ νεκρὸ ἀνάσταινε. Δίπλα ἔνας μαστραπᾶς γεμάτος κρασὶ καὶ ποτήρια. Ἐπειδὴ δὲν εἶχε παράθυρο ἀφησαν ἀνοιχτὴ τὴν πόρτα γιὰ νὰ μπαίνει λίγο φῶς· ἄλλως τε ἀποκεῖ δ δρόμος ἡτο στενοσόκαπο καὶ δὲν ὑπῆρχε φόρδος νὰ τοὺς ἐνοχλήσῃ διαβάτης. "Οταν τὸν εἰδε μὲ ἀδειανὰ τὰ χέρια τὸ Γαρίπη ὑποψιάστηκε δ Λινάρδος καὶ τὸν ρώτησε ἀνήσυχα:

— Ποὺ είνε τὸ φαγί;

— Τόρα θάρθη τὸν γῆσύχασε ἑκεῖνος. Μὴ, ρετάξ· ἐκινδύνεψα νὰ τοὺς ξεφύγω. Κάτ: πῆραν μυρουδιὰ καὶ δὲ μὲ ἀφηναν βῆμα ἀπὸ κοντὰ τους. Φαντάζου! εἴπα πῶς πάω στὴν ἀνάγκη μου γιὰ νὰ γλυτώσω μὰ ποὺ! Ο Μπαλαρῆς ἀκόμα στέκει καὶ μὲ περιμένει στὴν πόρτα. Ἔγῳ πήδησα ἀπὸ τὴν πίσω μάντρα καὶ ξέφυγα. Θαρρῷ πῶς ξεσκίστηκα κι ὅλα. Ἐπρόσθετε κοιτάζοντας ἀνήσυχα τὸ πανταλόνι του.

— Καὶ ἡ πίννα; ξαναρώτησε δ Λινάρδος.

— Θάρθη. Ἐστελα τὸ Λάμπρο τὸν Μποντὲ νὰ τὸ πάρη ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Μὴν τὸν πιάσουνε στὸ δρόμο;

— Μπά. Τοῦ εἴπα νὰ ἔρθῃ ἀπὸ τὴν Λάκκα.

— Καὶ δὲ θὰ γνωρίσουν τὸ τσουκάλι;

— Καλά! Εχουσι τὸν νοῦν οἱ φύλακες. Τοῦ εἴπα νὰ βάλῃ τὸ τσουκάλι μέσα στὴν καρδάρα καὶ νὰ τὸ σκεπάσῃ μὲ τὸ τυροπάνι. "Οποιος τὸν ἔδῃ, θὰ εἰπῇ πῶς φέρνει γάλα νὰ πουλήσῃ.

— Ωραία! Μπράδο! Μὰ τοῦ εἴπεις γάρθη ἀπὸ τὴν πίσω πόρτα;

— Τοῦ εἴπα. Κάτσε τόρα καὶ θὰ κρυώσῃ τὸ φαγί.

— Δὲ θὰ περιμένουμε;
— Τί νὰ περιμένουμε; Τὸ θαλασσινὸ βλέπεται
τρώγεται καὶ χρύσ. Μὰ τὸ τζουδέκι...

— Εχεις δίκιος...

Ἐκάθισε ἀλλ’ ὁ Λινάρδος δὲν ἔτρωγε μὲ τόση
προθυμία ὅπως ὁ σύντροφός του. Δὲν ἥθελε νὰ χορ-
τάσῃ. Κρέας θὰ εῦρισκε καὶ αὔριο. ἥθελε ν’ ἀπο-
λαύσῃ τὸ θαλασσινό.

— Εδίβα! ἔχαιρέτισε μὲ τὸ ποτήρι στὸ χέρι
δ Γαρίπης.

— Εδίβα πάντα μὲ τὸ καλό εὐχήθηκε ὁ Λι-
νάρδος.

— Πάντα τέτοια.

— Αμήν, Παναγία μου!

Ἐξαφνα ἀκούστηκαν πατήματα εἰς τὸν δρόμον.

— Κάποιος ἔρχεται εἶπε μὲ συγκίνηση ὁ Λι-
νάρδος.

— Ο Μποντές θὰ είνε. Τὴν φέρνει...

— Άλλ’ ἀντὶ νὰ φανῇ ὁ Μποντές μὲ τὴν πίννα
ἐφάνη ἔνας εὐελπις, ἔνα παιδί μὲ τὸ καμουστὶ στὸ
χέρι, μὲ τὴν τρίτσα ἀνάρριχτα στὸ κεφάλι, κατα-
δρωμένο.

— Μπάρμπα Λινάρδος εἶπε λαχανιάζοντας
τρέχα στὸ σπίτι σὲ θέλεις να χαρά.

— Ποιὰ κυρά, μωρέ;

— Η γυναῖκα σου. Τόρα τὸν ἔφερα μὲ τὸ
κάρρο. Νὰ τρέξης, λέει, στὸ σπίτι. Νὰ πάς καὶ τὸ
γιατρό.

— Τὸ γιατρό; ή γυναῖκα μου;

— Ναι! ἀρρώστησε τὸ παιδί. Προφτάνεις - δὲν
προφτάνεις.

— Συφορά μου;

— Δὲν θὰ είνε τίποτα... Μήν κάνγις ἔτοι εἶπε
δ Γαρίπης.

Ἄλλα ὁ Λινάρδος εἶχε τιναχθῆ ὅρθος καὶ ὅπως
ήταν ξεσκούφωτος καὶ ἀκατάστατος πετάχτηκε
ἀπὸ τὴν πόρτα, ρίχνοντας μόνον δυὸ λόγια στὸ
σύντροφό του.

— Εχεις ἔνοια τὸ μαγαζί...

*

Ἐνῷ ἀπὸ τὴν μιὰ πόρτα ἔβγαινε ὁ Λινάρδος
στὴν ἄλλη ἐφάνηκαν γελαστὲς οἱ μορφὲς τῶν
τριῶν φιλων.

— Τοῦ τὴν κατάφερες μιὰ χαρά! εἶπε ὁ "Αου
στὸ Γαρίπη.

— Νέφτη τοῦβαλες! πρόσθεσε ὁ "Ικκινής.

— Ας λείπουν τὰ σχόλια εἶπε ὁ Μπαλαρῆς.

παίρνοντας τή θέση του στὸ τραπέζι. Θὰ κρυώσῃ τὸ γκιουδέτσι.

— Καὶ θὰ πλακώσῃ ὁ Λινάρδος.

— Δὲν εἰνε φόβος· εἰπε ὁ Γαρίπης· τὸ επίνι του εἰνε μακριά. "Ωστε νὰ πάγι καὶ νἄρθη τελειώνουμε.

— "Ο εὑελπῆς τὰ κατάφερε καλά;

— Περίφημα!

Ἐκάθισαν καὶ ἄρχισαν μὲ τὴ συνηθισμένη τους δρεξη τὸ φαγί. "Ο τι ἔλειπε ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἐστελναν τὸ παιδί του μαγαζίον νὰ παίρνῃ λεφτά ἀπὸ τὸν μπεζαχτὰ καὶ νὰ φωνίζῃ φωμί, τυρί, φρούτα· νὰ γεμίζῃ καὶ τὴν κανάτα κρασί. Ἡ διαφορὰ ἀπὸ ἄλλοτε ἦταν δτὶ δλα τὰ ἔκαναν βιαστικά, "Οταν ἐτελείωσαν, ἐστειλαν τὸν ὑπηρετάκο κάπου γιὰ δουλειά, ἔκλεισαν τὴν πίσω πόρτα τοῦ μαγαζίον, ἔκλεισαν καὶ τὴν μπροστινὴ καὶ εὔθυμοι σὰν παιδιὰ τοῦ σχολείου ἐπῆγαν στὸν καφενὲ γιὰ τὸν καφέ τους. Πρὶν δμως ὁ Γαρίπης ἔγραψε μὲ κιμωλία στὴν πόρτα:

Κλειστὸν ἔνεκα πένθους.

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑΣ

Κολοκοτρώνης καὶ Νταγοὺς στὸν πόλεμο κάνοντι χαρές δῆλη μέρα πολεμᾶνε καὶ τὸ βράδυ τραγουδᾶνε.

Τοὺς Τούρκους βάνοντε μπροστά, τοὺς βᾶζουν σὰν τὰ πρόβατα, ἄλλους κόβουν κι' ἄλλους σφάζουν, στὴν Τριπολιτσᾶ τοὺς μπάζουν.

— Τούρκοι γιὰ δόστε τ' ἄρματα, γιὰ νὰ γλυτῶστε τὰ παιδιά.

— Τούρκοι γιὰ παραδοθῆτε γιατὶ δλοι θὰ χαθῆτε.

— Τ' ἄρματα δὲν τὰ δίνουμε, τὸ αἷμα μας τὸ χύνουμε.

— Θὰν τὰ δόστε θὰν τὰ δόστε καὶ ζωὴ δὲ θὰ γλυτῶστε!

ΠΑΣΧΑ ΣΤΑ ΠΕΛΑΓΑ

Τὸ πλοῖο ἑλσοσκότεινο ἔσχιζε τὰ νερὰ ξητῶντας ἀνυπόμονα τὸ λιμάνι του. Δὲν εἶχε ἄλλο φῶς παρὰ τὰ δυὸ χρωματιστὰ φανάρια τῆς γέφυρας ζερβόδεξα· ἐναὶ ἄλλο φανάρι ἀσπρὸ ἀκτινοβόλο φηλὰ εἰς τὸ πλωρὶο κατάρτι καὶ ἄλλο ἐνα μικρὸ πίσω εἰς τὴν πρύμη του. Τίποτε ἄλλο. Οἱ ἐπιθάτες ἡσαν ὅλοι ἔαπλωμένοι στὶς κοκκέτες τους, ἄλλοι παραδομένοι στὸν ὕπνο καὶ ἄλλοι στοὺς συλλογισμούς. Οἱ ναῦτες καὶ θερμαστές, ὅσοι δὲν εἶχαν ὑπηρεσία ἔρροχαλίζαν εἰς τὰ γιατάκια τους. 'Ο καπετάνιος μὲ τὸν τιμονιέρη ὅρθιοι στὴ γέφυρα, μαῦροι ἵσκιοι, σχεδὸν ἐναέριοι, ἔλεγες πῶς ἡσαν πνεύματα καλόγυνα, ποῦ ἐκυβερνοῦσαν στὸ χάος τὴν τύχη τοῦ τυφλοῦ σκάφους καὶ τῶν κοιμωμένων ἀνθρώπων.

"Ἐξαφνα ἡ καμπάνα τῆς γέφυρας ἐσήμανε μεσάνυχτα. Μεσάνυχτα ἐσήμανε καὶ ἡ καμπάνα τῆς πλωρῆς. Τὸ καμπανοχτύπημα γοργό, χαρούμενο, ἐπίμενε νὰ ρίχνῃ τόνους μεταλλικοὺς περήγυρα,

κάτω στὴ σκοτεινὴ, θάλασσα καὶ φηλὰ στὸν ἀστροφώτιστο οὐρανὸ καὶ νὰ κράζῃ ὅλους εἰς τὸ κατάστρωμα. Καὶ μὲ μιᾶς τὸ σκοτεινὸ πλοῖο ἐπληγμύρισεν ἀπὸ φῶς, ἀπὸ θύρυδο, ἀπὸ ζωῆ. "Αφογε τὸ πλήρωμα τὰ γιατάκια του καὶ οἱ ἐπιθάτες τὶς κοκκέτες τους.

"Ἐμπρὸς εἰς τὴν πλώρη καὶ εἰς τὴν πρύμη πίσω ἀνυπόμονες ἔφευγαν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ναύκληρου οἱ σαΐτες, ἔφθαναν λέες τ' ἀστέρια κι ἐπειτα ἐσβύναν στὴν ἀβύσσο, πρασινοκόκκινα πεφτάστερα.

Τὰ ξάρτια, τὰ σχοινιά, οἱ κουπαστὲς ἔλαμπαν σὰν ἐπιτάφιοι ἀπὸ τὰ κεριά. Καὶ δὲν ἦταν ἐκείνη τὴ στιγμὴ τὸ καράβι παρὰ ἐνα μεγάλο πολυκάντηλο, ποῦ ἔφευγε ἀπάνω στὰ νερὰ σὰν πυροτέχνημα.

"Η γέφυρα στρωμένη μὲ μιὰ μεγάλη σημαία ἔμοιαζε ἀγιατράπεζα. "Ἐνα κανίστρι μὲ κόκκινα ἀβγὰ καὶ ἄλλο μὲ λαμπροκούλουρα ἦταν ἀπάνω. 'Ο πλοίαρχος σοβαρὸς μὲ ἐνα κερὶ ἀναμμένο στὸ πλήρωμα κ' οἱ ἐπιθάτες γύρω του, ξεσκούφωτοι καὶ μὲ τὰ κεριὰ στὰ χέρια, ξανάλεγαν τὸ τροπάρι ρυθμικὰ καὶ μὲ κατάνυξη.

— Χρόνια πολλά, κύριοι!... Χρόνια πολλά,

παιδιά μου!.. εύχήθηκε όμαχος έτέλειωσε τὸν φαλμό,
γυρίζοντας πρώτα στοὺς ἐπιβάτες κι ἔπειτα στὸ
πλήρωμα δι πλοίαρχος.

— Χρόνια πολλὰ καπετάνιε! γρόνια πολλά!...
ἀπάντησαν ἔκεινοι: διμόφωνοι.

— Καὶ τοῦ χρόνου στὰ σπίτια σας, κύριοι! Καὶ
τοῦ χρόνου στὰ σπίτια μας παιδιά! ἔξαναεῖπε δι
πλοίαρχος, ἐνῷ ἔνα μαργαριτάρι ἐφάνη στὴν ἄκρη
τῶν ματιών του.

— Καὶ τοῦ χρόνου στὰ σπίτια μας, καπετάνιε!
Ἐπειτα ἐπέρασε ἔνας - ἔνας, πρώτα οἱ ἐπιβάτες
ἔπειτα τὸ πλήρωμα, ἐπῆραν ἀπὸ τὸ χέρι του
τὸ κόκκινο αὐγό καὶ τὸ λαμπροκούλουρο καὶ ἀρ-
χισαν πάλι οἱ εὐχὲς καὶ τὰ φιλήματα:

— Χριστὸς Ἀνέστη.

— Ἀληθινὸς δι Κύριος.

— Καὶ τοῦ χρόνου σπίτια μας...

Οἱ ἐπιβάτες ἐτράβηξαν στὰς θέσεις τους νὰ
φάνε τὴν μαγερίτσα. Οἱ ναῦτες ζευγαρωτὰ στοὺς
διαδρόμους, ἐφίριφαν τ' αὐγά τους, ἐγελοῦσαν,
ἐσπρώχνοντο συναμεταξύ τους, ἐτρωγαν λαίμαργα,
ἐκαλοχρονίζοντο σοβαρὰ καὶ κοροϊδευτικά.

Ἐπαψε τὸ καμπανοχτύπημα· ἔνα ἔνα ἔσσυσαν
τὰ κεριά. Τὸ καράβι ἐβυθίστηκε πάλι στὴν ἥσυ-

χία του. Ό καπετάνιος καὶ ὁ τιμονιέργης καταμό-
ναχοι ἐπάνω στὴ γέφυρα, πνεύματα θαρρεῖς ἐνάε-
ρια, ἔξακολουθεύσαν τὴν δουλειά τους σιωπηλοί καὶ
ἄγρυπνοι:

— Ενα κάρτο μαΐστρο!

— Μαΐστρο!

— Γραμμή!

— Γραμμή!

Καὶ τὸ πλοῖο δόλοσχότεινο πάλι ἔξακολούθησε
νὰ σχίζῃ τὰ νερά, ζητῶντας ἀνυπόμονα τὸ λι-
μάνι του.

Τριάντα Νοεμβρίου

Ἀνδρέα τοῦ Ἀγίου

Στᾶίκος μὲ τὰ παληκάρια

πήδησαν σὰν τὰ λιοντάρια

Πήραντε τὸ Παλαμήδι

κι εἰν' στοὺς "Ελληνας παιγνίδι.

Ο ΚΑΠΕΤΑΝΟΣ

“Εβγῆκ” ό Νάνος στὰ βίουνά ψηλά στὰ κορφοβούνια
Καὶ παληκάρια μᾶζωνε δόλο λεθεντοπαίδια.

Τὰ μᾶζωξ, τὰ σύνοξε τὰ ἔκαμε χλιάδες

Κι δλημερίς τοὺς ἔλεγε κάθεται κι δρμηνεύει:

— Δὲ θέλω κλέφτες γιὰ τραγιὰ καὶ κλέφτες γιὰ κριάρια
Μόν’ θέλω ἄντρες γιὰ σπαθί, ἄντρες γιὰ τὸ ντουφέκι
Ἐννιὰ μερῶν περπατησιὰ νὰ πάρουμε μιὰ νύχτα

Νὰ πᾶμε νὰ πατήσουμε τῆς Πόλης τὰ Μπουγάζια.

Ν° ἀνοίξουμε τὶς ἐκκλησιές, νὰ σηκωθοῦνε τ’ “Ἄγια
Ν° ἀνοίξῃ κ’ ἡ “Άγια Σοφιὰ τὸ μέγα μοναστῆρι

Ἐκεῖ νὰ κοινωνίσουμε καὶ νὰ λειτουργηθοῦμε.

Χριστὸς ἀνέστη! βρὲ παιδιά...

— ή “Ελλάδα μας ἀνέστη!...